

Tuusulan yleiskaava 2040 -ehdotus 13.2.2019 lausunnot, nähtävillä 28.3.–17.5.2019

Sisällys

1. Suomen Turvallisuusverkko Oy	3
2. Nurmijärven Sähköverkko.....	3
3. Keravan kaupunki	3
4. Suomen Luonnonsuojeluliitto	4
5. Väylävirasto.....	10
6. Hyvinkään kaupunki.....	12
7. Uudenmaan liitto	13
8. Caruna Oy.....	20
9. Luke.....	21
10. HSY	21
11. Keski-Uudenmaan Vesi kuntayhtymä	24
12. Keski-Uudenmaan maakuntamuseo	25
13. Järvenpään kaupunki	26
14. Metsähallitus.....	28
15. Kasvatus- ja sivistyslautakunta	30
16. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	30
17. Sipoon kunta	32
18. HSL	33
19. Logistiikkarykmentti 1	36
20. Uudenmaan ELY-keskus	37
21. Finavia Oyj	44
22. Jokelan Omakotiyhdistys.....	47
23. Fingrid	49
24. Suomen Luonnonsuojeluliitto Tuusulan yhdistys ry	51
25. MTK Metsälinjan (Häme/Uusimaa) ja MTK Uusimaa.....	52
26. SLC	56
27. Tuusulanjärven Omakotiyhdistys ry	56
28. Museovirasto	60
29. Tukes.....	62
30. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus	63
31. Metsäkeskus	73
32. Rajatien tiekunnan osakkaat.....	76
33. Vantaa	78
34. Nurmijärvi	80

Tuusulan yleiskaava 2040 –ehdotus pidettiin nähtävillä 28.3.–17.5.2019. Nähtävillä oloajan jälkeen on päädytty ratkaisuun, jossa kumottavien osayleiskaavojen alueelle osoitetaan yleiskaavassa kattavasti maankäyttömuodot, kun taas voimaan jääviä osayleiskaavoja päivitetään viiden teeman osalta, joita ovat:

1. Arvokkaat luontokohteet
2. Lentokonemelu
3. Maanalaisen radan yhteystarve (Lentorata ja Tallinna-tunneli)
4. Työpaikka-alueen laajenemissuunnat
5. Yhdyskuntateknisen huollon alue

Tuusulan yleiskaava 2040 asetetaan ehdotuksena uudelleen nähtäville.

Voimaan jäävät osayleiskaavat tai osayleiskaavojen osat:

- Tuomala II –osayleiskaava (KV 29.5.2017)
- Sulan osayleiskaava (KV 7.12.2015): Tuusulan itäväylän luoteispuoleiset osat
- Focus osayleiskaava (KV 16.3.2015)
- Ruotsinkylä – Myllykylä II osayleiskaava (KV 31.3.2014): lukuun ottamatta ET-aluevarauksen alta kumottavaa EO-aluetta
- Rykmentinpuiston osayleiskaava (KV 7.5.2012): Tuusulan itäväylän länsipuoleiset osat
- Kellokosken osayleiskaava (KV 6.9.2010): lukuun ottamatta taajamasta irrallaan olevia Haarajoen, Halkiantien ja Kittiläntien asuinalueita
- Ruskela – Vanhakylä – Ritasjärvi –osayleiskaava (YK 20.10.2000)
- Nahkela – Siippoo – Rusutjärvi –osayleiskaava (YK 22.6.1998)
- Ruotsinkylä – Myllykylä –osayleiskaava (YK 4.3.1998)
- Linjamäki – Keravanjokilaakso – osayleiskaava (13.11.1994, oikeusvaikutukseton)

Kumottavat osayleiskaavat tai osayleiskaavojen osat:

- Sulan osayleiskaava (KV 7.12.2015): Tuusulan itäväylän kaakkoispuolella olevat alueet
- Ruotsinkylä – Myllykylä II –osayleiskaava (KV 31.3.2014): yleiskaavaan osoitetun ET-aluevarauksen alta EO-merkintä
- Rykmentinpuiston osayleiskaava (KV 7.5.2012), Tuusulan itäväylän idän puoleiset osat
- Kellokosken osayleiskaava (KV 6.9.2010): taajamasta irrallaan olevat Haarajoen, Halkiantien ja Kittiläntien asuinalueet
- Jokelan osayleiskaava (KV 13.3.2006)
- Hyrylän laajentumissuunnat –osayleiskaava (KV 16.10.2000, osin oikeusvaikutteinen)
- Tuomala –osayleiskaava (KV 16.10.2000)
- Maantiekylä –osayleiskaava (KV 12.6.1995, oikeusvaikutukseton)
- Jokelan osayleiskaava (KV 13.3.2006)

1. Suomen Turvallisuusverkko Oy

Viitaten lausuntopyyntöönne 2.4.2019 koskien Tuusulan Yleiskaava 2040 lausuntopyyntöä. Suomen Turvallisuusverkko Oy:llä ei ole lausuttavaa tai osallistumistarvetta suunnittelukokoonaisuuteen liittyen

Vastine: Merkitään tiedoksi.

2. Nurmijärven Sähköverkko

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunnon Tuusulan yleiskaavaan 2040.

Nurmijärven sähköverkko Oy pyytää kohteliaimmin merkitsemään yleiskaavaan Jokelan 110kV/20kV sähköasematontin energiahuollon alueeksi.

Lisäksi pyydämme täsmentämään ajoyhteysmerkintää Opintieltä Jokelantielle, joka on tällä hetkellä merkitty edellä mainitun sähköaseman yli.

Liitteenä kaksi karttaa

Vastine: Tuusulan yleiskaava 2040 on yleispiirteinen kaava, jonka maankäyttö täsmentyy asemakaavalla. Yleiskaavaan ei ole merkitty energiahuollon alueita, vaan sähköasemat voivat sijoittua muille aluevarausmerkinnöin osoitetuille alueille. Yleiskaava ei estä Nurmijärven sähkön sähköasematontin toimintaa.

Myös liikenteen yhteystarvemerkinä on yleispiirteinen ja osoittaa vain tarpeen Jokelantien ja Pertuntien väliselle uudelle yhteydelle, joka voidaan toteuttaa katuna, joukkoliikennekatuna tai kävelyn ja pyöräilyn yhteytenä. Yleiskaavaehdotus II:een on tarkistettu liikenteen yhteystarvemerkinä etelämmäksi, jolloin merkinä ei sijoitu sähköasematontille.

3. Keravan kaupunki

Keravan kaupunki pitää Tuusulan yleiskaavaa huolellisesti laadittuna ja se antaa hyvät lähtökohdat Tuusulan kehittämiseksi seuraavien vuosikymmenten ajaksi.

Raja-alueiden kehittämisen osalta Keravan kaupunki haluaa nostaa esiin erityisesti Huhtimontien jatkamisen myös Tuusulan puolelle. Keravan Huhtimossa sijaitseva työpaikka-alue sijaitsee aivan Keravan pohjoisosissa. Tuusula on omassa yleiskaavassaan osoittanut rajan pohjoispuolelle työpaikka-alueen (TP). Nykytilassa katuyhteys katkeaa Keravan kaupungin kunnanrajan tuntumaan. Mikäli katuyhteyttä jatkettaisiin tulevaisuudessa myös Tuusulan puolelle, niin se tukisi molempien kuntien työpaikka-alueiden kehittymistä ja mahdollistaisi alueiden kehittämisen kokonaisuutena.

Keravan kaupunki pitää myös hyvänä, että Tuusula kehittää omaa yhdyskuntarakennettaan Savion ja Kanniston alueiden länsipuolelle sijoittuvalla AO-4-alueella. Kaavamerkinä että raskaan liikenteen määrä vähenee tulevaisuudessa maantiellä 148. Lisäksi yhteys on tärkeä kansallisen huoltovarmuuden kannalta. Tämän alueen asemakaavoituksen yhteydessä on kuitenkin huolehdittava siitä, ettei autoliikenne ohjautu Keravan pienille kaduille.

Lopuksi Keravan kaupunki haluaa muistuttaa leirikeskus Kesärinteen toiminnan turvaamisesta myös tulevaisuudessa. Kesärinteen leirikeskus sijaitsee Tuusulan Rusutjärven rannalla ja sillä on merkittävää arvoa erityisesti keravalaisien nuorten virkistys- ja vapaa-ajanviettopaikkana.

Tuusulan yleiskaavassa leirikeskuksen alue on maa- ja metsätalouteen varattu alue (M). Kaavamääräyksen mukaan merkinnällä on osoitettu Hyrylän taajamien yhteydessä olevat maa- ja metsätalousalueet. Korvaava rakentaminen ja laajentaminen on sallittua, mutta alueella ei sallita uusia rakennuspaikkoja. Keravan kaupunki pitää kyseistä kaavamerkinä ja siihen liittyviä

määräyksiä ongelmallisina Kesärinteen kehittämisen kannalta. Keravan kaupungin intresseissä on pitää nykyisiä kiinteistöjä kunnossa, minkä lisäksi leirikeskuksen toiminnallisuuden näkökulmasta esimerkiksi rantasaunan rakentaminen nähdään tärkeänä. Kaavamääräystä ja -merkintää tulisi muuttaa siten, että vapaa-ajan ja virkistykseen liittyvien toimintojen kehittäminen olisi mahdollista. Myös vähäinen, virkistystä ja vapaa-ajanviettoa palveleva rakentaminen tulisi sallia leirikeskuksen alueella.

Vastine: Tuusulan yleiskaavassa osoitetaan ainoastaan kanta- ja seututiet sekä pää- ja koojakadut. Huhtimontie on paikallinen- / tonttikatu, jonka taseisia yhteyksiä ei yleiskaavassa esitetä. Yhteys on kuitenkin tarkoituksenmukaista jatkaa pohjoiseen Tuusulan kunnan tulevalle työpaikka-alueelle. Katulinjaus ratkaistaan myöhemmin laadittavalla asemakaavalla.

Yleiskaava mahdollistaa Rajatien - Läntisen Kannistontien pientaloalueen täydennysrakentamisen vähäisesti asemakaavalla. Arvioitu asukasmäärän lisäys on alle 100 henkilöä, josta ei aiheudu suuria uusia liikennemääriä. Asemakaavalla ratkaistaan katuyhteydet ja suunnataan liikenne parhaalla mahdollisella tavalla. Asemakaavatyön käynnistyessä tehdään yhteistyötä Keravan kanssa.

Tuusulan yleiskaavassa ei ole esitetty erillisiä loma-asuntoalueita. Uuteen yleiskaavaehdotukseen on lisätty kylämerkintä (AT), joka pitää sisällään niin vakituista kuin vapaa-ajan asumistakin. Tällä alueella rakentaminen ratkaistaan suunnittelutarveratkaisuilla. Kyseiselle Kesärinteen ja Lomarannan kiinteistöille on tehty myönteinen suunnittelutarveratkaisu rantasaunan ja varaston rakentamista varten. Yleiskaavamerkintä ei estä kiinteistöillä olevaa toimintaa ja sen kehittämistä.

4. Suomen Luonnonsuojeluliitto

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa asiasta seuraavaa.

Yleistä

Yleiskaavaehdotuksen tekninen toteutus seuraa pääosin hyvää kaavoitustapaa, jollaisen soisi olevan yleisempää muidenkin kuntien kaavoissa.

Kohdekohtaisia kommentteja

Ehdotukseen sisältyy kuitenkin poikkeuksena edellä mainitusta joitakin kohteita, joiden kaavamerkintöjä on syytä kehittää. Seuraavat kohteet on esitetty kaavakartalla liitteessä 1.

1. Metsäalueella on erityissuojelulaji ja EU-direktiivilaji lahokaviosammalen (uhanalaisuusluokka EN – erittäin uhanalainen) esiintymiä, eikä se siksi sovi rakentamiseen (ei edes rakentamisen reservialueeksi). Varaus tulee poistaa ja muuttaa mieluiten SL-varaukseksi.

2. Huomattavia luontoarvoja sisältävä Palojoenpuiston metsäalue, joka luonnonarvojensa vuoksi ei tule kyseeseen rakentamisalueena (ei edes rakentamisen reservialueena), vaan tulisi osoittaa yleiskaavassa SL-varauksena. Alueella on runsaasti lehtoja sekä erilaisia kosteikoita lammista ja lammikoista reheviin korpiin ja nevoihin, pohjoisosassa luonnontilainen puro ja itäreunassa Palojoki. Alueen lajistoon kuuluvat mm. lahokaviosammal (erityissuojelulaji, EU-luontodirektiivin II-liitteen laji, uhanalaisuusluokka EN – erittäin uhanalainen), liito-orava (EU-luontodirektiivin II- ja IV-liitteiden laji, uhanalaisuusluokka VU-vaarantunut), viitasammakko (EU-luontodirektiivin IV-liitteen laji), mustakurkku-uikku (EU:n lintudirektiivin I-liitteen laji, uhanalaisuusluokka EN – erittäin uhanalainen), nokikana (uhanalaisuusluokka EN – erittäin

uhanalainen) sekä sirolampikorento (EU-luontodirektiivin IV-liitteen laji).

Kaavaselostuksessa mainitaan Environ liito-orava- ja viitasammakkoselvitys vuodelta 2014. Kaavassa on merkitty viitasammakkolammiksi ja merkinnällä sl-1 kaksi lampea, mutta ei radanvarren lampea, josta myös on löydetty viitasammakoita.

Ehdotuksen luontoselvitysten luettelossa ei ole mainittu Environ selvitystä *Lahokaviosammalen esiintyminen ja elinolojen turvaaminen Tuusulan Palojoenpuiston alueella* (Enviro, 30.5.18). Tuon selvityksen jälkeen on löytynyt myös uusia esiintymiä, jotka ympäristökeskus on todennut. Esiintymiä tunnetaan nyt alueilta 1 ja 2 yhteensä parikymmentä.

Linnuston osalta alueen merkittävyyttä lisää vielä sen välittömässä läheisyydessä sijaitseva, kaavaehdotuksessa sl-merkinnällä osoitettu ns. Virtalantien lampi, jonka pesimälajiin kuuluvat niin mustakurkku-uikku kuin liejukana (uhanalaisuusluokka VU – vaarantunut) ja laulujoutsenkin (lintudirektiivin liitteen I laji). Lisäksi alueen lammilla on saamamme tiedon mukaan täplälampikorentoa kaikilla lammilla, varsinkin radanvarressa (luontodirektiivin liitteiden II ja IV laji).

3. Lehtipuuvaltaista lehtoa, rajoittuu länsireunastaan puroon. Ei sovellu rakentamisalueeksi (ei edes rakentamisen reservialueeksi); varaus tulee poistaa.

4. Peltoa, jolla ei meidän tiedossamme ole luonnonarvoista johtuvia esteitä rakentamiselle.

5. Merkitty rakentamisen reservialueeksi, voisi yhtä hyvin olla kaavassa suoraan rakentamisalueena.

6. Lehtoja ja muita reheviä metsiä, rehevää korpea. Liito-oravametsää. Luonnonarvojen-sa vuoksi ei sovellu rakentamiseen. Tulisi merkitä kaavaan virkistysalueena (pohjoisosan korpi SL varauksena).

7. Palojoenmetsän läpi osoitettu täysin tarpeeton (ja toteutuessaan hyvin tuhoisa) ohjeellinen tielinjavaraus. Tien toteuttaminen tuhoaisi Palojokikanjonin edustavimman tulvametsän sekä arvokkaita kosteikkoja ja lehtoja. Linjaus tulee poistaa yleiskaavasta. Sen sijaan voidaan asemakaavavaiheessa osoittaa Palojoenmetsän läpi 2-3 kevyen liikenteen yhteyttä Palojoen länsipuolelle jo olemassa olevia luontevia reittejä pitkin.

8. Ns. Hevoskylän asemakaava-alueella tulee yleiskaavassa osoittaa SL-varauksena koko se lehtojen ja muiden rehevien metsien, kosteikoiden ja pienvesien muodostama kokonaisuus, joka on niin Tuusulan kunnan METSO-selvityksissä kuin Uudenmaan maakuntakaavatyössä todettu suojelunarvoiseksi ja vähintään maakunnallisesti merkittäväksi luontokokonaisuudeksi. Edellä mainitulla luontoalueella esiintyy myös liito-oravaa, eikä se luontoarvojensa vuoksi sovellu rakennuskäyttöön. SL-varauksena tulee osoittaa myös asemakaava-alueen eteläosan puronotko.

9. Edustava metsä- ja pensaikkoluhta- ja korpialue tulisi esittää yleiskaavassa SL-varauksena.

10. ja **11.** Tuusulanjärven Natura-alueelle sijoittuvat luhdat ja niiden reunusmetsät tulee osoittaa yleiskaavassa SL-alueena, ei virkistysalueena.

12. Luonnontilaisia soita ja iäkkäitä, luonnontilaisen kaltaisia metsiä sisältävä alue ei luonnontilaisensa vuoksi sovellu rakentamisalueeksi. Kaavavaraus tulee muuttaa virkistysaluevaraukseksi.

13. Alue koostuu luonnontilaisen ja arvokkaan Harminsuon suojelemattomasta osasta sekä luonnontilaisen kaltaisesta iäkkästä metsästä, eikä luonnontilaisensa vuoksi sovellu rakentamisalueeksi. Alue tulisi esittää yleiskaavassa SL-varauksena.

14. Suoalueelle sijoittuva teollisuusaluevarauksen osa tulee poistaa yleiskaavasta.

15. Useita uhanalaisia luontotyypppejä kuten lehtoja, korpia, erilaisia niittyjä ja tulvametsiä sisältävä, vesilain suojaaman puron/noron varsi ei luontoarvojensa vuoksi sovellu teollisuus- (tai mihinkään muuhunkaan) rakentamiseen. Alue tulisi osoittaa yleiskaavassa SL-varauksena.

16. Edustava, osin runsaslahopuustoinen ja lähtein lehtokokonaisuus ei luonnonarvojensa vuoksi sovi rakentamisalueeksi. Alue tulisi merkitä yleiskaavaan SL-varauksena. Alueen tarkempi raja- ja kuvaus on esitetty liitteissä 2 ja 3.

17. Tärkeä maakunnallisen tason ekologinen yhteys on syytä esittää yleiskaavassa viheraluevarauksena, eikä vain viheryhteystarpeen merkinnällä.

Lisäksi seuraavat arvokkaat metsä- ja suokohteet olisi tarpeen esittää kaavassa luo- tai SL kohteina:

- LUKEn Ruotsinkylän tutkimusmetsän arvokkaat metsäkohteet (rajaukset liitteessä 4)

Karjusuo:

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/?lang=fi&share=customMarker&n=6704792.2&e=391769.2&title=&desc=&zoom=10&layers=%5B%7B%22id%22%3A2%2C%22opacity%22%3A100%7D%5D>

Päällekkäiset yleiskaavat

Samalla fyysisellä alueella ei voi olla yhtä aikaa voimassa kahta erillistä yleiskaavaa. Mikäli kaavaehdotukseen sisältyy sellaisia kaavavaroja, joiden kohdalla kunnan on tarkoitus jättää voimaan niiden nykyinen yleiskaava, tällaiset kohteet tulee poistaa lopullisesta yleiskaava 2040:stä. Vaihtoehtoisesti tulee muuttaa yleiskaava 2040:n kaavaratkaisu näiltä osin vastaamaan nykyisiä yleiskaavoja ja kumota nykyiset yleiskaavat.

LIITTEET

1 Kartta kohdekohtaisiin kommentteihin

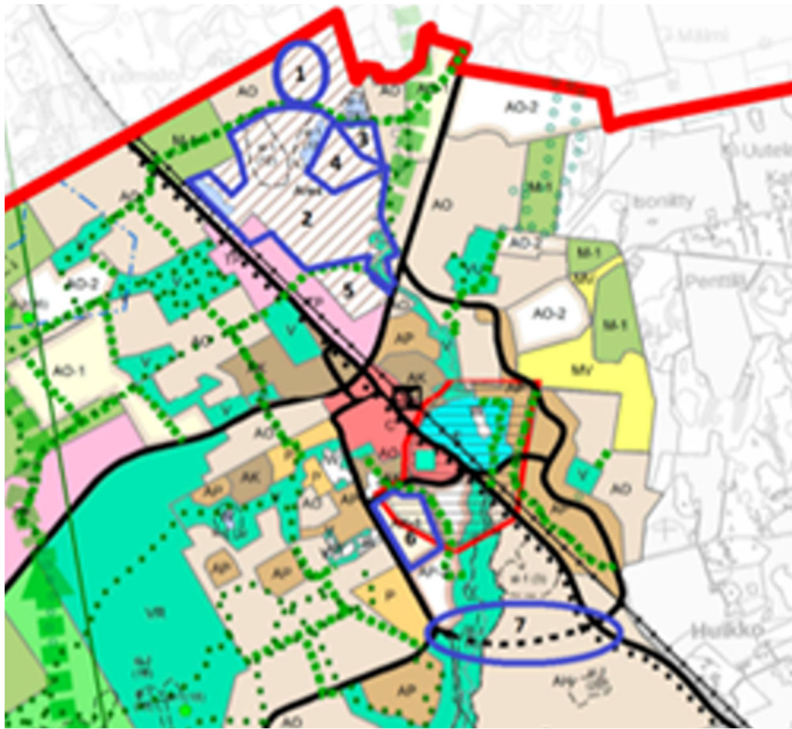
2 Huomioita Focus liikekeskuksen asemakaava-alueen pohjoisosan luontoarvoista (Keijo Savola 10.6.2015)

3 Focus liikekeskuksen asemakaava-alueen pohjoisosan luontoarvojen lausunnon kartta

4 Ruotsinkylän tutkimusmetsän arvoalueet

Vastine: Tuusulan yleiskaava 2040:n ohjausvaikutusta selkeytetään. Sekä voimaanjäävien että tällä yleiskaavalla kumottavien osayleiskaavojen alueille tuodaan oikeusvai-
kutteisena uudet arvokkaita luontokohteita koskevat merkinnät (SL, S, SL-1, S-1, sl, luo ja ge).

Luonnonsuojeluliiton lausunnot 1-7 liittyvät alla olevaan karttaan:

Kohde 1: Palojoenpuiston lahojaviosammaleksiintymät rajataan kaavakartalle sl-merkinnällä.

Kohde 2: Radanvarren lampi rajataan viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikaksi sl-merkinnällä. Uudenmaan ELY-keskuksen raportti: *Lahokaviosammaleksiintymisen ja elinolojen turvaaminen Tuusulan Palojoenpuiston alueella* (Enviro 2018) liitetään mukaan kaavamateriaaleihin samoin kuin Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen lahojaviosammaleksiintymähavainnot. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen havainnot saatiin vasta syksyllä 2019, joten niitä ei oltu aiemmin voitu liittää kaavamateriaaleihin.

Kohde 3: Palojoenpuiston itäosan lehtoalue: Alueella on ollut vireillä asemakaava, jossa alue näyttäisi jäävän rakentamisen ulkopuolelle. Asia ratkaistaan asemakaavassa.

Kohde 5: Alueelle on laajennettu hieman työpaikka-aluetta (TP).

Kohde 6: Alueella on voimassa asemakaava, jonka mukaan on mahdollista rakentaa kerrostaloja ja työpaikka-aluetta. Alueella on tehty asemakaavan muutosta varten uusi luontoselvitys vuonna 2018. Luontoselvityksen mukaan alueella on lehtoa muttei korpea. Luontoselvitys on tehty asemakaavaa eikä yleiskaavaa varten, joten alueen luontoasiat ratkaistaan mahdollisessa asemakaavan muutostyössä. Alueella on voimassa asemakaava, jossa alue on asuinkerrostalojen korttelialuetta.

Kohde 7: Palojoen metsän läpi osoitettu ohjeellinen tielinjaus voi toteutua joko ajoneuvo- tai joukkoliikenneväylänä tai ainoastaan pyöräilyn ja kävelyn yhteytenä. Väylä ei välttämättä tule ajankohtaiseksi vielä tämän yleiskaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä. Toteutuessaan väylä tulisi ylittämään Palojoen sillalla, jolloin voidaan turvata luontoarvojen säilyminen ja lajiston liikkuminen jokikanjonissa. Vastavia ratkaisuja on mm. Vantaalla.

Kohde 8. ns. Hevoskylän alueesta oli eri luontoselvityksissä ristiriitaista tietoa, joten alueelle päätettiin tehdä maastokäynti, johon osallistuivat Tuusulan kaavoituksen lisäksi Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus sekä luontokartoittajat

Faunatica Oy:stä ja Enviro Oy:stä. Maastokäynnistä tehtiin muistio *"Tuusulan Joke-
lan hevoskylä - Palojoen metsän arvokkaat luontokohteet ja niiden rajaukset. Maas-
tokäynnin tiivistetty muistio 14.6.2019. Tuusulan kunta"*, joka on liitetty kaavamateri-
aaleihin.

Palojoen varsi oli luontoasiantuntijoiden mielestä kohteen arvokkain osa. Maasto-
käynnin huomioiden pohjalta havaittiin, että maakunnalliset luontoarvot keskitty-
vät Palojoen itärannalle, joten on perusteltua merkitä se luonnonsuojelualueeksi.
Maakunnallisesti arvokkaaksi rajattiin myös Palojoen länsirantaa. Lännessä arvok-
kaan kohteen rajausta todettiin laajemmaksi kuin Uudenmaan liiton vuoden 2018
työpöytä tarkastelun LAKU-kriteerit täyttävä raja.

Idempänä ELY ja luontokonsultit Faunaticasta ja Envirosta totesivat metsän ole-
van nuorempaa ja siellä oli myös selvästi näkyvillä ihmisen toiminnan jäljet eli sa-
ven otto tiilitehtaan tarpeisiin, ja myös ihmisen aikaisempi metsänhoito oli huo-
mattavissa. Tässä kohtaa todettiin olevan syytä tarkentaa maakunnallisesti arvok-
kaan alueen rajausta suppeammaksi Uudenmaan liiton 2018 -raportin (Faunatica)
rajauksesta.

Maastokatselmuksessa ratkaistiin arvokkaiden luontokohteiden aluerajaukset ja
arvoluokitus. Palojoen varrelle lisätään luonnonsuojelualue (SL-1) hevoskylän alu-
eelle. Itäisempään osaan merkitään paikallisesti arvokasta aluetta.

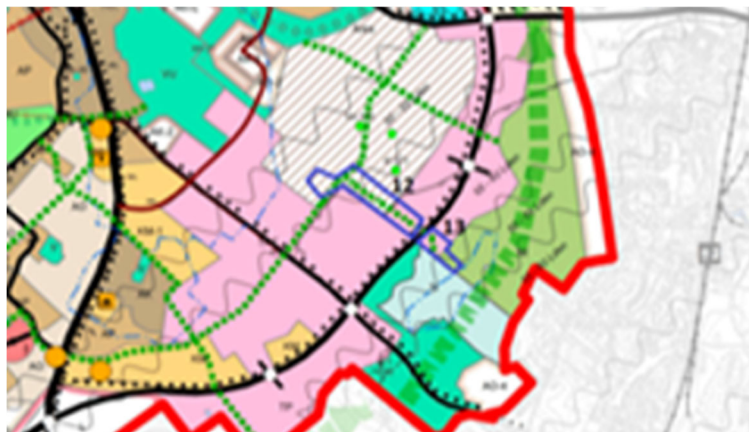
Luonnonsuojeluliiton lausunnot 9-11 liittyvät alla olevaan karttaan:

9. Kirjokallion kosteikko: Kirjokallion kosteikko on KUVESin keinokosteikko, jota
hoidetaan kunnostus- ja hoitosuunnitelman mukaisesti, ja täten sitä ei ole merkitty
arvokkaaksi luontokohteeksi. Kohteesta pyydettiin myös luontoselvittäjän (Enviro
Oy) arvio, jonka mukaan alueella tavattavat nevakorvet ja saranevat ovat luonto-
tyypeiltään uhanalaisia, mutta alueella on paljon ojia ja kaivantoja, jotka ovat tu-
honneet luontoarvot.

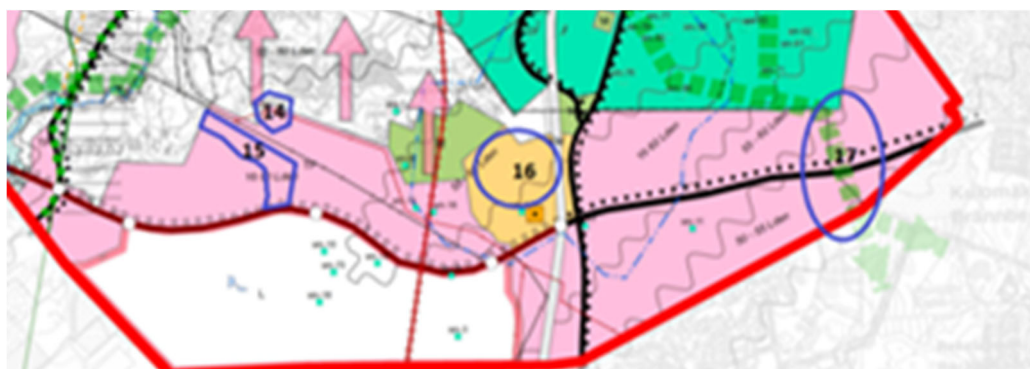
Kohteet 10 ja 11: Kaikki Tuusulanjärven Natura-alueen mantereella sijaitsevat
kohteet osoitetaan luonnonsuojelualuemerkinnällä (SL tai SL-1). Vesialueella kaa-
vamerkintä on W ja Natura

Luonnonsuojeluliiton lausunnot 12-13 liittyvät alla olevaan karttaan:

Kohteet 12 ja 13: Tälle alueelle on laadittu asemakaava teollisuus- ja yritysalueen rakentamista varten (Rykmentinpuiston työpaikka-alue). Asemakaavassa alue on osoitettu virkistysalueeksi ja se ohjaa alueen maankäyttöä.

Luonnonsuojeluliiton 14-17 lausunnot liittyvät alla olevaan karttaan:

Kohteet 14, 15 ja 16: Alueella on voimassa oikeusvaikutteinen Focus -osayleiskaava, jossa on osoitettu työpaikkojen aluevaraukset. Logistiikka-alue on merkitty myös maakuntakaavaan ja se on seudullisesti merkittävä. Tuusulan yleiskaava 2040 ei kumoa Focus -osayleiskaavaa. Alueella on asemakaavoitus vireillä. Asemakaavoilla ratkaistaan kortteleiden tarkemmat rajaukset, käyttötarkoitukset ja rakennusoikeus.

Kohde 17: Maakunnallinen ekologinen yhteys Kulomäentien työpaikka-alueella on ratkaistu asemakaavoissa. Kulomäentien työpaikka-alueen asemakaavassa alueelle on merkitty suojaviheraluetta (EV) ja laajasti Kulokukkulan alue VU-merkinällä urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi. Kulomäentien työpaikka-alue II asemakaavassa on Vantaan rajalle osoitettu kolmion muotoinen alue, jonka alueelle ei saa rakentaa eläinten liikkumista estäviä rakennelmia. Kulomäentie pohjoispuolella merkintä jatkuu lähivirkistysalueena (VL) Jääkukkapuistoon ja Metsäntutkimuslaitoksen metsiin, Mätäksen ulkoilualueille.

5. Väylävirasto

Väylävirasto on tutustunut yleiskaavaehdotukseen ja antaa lausuntonsa rautateiden näkökulmasta.

Tuusulan Yleiskaava 2040 on koko kuntaa koskeva yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Yleiskaava esittää maankäytön kehityssuunnat sekä lähtökohdat ja tavoitteet tulevalle osayleis- ja asemakaavoitukselle sekä muille toteuttamistoimenpiteille. Yleiskaavassa varataan alueet asumiseen, elinkeinotoimintaan, virkistykseen, suojeluun, liikenteeseen, palveluille ja muille yleisille toiminnoille yleispiirteisellä tasolla ja pitkällä aikavälillä. Kaava keskittyy ennen kaikkea taajamien maankäytön ohjaamiseen ja on ohjeena tarkempaan suunnitteluun.

Lentorata

Yleiskaavaehdotuksen selostuksessa on kuvattu, että kaavaehdotuksessa on osoitettu Pasilasta Helsinki-Vantaan lentoaseman kautta Keravalle alustavasti suunnitellun Lentoradan varaus merkinnällä *Lentorata (Merkinnällä osoitetaan ohjeellinen varaus maanalaiselle rautatielle)*. Kaavakartalla osoitettu varaus kulkee lentoasemalta Hyrylän kautta kohti suunnittelualueen ulkopuolella sijaitsevaa Keravaa, jossa se liittyy Päärataan. Kaavaehdotuksessa kyseiselle ratavaraukselle on osoitettu Hyrylän taajaman kohdalle asema merkinnällä *Uusi junaseisake*.

Lentoradan linjausta, Pasilasta Helsinki-Vantaan lentokentän kautta Keravan pohjoispuolelle Pääradalle, on tutkittu vuonna 2010 selvityksessä *Lentoaseman kaukoliikenne - Ratayhteysselvitys (Liikenneviraston suunnitelmia 2/2010)*, saatavilla: https://julkaisut.vayla.fi/pdf3/ls_201002_lentoaseman_kaukoliikenne_web.pdf. Selvityksessä on tutkittu kahta vaihtoehtoista linjausta: nykyisen lentoaseman kautta kulkevaa linjausta (Lentoaseman linjaus) sekä uuden Viinikkalan lentoterminaalin kautta kulkevaa linjausta (Viinikkalan linjaus). Näistä linjauksista Viinikkalan linjaus kulki Hyrylän kautta. Selvityksen jälkeen Viinikkalan linjaus on hylätty ja Lentoaseman linjaus merkittiin Uudenmaan maakuntakaavaan. Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa osoitettu ratalinjaus ei vastaa mitään tutkituista linjauksista, vaan se on ilmeisesti yhdistelmä molempia linjauksia.

Lentorata on nopeaan kaukoliikenteeseen tarkoitettu rata, jonka kaarresäde määrittää erittäin paljon ratalinjausta ja jolla on asema ainoastaan Helsinki-Vantaan lentoasemalla.

Päärataa palveleva Lentorata ei tämän takia voi kulkea Hyrylän kautta. Yleiskaavassa

lentorata tulee osoittaa ohjeellisella merkinnällä edellä mainitussa selvityksessä esitetyn Lentoradan linjauksen mukaisesti. Kaavaselistusta tulee tarkentaa Lentoradan osalta.

Itärata

Yleiskaavan suunnittelualueelle sijoittuu alustavasti selvitetyn Itäradan linjausvaihtoehtoja, joita ei yleiskaavaselistuksessa ole käsitelty. Itärata on Lentoradasta Keravan eteläpuolella erka-neva uusi nopea ratayhteys itään kohti Porvoota. Itäradan linjausta on Uudenmaan 2. vaihe-maakuntakaavatyön yhteydessä tutkittu Väyläviraston (ent. Liikennevirasto) toimesta selvityksillä: *Nopea ratayhteys Helsingistä itään - Selvitys maakuntakaavaluonnosta varten* (Liikenneviraston suunnitelmia 3/2011) saatavilla: https://julkaisut.vayla.fi/pdf3/ls_2011-03_nopea_rata-yhteys_web.pdf ja *Nopea ratayhteys Helsingistä itään - Selvitys maakuntakaavaehdotusta varten* (Liikenneviraston suunnitelmia 1/2012) saatavilla: <https://www.doria.fi/handle/10024/121301>. Maakuntakaavaehdotusta varten tehdyssä selvityksessä on tutkittu Nikkilän eteläpuoleista linjausta A3 sekä Nikkilän pohjoispuolisia linjausvaihtoehtoja A2.1, A2.2 ja A2.3. Kaikki linjausvaihtoehdot sijoittuvat Tuusulan alueelle ja vaihtoehdossa A2.1 on tutkittu uutta asemaa Hyrylään. Maakuntakaavoituksen yhteydessä ei ole tehty valintaa vaihtoehtoista, vaan se ratkeaa ratayhteyden jatkosuunnittelussa. Yleiskaavassa Itäradan linjausvaihtoehdot tulee osoittaa ohjeellisella merkinnällä edellä mainitun selvityksen mukaisesti. Kaavaselistusta tulee tarkentaa Itäradan osalta.

Tallinnan tunneli

Suunnittelualueen eteläosaan on kaavaehdotuksessa osoitettu TP-merkinnällä työpaikka-alue sekä työpaikka-alueen laajenemissuunta kohti pohjoista nuolimerkinnällä

Työpaikka-alueen laajenemissuunta. Kyseiselle alueelle sijoittuu alustavasti selvitetyn Tallinnan tunnelin ratalinjaus sekä terminaalialue. Kaavaselostuksen mukaan työpaikka-alueelle voidaan sijoittaa monimuotoisesti työpaikkatoimintoja sekä esimerkiksi mahdollisen Lentoradan / Tallinna-tunnelin suuaukko ja terminaalialue. Väylävirasto huomauttaa, että työpaikka-alueen kaavamerkinnässä olisi hyvä olla varaus terminaalialue varten. Lisäksi kyseessä on vain mahdollisen Tallinnan tunnelin suuaukko Lentoradan noustessa maanpinnalle Keravalla. Tallinnan tunnelista on rautatieyhteystarve Hyvinkää – Hanko -radalle, joka on valmisteilla olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitettu yhteystarvemerkinällä.

Pasila – Riihimäki ja Kytömaa – Hakosilta –rataosat

Yleiskaavaehdotuksessa nykyiset Pasila – Riihimäki (Päärata) ja Kytömaa – Hakosilta (Lahden oikorata) -rataosat on osoitettu merkinnällä Rautatie. Pääradan varrelle on kaavassa osoitettu Jokelan ja Nuppulinnan asemat merkinnällä Oleva junaseisake. Väylävirasto huomauttaa, että Nuppulinnassa ei enää nykytilanteessa ole junien pysähdyksiä ja siten käytössä olevaa seisaketta. Nuppulinnan nykyiset laiturirakenteet tullaan purkamaan Pasila – Riihimäki hankkeen 2. vaiheen toteutuksen yhteydessä. Pasila – Riihimäki hankkeessa kuitenkin säilytetään edelleen mahdollisuus uusien laitureiden toteuttamiseen entisen seisakkeen kohdalle, mikä mahdollistaa seisakkeen toteuttamisen tulevaisuudessa Nuppulinnan ympäristön maankäyttö kehittyessä sen edellyttämällä tavalla.

Pääradan ja Lahden oikoradan erkanemiskohtaan on kaavassa osoitettu uusi Ristikydön asemavaraus merkinnällä Uusi junaseisake. Ristikydön aseman ympäristöön on osoitettu uusi asemanseutu merkinnällä Res-1 Uusi asemanseutuun tukeutuva tiivis taajamatoimintojen reservialue (Merkinnällä osoitetaan Ristikydön alue. Alueen asemakaavoittaminen pitää tutkia osayleiskaavalla. Rakennusten korvaaminen tai laajentaminen on sallittua. Uusia rakennuspaikkoja ei sallita aseman ympäristössä). Kaavaselostuksen mukaan Ristikydön alueelle tavoitellaan aseman toteutuessa 10 000 asukasta kaavan tavoitevuoden 2040 jälkeisenä ajankohtana. Ristikydön aseman ympäristöön on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa ja valmisteilla olevassa maakuntakaavassa taajamatoimintojen aluetta, mutta maankäytön kehittäminen on kytketty aseman toteuttamiseen. Väylävirasto huomauttaa, että uusien asemien ja niihin tukeutuvien uusien asemanseutujen toteutuminen edellyttää raideliikenteelle nähtävissä oltavaa riittävää käyttäjäpotentiaalia ja sitä kautta tiivistä kaupunkirakennetta asemien välittömään läheisyyteen. Yleiskaavoituksella tulee pyrkiä mahdollistamaan riittävän tiheästi rakentuvan asemanseudun muodostuminen, jotta raideliikenteen asemalle muodostuu jatkossa sen edellyttämä suuri käyttäjäpotentiaali. Uuden aseman jatkosuunnittelusta ja toteuttamisesta on aikanaan tarpeen sopia Väyläviraston kanssa. Väylävirastolla ei ole muuta huomautettavaa kaavahankkeesta. Maanteiden osalta lausunnon antaa toimivaltainen ELY-keskus.

Vastine: Lentoradan linjausta on selvitetty KUUMA-kaavoittajien toimesta vuonna 2011 (Lentoradan lisätarkastelut KUUMA-kuntien alueella, Sito 2011). Työn aikana keskusteltiin ratalinjauksista ja -ratkaisusta silloisen Liikenneviraston johtavan rata-asiantuntijan kanssa. Asiantuntija osallistui työryhmän kokouksiin asiantuntijajäsenenä. Selvityksen mukaan rata on teknisesti mahdollista linjata Hyrylään. Tuusulan kunta on tältä pohjalta lausunut maakuntakaavojen yhteydessä ja edelleen pitää tärkeänä osoittaa maanalaisen ratalinjauksen yhteystarpeen kaartamaan Hyrylään.

Itärata

Toiseen yleiskaavaehdotukseen merkitään maanalaisen ratalinjauksen yhteys-tarve, Lentorata, joka linjataan Hyrylän keskusta Tuusulan kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Tallinnan tunneli

Toiseen yleiskaavaehdotukseen lisätään maanalaisen raideliikenteen yhteystarve-merkintä kuvaamaan myös Tallinna-tunnelia.

Pasila – Riihimäki ja Kytömaa – Hakosilta –rataosat

Nuppulinnan ja Ristikydön asemamerkinnot muutetaan: *Varaus uudelle juna-seisakkeelle: Ohjeellinen sijainti rautatieasemalle. Liityntä- ja vaihtoyhteydet sekä kevyen liikenteen yhteydet asemalle tulee toteuttaa laadukkaina.* Merkintä säilyttää mahdollisuuden avata Nuppulinnan asema uudelleen.

Ristikytöä koskevaan kaavamääräykseen lisätään: *Alueelle ei saa suunnitella sel-laista alueidenkäyttöä, joka estää tai merkittävästi haittaa alueen tulevaa kehittä-mistä tiiviiksi raideliikenteeseen tukeutuvaksi taajama-alueeksi.* Kun alueen tar-keempi kaavoittaminen tulee ajankohtaiseksi, otetaan Väylävirasto mukaan suun-nittelutyöhön.

6. Hyvinkään kaupunki

Tuusulan kunta on pyytänyt lausuntoa Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksesta. Hallinto-säännön 29 §:n mukaan lausunnon antaminen naapurikuntien yleis- ja asemakaavoista kuuluu kaupunginhallituksen kehittämisjaoston toimivaltaan.

Tuusulan yleiskaavaa 2040 laaditaan oikeusvaikutteisena koko kuntaan. Kaava keskittyy ennen kaikkea taajamien maankäytön ohjaamiseen ja on ohjeena tarkempaan suunnitte-luun. Kaavalla ei ole tarkoitus kumota kaikkia aikaisemmin laadittuja osayleiskaavoja. Ku-mottaviksi esitetään Hyrylän laajentumissuuntien, Jokelan, Maantiekylän ja Tuomalan osayleiskaavoja sekä osia Kellokosken osayleiskaavasta. Taajamien ulkopuolelle ei esitetä kattavasti aluevarauksia, mutta esimerkiksi luonnon kannalta arvokkaita alueita ja uusim-mat lentomelukäyrät on osoitettu koko kunnan laajuudelta.

Tuusulan Yleiskaava 2040 on koko kuntaa koskeva yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Kaavakartalla on osoitettu taajamien osalta asutuksen, palveluiden ja työpaikka-alueiden laajenemisen suunnat, liikenneverkko sekä yleispiirteinen viherverkosto. Koko kunnan laa-juudelta esitetään muun muassa kaupalliset ratkaisut sekä arvokkaat luontokohteet.

Hyvinkään kaupungin kannalta yleiskaavassa merkityksellisimmät asiat ovat Hyvinkään vastaisen rajan tuntumaan sijoittuvien alueiden aluevarausmerkinnät sekä kuntarajan ylit-tävät väylät ja reitit. Näiden osalta ei yleiskaavaehdotuksesta ole muuta huomautettavaa kuin itäisen radanvarsitien linjaus, joka tulisi jatkua Hyvinkään puolelle siten kuin se on Pa-lopuron-Ridasjärven osayleiskaavassa osoitettu.

Vastine: Ohjeellinen itäinen radanvarsitie on merkitty voimaan jääviin Kellokosken- ja Linja-mäki-Keravanjokilaakson osayleiskaavoihin. Linjamäki-Keravanjokilaakson osayleiskaavan tielinjaus vastaa Palopuron-Ridasjärven osayleiskaavassa osoitet-tua linjausta. Tuusulan yleiskaava 2040:ssä tielinjaus merkitään voimaan jäävän osayleiskaavan mukaisesti havainnollistamaan kokonaisratkaisua.

7. Uudenmaan liitto

Tuusulan yleiskaava 2040 on tullut vireille vuonna 2010 ja kaava on nyt ehdotusvaiheessa. Kaavan osoittama, kunnan kolmeen suurimpaan keskukseen tukeutuva alue- ja yhdyskuntarakenteen kokonaisratkaisu on sekä voimassa olevan että vireillä olevan maakuntakaavan tavoitteiden mukainen. Yhdyskuntarakennetta kehitetään pääosin olevaa yhdyskuntarakennetta tiivistäen ja täydentäen.

Uudenmaan liiton lausunnossa edellytetään tarkennuksia tai tarkistuksia kaavaehdotukseen. Lausunnon keskeisimmät huomiot liittyvät seuraaviin teemoihin/kohteisiin:

- Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmä: Maakuntakaava, ei yleiskaava, ohjaa yleiskaavojen ja osayleiskaavojen laadintaa ja muuttamista
- Lentorata: Linjauksen muuttaminen vireillä olevan Uusimaa-kaavan ohjeellisen linjauksen mukaiseksi.
- Lentoaseman pohjoispuoli, Focus-alue: Alueelle yleiskaavassa osoitettujen monipuolisten toimintojen rajoittaminen (vrt. ympäristöhäiriöt), valtakunnallisten ja maakunnallisten intressien (mm. lentoasema, Tallinna-tunneli, raskaan liikenteen palvelualue) huomioon ottaminen
- Tiet: Maantien 152 ("Kehä IV") aluevaraussuunnitelman huomioon ottaminen niin, että mahdollisesti Tuusulan puolelle siirtyvä linjaus on mahdollinen toteuttaa. Harkittavaksi molempien Vähänummentien jatkeen linjausvaihtoehtojen osoittaminen.
- Ristikytö: Maakuntakaavan ohjauksen tuominen vahvemmin yleiskaavaan, aseman sijainnin ja alueen liikenneyhteyksien tarkistaminen
- Kauppa: Määräyksien tarkentaminen, lisättävä seudullisen koon alarajat, lisättävä maininta paikallisuudesta päivittäistavarakauppaa koskeviin määräyksiin
- Viherrakenne: Tuusulanjärven eteläosassa ja Jokelassa Palojoenmetsän alueella tarkempaa ohjaustarvetta liittyen luontoarvoihin

Asian vireilletulo

Tuusulan kunnanhallitus on 25.2.2019 § 61 päättänyt asettaa nähtäville Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksen ja pyytää siitä lausuntoja 31.5.2019 mennessä.

Asian taustat

Tuusulan yleiskaava 2040

Tuusulan kunnan yleiskaavatyö on tullut vireille 11.1.2010 ja työ on edennyt kaavaehdotusvaiheeseen. Kaavaselostuksen mukaan kaavan tavoitteena on olla yleispiirteinen maankäyttösuunnitelma, joka ohjaa kunnan yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä sekä sovittaa yhteen eri toimintoja.

Yleiskaava esittää maankäytön kehityssuunnat sekä lähtökohdat ja tavoitteet tulevalle osayleis- ja asemakaavoitukselle sekä muille toteuttamistoimenpiteille. Yleiskaavassa varataan alueet asumiseen, elinkeinotoimintaan, virkistykseen, suojeluun, liikenteeseen, palveluille ja muille yleisille toiminnoille yleispiirteisellä tasolla ja pitkällä aikavälillä. Kaava keskittyy taajamien maankäytön ohjaamiseen ja ennen kaikkea asumisen laajenemissuuntien osoittamiseen ja vaiheistukseen. Taajamien ulkopuolelle on osoitettu viherverkoston osina luonnonsuojelualueet ja luonnon kannalta merkittävät kohteet, ekologiset verkostot sekä pääliikenneverkko, lentomelukäyrät, maisema-alueet ja muinaismuistokohteet.

Uudenmaan liitto on aiemmin antanut lausunnon Tuusulan yleiskaavatyöhön liittyen sekä kaavan rakennemallivaiheessa että kaavaluonnosvaiheessa.

Yleiskaavan rakennemalleista 25.11.2011 antamassaan lausunnossa liitto totesi muun muassa, että rakennemallien keskeiset tavoitteet olivat hyviä ja että yleiskaavoituksessa tulisi kuitenkin kiinnittää huomiota yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen ja siihen, että olemassa olevat taajamat kaavoitetaan ja rakennetaan riittävän tiiviisti. Liitto kiinnitti myös huomiota rakennemallien väestönkasvuennusteisiin, jotka olivat miltei kaksinkertaisia verrattuna siihen, mihin liitto oli

maakuntakaavoituksessa varautunut.

Tuusulan yleiskaava 2040-luonnoksesta antamassaan lausunnossa (Maakuntahallitus 17.11.2014) Uudenmaan liitto totesi muun muassa, että yleiskaavaluonnoksen valmistelussa on pääosin huomioitu Uudenmaanliiton rakennemalleista antama lausunto. Yleiskaavan todettiin edelleen, kuten rakennemallivaiheessakin, perustuvan merkittävästi suurempaan arvioon väestönkasvusta kuin mitä maakuntakaavoituksen yhteydessä on arvioitu.

Vaiheittaiseen toteutukseen oli kaavaluonnoksessa varauduttu osoittamalla osa alueista reserivialueiksi. Keskeisten ratkaisujen ja suunnitteluperiaatteiden, kuten olemassa olevaan taajamarakenteeseen tukeutumisen, aluerakenteeseen kytkeytymisen ja kasvun painopistealueiden (Hyrylä + Jokela ja Kellokoski) todettiin olevan maakuntakaavojen tavoitteiden mukaista. Liitto edellytti lausunnossaan mm. niin kutsuttuja valkoisia alueita koskevan, asuin- ja työpaikkarakentamisen ohjaamista koskevan suunnittelumääräyksen sekä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan vähittäiskaupan mitoituksen ja kaupan laadun huomioon ottamista. Lisäksi annettiin kohdennetumpaa palautetta eri osa-alueisiin ja teemoihin liittyen.

Voimassa oleva maakuntakaava (kaavayhdistelmä)

Voimassa olevien maakuntakaavojen keskeisiä tavoitteita ovat muun muassa kasvun ohjaaminen keskuksiin ja ratojen varsille, nykyisen yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja täydentäminen sekä joukkoliikenteen aseman korostaminen. Kaupan osalta tavoitteena on ohjata kauppaa ensisijaisesti keskusta-alueille. Tavoitteena on, että erityisesti päivittäiset kaupalliset palvelut olisivat saavutettavissa joukkoliikenteellä sekä kävellen ja pyöräillen ja että asiointimatkat olisivat kohtuulliset (2. vmk).

Voimassa olevassa maakuntakaavassa Tuusulan kunnassa asumisen ja työpaikkojen kehittämisen painopistealueet ovat Hyrylä, Kellokoski ja Jokela, joista Hyrylään ja Jokelaan on keskuksen ja taajamatoimintojen alueen lisäksi osoitettu myös tiivistettävän alueen kehittämisperiaatemerkinä. Ristikydon alue on osoitettu raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen alueena. Muualle kunnan alueelle on osoitettu neljä maakunnallisesti merkittävää kylää ja annettu myös nk. valkoista aluetta koskeva suunnittelumääräys.

Elinkeinoiniin liittyvät kaavamerkinnot painottuvat kunnan eteläosaan, jossa Helsinki-Vantaan lentoaseman liikennealueen pohjoispuolelle on osoitettu mm. laaja logistiikkatoiminnan aluevaraus, ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen varattu alue, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvaroja, seututie sekä erityisalue. Lentoaseman melualueet ulottuvat pitkälle kohti koillista ja luodetta. Kaupan alueita on osoitettu kunnan eteläosaan sekä Lahdenväylän liittymäalueelle Järvenpään eteläisen liittymäalueen yhteyteen. Ympäristön arvokkaihin ominaisuuksiin liittyen kaavassa on osoitettu suojelu- ja Natura2000-alueita, viheryhteystarpeita, arvokkaita kulttuuriympäristöjä, pohja- ja pintavesialueita sekä arvokkaita geologisia muodostumia. Virkistykseen liittyen on osoitettu virkistysalueita ja ulkoilureittejä. Liikenteen osalta on osoitettu maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävä tieverkko ja radat sekä näihin liittyviä kehittämistarpeita.

Lentoradalle on Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavassa osoitettu ohjeellinen liikennetunnelin linjaus, joka kulkee Pasilasta nykyisen Helsinki-Vantaan lentoterminalin, Keravan sekä Nikkilän taajaman pohjoispuolen kautta kohti Porvoota. Lisäksi on osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueita ja verkostoja (sähkö, vesi, viemäri, kaasu), sekä puolustusvoimien alue.

Vireillä oleva maakuntakaava: Uusimaa-kaava 2050/Helsingin seudun vaihemaakuntakaava

Vireillä olevan Uusimaa-kaava 2050-kokonaisuuden keskeiset tavoitteet ja periaatteet ovat pitkälti samansuuntaisia kuin voimassa olevien kaavojen tavoitteet, mutta ilmastovaikutusten hillinnän, olemassa olevan yhdyskuntarakenteen tiivistämisen, keskustien tukemisen sekä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen painoarvo on entisestään kasvanut.

Vireillä olevassa maakuntakaavassa (alustava kaavaehdotus, lausunnoilla keväällä 2019) Tuusulan kunnan alueelle on osoitettu kolme keskusta (Hyrylä, Jokela, Kellokoski) joista Hyrylään

ja Jokelaan myös keskuksiin tukeutuvat taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet. Ristikydön alue on osoitettu raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä. Kaavassa on osoitettu myös keskeiset liikenneyhteydet ja yhteystarpeet (mm. ohjeellinen Lento- radan linjaus), liityntäpysäköintialue, luonnon- ja kulttuuriympäristön arvokohteet, viheryhteystarpeet, vedenhankinnan kannalta tärkeät pinta- ja pohjavesialueet, virkistysalueet, yhdyskuntateknisen huollon verkostot sekä lentomelualueet. Elinkeinotoimintaan liittyvät kaavamerkinnot painottuvat kunnan eteläosaan, liikennealueena osoitetun lentoaseman alueen pohjoispuolelle. Kohdemerkinnöin on osoitettu kaupan alueita (merkitykseltään seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella), tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueita sekä maa-aineshuollon kehittämisalue. Lentoaseman pohjoispuolelle sijoittuu myös liikenteen yhteystarpeisiin liittyviä merkintöjä, jotka liittyvät Tallinna-tunnelin ja siihen liittyvän muun logistiikan kehittämistarpeisiin. Yksi kaupan alueen kohdemerkintä sijoittuu pohjoisemmaksi, Lahdenväylän liittymäalueelle Järvenpään eteläisen liittymäalueen yhteyteen.

Ehdotus lausunnoksi

Kaavan kokonaisratkaisu

Uudenmaan liitto katsoo, että kaavan osoittama kunnan aluerakenteen kokonaisratkaisu on sekä voimassa että vireillä olevan maakuntakaavan tavoitteiden mukainen. Alue- ja yhdyskuntarakennetta kehitetään olevaan rakenteeseen ja keskuksiin tukeutuen, olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta tiivistäen.

Uudenmaan liiton vireillä olevaa maakuntakaavatyötä varten tehty väestöennuste ennakoi Tuusulan kunnalle vähäisempää kasvua kuin Tuusulan kunnan yleiskaavatyössä käyttämä ennuste. Kunnan käyttämän väestöennusteen mukaan Tuusulassa on tavoitevuonna 2040 noin 56 000 asukasta. Kaava kuitenkin mahdollistaa vielä merkittävästi tätä voimakkaamman väestönkasvun (68 000 asukasta 2040). **Uudenmaan liitto katsoo, että kaavassa osoitettu vaiheistus on tärkeä edellytys sille, että yhdyskuntarakenne voi kehittyä kestävästi ensin keskuk- sia ja olevaa taajamarakennetta tehostaen ennen mahdollista uusien alueiden käyttöönottoa, mikäli väestönkasvu on yleiskaavatyössä oletettua vähäisempää.**

Tuusulan yleiskaava 2040:n kaava-aineistossa todetaan, että yleiskaava ei korvaa tiettyjä voimassa olevia osayleiskaavoja ja että yleiskaava saatetaan silti myös näillä alueilla lainvoimaiseksi. Yleiskaavan kaavaselostuksessa todetaan, että Tuusulan yleiskaava 2040 on ohjeena, mikäli aikaisemmin laadittuja yleiskaavoja muutetaan tai uudistetaan. Kuitenkin maankäyttö- ja rakennuslain 32§ mukaan yleiskaavoja laadittaessa ja muutettaessa ohjeena on maakuntakaava. Mikäli samalla alueella on voimassa useampia yleiskaavoja, on varmistettava, että kaavojen sisältö ei ole keskenään ristiriidassa. **Uudenmaan liitto katsoo, että eri kaavojen ohjausvaikutuksen kuvausta tulee tarkistaa ja avata ohjausvaikutusta selkeämmin kaava-aineistossa.** Tämä lausunto koskee vain Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotusta, eikä lausunnossa ole otettu huomioon niitä osayleiskaavoja, joita Tuusulan yleiskaava 2040 ei korvaa.

Taajamat, keskukset, kauppa ja muut elinkeinot

Yleiskaava on luonteeltaan nykyiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen tukeutuva. Uusia, nykyisestä yhdyskuntarakenteesta erilleen sijoittuvia asuinalueita ei ole osoitettu, ja uudet rakentamisalueet sijoittuvat joko olemassa olevien taajamavyöhykkeiden sisään tai niiden reuna-alueille. Merkittävimmän kasvua suunnataan kunnan päätaajamaan Hyrylään, ja sen lisäksi Jokelaan ja Kellokoskelle. Nämä kaikki kolme kohdetta on osoitettu sekä voimassa että vireillä olevassa maakuntakaavassa keskusmerkinnöin. Yleiskaavan keskuksiin tukeutuva taajamarakenne noudattelee sekä voimassa että vireillä olevan maakuntakaavan ratkaisua. Yleiskaavassa nk. valkoisia alueita koskien on annettu määräys, jonka mukaan alueelle suuntautuvaa asuinrakentamista tulee ohjata taajamatoimintojen alueille ja kyliin, ja voimassa olevan maakuntakaavan maakunnallisesti merkittävät kylät on osoitettu yleiskaavassa kyläalueina. **Uudenmaan liitto katsoo, että edellä kuvatut suunnitteluperiaatteet ja kaavaratkaisut ovat sekä**

voimassa että vireillä olevan maakuntakaavan keskeisten periaatteiden ja ratkaisujen mukaisia.

Ristikydön alue on osoitettu yleiskaavassa uutena asemanseutuun tukeutuvana tiiviinä taajamatoimintojen reservialueena. Voimassa olevassa maakuntakaavassa alue on osoitettu raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen alueena. Maakuntakaavan määräyksissä todetaan muun muassa, että alueen maankäyttö on suunniteltava ja mitoittettava raideliikenteen toimintaedellytyksiä suosivaksi ja että alueen toteuttaminen tulee kytkeä uuden aseman sitovaan toteuttamispäätökseen. Vireillä olevassa maakuntakaavassa alue on osoitettu uutena raideliikenteeseen tukeutuvana taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeenä, jossa maankäyttö ja uuden aseman suunnittelu tulee kytkeä toisiinsa, mutta vyöhykkeen toteuttamista ei ole sidottu aseman sitovaan toteuttamispäätökseen. **Uudenmaan liitto katsoo, että yleiskaavan kaavamääräystä tulee täydentää niin, että maakuntakaavan määräykset välittyvät alueen tarkemman suunnitteluun.**

Uudenmaan liitto katsoo, että Tuusulan yleiskaavan yleisiä määräyksiä tulee tarkentaa kaupan osalta. **Kaupan määräykseen tulee lisätä seudullisuuden koon alarajat.**

Yleiskaavaehdotuksessa osoitetut keskustatoimintojen alueet ovat voimassa olevan maakuntakaavan sekä laadittavana olevan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan mukaisia.

Tuusulan yleiskaavan määräyksissä on osoitettu keskustatoimintojen ulkopuolella oleva paikallinen päivittäistavarakaupan verkosto. Paikallisen päivittäistavarakaupan verkosto täydentää maakuntakaavassa osoitettua seudullista palveluverkkoa. Paikallisen päivittäistavarakaupan sijaintitarpeiden osoittaminen on hyvä ja hallittu tapa pyrkiä lisäämään arjen sujuvuutta lisääviä lähipalveluja. Verkostoon kuuluvat olemassa olevat päivittäistavarakaupat sekä ensimmäisen ja toisen vaiheen uudet mahdolliset päivittäistavarakaupat. **Uudenmaan liitto katsoo, että kaikkiin päivittäistavarakauppaa koskeviin määräyksiin tulee selvyiden vuoksi lisätä, että päivittäistavarakauppa on paikallista.**

Hyrylän eteläosan (Sulan) ja Järvenpään eteläisen liittymän kaupan alueet ovat voimassa olevan maakuntakaavan ja laadittavana olevan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan mukaiset. Tuusulan eteläosassa on voimassa Tuusulan Fokuksen osayleiskaava. Laadittavana olevan Tuusulan yleiskaava 2040 yleisten määräysten mukaan Tuusulan yleiskaava 2040 ei tällä alueella korvaa voimassa olevaa yleiskaavaa. Maakuntakaava on ohjeena silloin, jos yleis- tai osayleiskaavaa muutetaan. Fokuksen seudullinen vähittäiskaupan suuryksikkö on Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotuksen mukainen.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa lentoasema-alueen pohjoispuolelle, Vantaan kaupungin rajalle on osoitettu ylijäämämaiden käsittelyyn, varastointiin ja loppusijoitukseen varattu alue, jolla sijaitsee merkittäviä kiviainesvaroja. Vireillä olevassa maakuntakaavassa alueelle on osoitettu tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueen kohdemerkintä, maa-aineshuollon kehittämisalueen kohdemerkintä, kiertotalouden ja jätehuollon alueen kohdemerkintä sekä liikenteen yhteystarpeisiin liittyviä merkintöjä. Alue on sekä voimassa että vireillä olevassa kaavassa lentokentän melualue. Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksessa alueelle on osoitettu työpaikka-alue (TP), joka mahdollistaa monipuolisten työpaikkatoimintojen, mukaan lukien toimistojen ja palveluiden sijoittumisen alueelle. Myös Kehä IV:n pohjoispuolella yleiskaavaehdotus sallii monipuolisia työpaikkatoimintoja voimassa olevassa maakuntakaavassa logistiikka-alueena osoitetulle alueelle. **Uudenmaan liitto katsoo, että alueelle sijoittuvien toimintojen tulee olla sellaisia, että ne ovat yhteensovittavissa alueen valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävien, osittain ympäristöhäiriöitä aiheuttavien toimintojen kanssa ja että ne eivät estä tai vaikeuta maakuntakaavassa osoitettujen valtakunnallisten tai maakunnallisten maankäyttöintressien toteuttamista. Uudenmaan liitto esittää harkittavaksi, tulisiko alueelle sijoittuvat työpaikkatoiminnot esimerkiksi esittää omalla kaavamerkinnällään, jolloin kyseessä olevan alueen erityisluonne verrattuna kunnan muihin työpaikka-alueisiin tulisi selkeämmin huomioon otetuksi.**

Liikenne, liikkuminen

Yleiskaavaehdotuksessa esitetty Lentoradan linjaus poikkeaa sekä voimassa olevan maakuntakaavan, että vireillä olevan Uusimaa-kaavan mukaisesta ohjeellisesta linjauksesta. Uusimaa-kaava 2050:ssa Lentoradan linjausta on tarkennettu Liikenneviraston vuonna 2018 tekemän alustavan yleissuunnitelman mukaiseksi. **Uudenmaan liitto näkee Lentoradan ja sen suunnittelun edistämisen tärkeänä. Uudenmaan liitto esittää, että linjaus muutetaan Uusimaa-kaava 2050:n Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ohjeellisen linjauksen mukaiseksi.**

Ristikydön uusi asema pääradan varressa on osoitettu pääradan ja Oikoradan väliin. **Uudenmaan liitto esittää, että asemamerkintä sijoitetaan selkeästi pääradalle.**

Liikenteen yhteystarve Ristikydön asemalta pohjoiseen on osoitettu pääradan itäpuolelle. Uudenmaan liitto katsoo, että Ristikydön asemaan tukeutuvien toimintojen tulisi keskittyä radan länsipuolelle, koska Oikorata pirstoo itäpuolta ja aiheuttaa estevaikutusta. Yhteystarve radan länsipuolella on yhteneväinen Järvenpään yleiskaavaluonnoksen kanssa. **Uudenmaan liitto esittää, että liikenteen yhteystarve Ristikydön asemalta pohjoiseen esitetään pääradan länsipuolelle.**

Keskustatoimintojen alueen määräyksessä on otettu hyvin huomioon kävelyn ja pyöräilyn edistäminen. Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen tulisi nostaa samaan tapaan esiin myös kerrostalovaltaisilla asuntoalueilla, jotka sijaitsevat keskustoissa tai niiden yhteydessä. Myös pyöräily-yhteyksien kehittäminen matkakeskukseen, asemille ja keskusten välillä olisi hyvä nostaa esiin.

Kaavaehdotuksessa ei ole varauduttu Tallinna-tunneliin ja siihen liittyviin uusiin liikenneyhteyksiin ja logistikka- ja varikkoaluetarpeisiin. Voimassa olevassa maakuntakaavassa Tallinnna-tunneliin liittyviä merkintöjä ei vielä ole, mutta vireillä olevassa Uusimaa-kaava 2050:ssa/Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa hanke on otettu huomioon. **Uudenmaan liitto esittää, että Tallinna-tunneli -hankkeen edellyttämä alueidenkäyttö ja yhteystarpeet otettaisiin huomioon Tuusulan yleiskaavassa niin, ettei hankkeen toteuttamisedellytyksiä heikennetä.**

Maantiekylässä Tuusulanväylän varressa esitetyillä TP-alueilla on potentiaalia raskaan liikenteen palvelualueen toteuttamiseen. **Uudenmaan liitto esittää, että Focus-alueen itäosaan esitettäisiin alue raskaan liikenteen palvelualueita varten.**

Maantien 152 ("Kehä IV") aluevaraussuunnitelmaa laaditaan parhaillaan välille Vt 3 – Myllykyläntie. Vantaan Kivistön pohjoisosassa sijaitsevan maantien linjausta on muutettu tämän perusteella. Vantaan yleiskaavan luonnoksessa on esitetty kyseiselle linjaukselle kaksi vaihtoehtoa. Toinen varauksista on osoitettu kokonaan aluevarauksena. Vaihtoehtoinen tielinjaus koskettaa Tuusulan rajalla olevaa osaa, jossa linjaus on osoitettu nuolivivoin Tuusulan puolelle. Uudenmaan liitto esittää, että maantien 152 aluevaraussuunnitelma otetaan huomioon Tuusulan yleiskaavassa niin, että mahdollisesti Tuusulan puolelle siirtyvä linjaus on mahdollinen toteuttaa.

Seudullisessa selvityksessä Keski-Uudenmaan tärkeimmäksi poikittaiseksi yhteydeksi on todettu Järvenpään ja kantatie 45 yhdistävä Vähänummentien jatke. Keski-Uudenmaan poikittainen logistiikkaväylä uutena tieyhteytenä on osoitettu Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa aiemman yleissuunnitelman linjauksen mukaisesti Vanhankylän koulutien linjausta myötäillen. Uudenmaan ELY-keskuksen selvitystyön yhteydessä on noussut esiin vaihtoehtoinen pohjoisempi linjausvaihtoehto. **Uudenmaan liitto katsoo, että myös pohjoisempi linjausvaihtoehto tulisi esittää ohjeellisena Tuusulan yleiskaavassa elleivät Uudenmaan ELY-keskuksen tällä hetkellä keskeneräiset selvitykset osoita pohjoisempaa vaihtoehtoa poissuljetuksi.**

Viherrakenne, kulttuuriympäristö

Yleiskaavaehdotuksessa viherrakennetta ohjataan virkistystä ja arvokkaita luontokohteita koskevilla merkinnöillä. Lisäksi valkoisia alueita koskeva määräys velvoittaa, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee selvittää ja ottaa huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön

ominaispiirteet sekä maa- ja metsätaloudellisesti, ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät pelto-, metsä ja muut luontoalueet ja vältettävä niiden tarpeetonta pirstomista. Nämä periaatteet ovat voimassa olevan maakuntakaavan mukaisia. **Uudenmaan liitto toteaa, että yleiskaavaehdotus edistää voimassa olevan maakuntakaavan tavoitteita virkistyskäytön ja ekologisen verkoston osalta sekä pääosin turvaa maakunnalliset ympäristö- ja luontoarvot.**

Voimassa olevassa maakuntakaavassa osoitetut virkistysalueet ja viheryhteystarpeet on yleiskaavaehdotuksessa osoitettu soveltuvien merkinnöin. Yleiskaavaehdotuksessa ulkoilureittien osoittamiseen ja yhteyksien kehittämiseen on käytetty useita merkintöjä. Merkinnät noudattelevat maakuntakaavan linjauksia niitä tarkentaen.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa on osoitettu Tuusulan kunnan alueelle seitsemän luonnonsuojelualuetta, joista kolmea koskee myös Natura 2000 -alueen merkintä. Maakuntakaavan luonnonsuojelualueet on yleiskaavaehdotuksessa otettu huomioon pääosin riittävällä tavalla osoittamalla ne kokonaan luonnonsuojelualueina (SL tai SL-1) tai muilla, ympäristön arvojen turvaamista tukevilla merkinnöillä. Tuusulanjärven länsiosassa sinikehä-merkinnän suunnittelu-määräys riittää vastaamaan maakuntakaavassa osoitetun luonnonsuojelualueen arvojen turvaamiseen.

Tuusulanjärven eteläosaan (maakuntakaavassa kohde Tuusulanjärven lintuvesi, valtaosin myös Natura-alue) on osoitettu suojelualueiden lisäksi virkistysaluetta (V). Virkistysalueen määräyksessä ei kuitenkaan ole tuotu esiin virkistyskäytön ja luontoarvojen suhteen ohjaamistarvetta, eikä selostuksessa kerrottu riittävästi ratkaisun perusteita. **Uudenmaan liitto katsoo, että tätä ohjausta on syytä vielä harkita ja perustella tarkemmin ratkaisua alueella.**

Vireillä olevassa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa osoitetut viheryhteystarpeet ja virkistysalueet on otettu huomioon yleiskaavaehdotuksessa. On myös maakuntakaavan tavoitteiden mukaista, että yleiskaavaehdotuksessa esitetty sinikehä-merkintä turvaa Tuusulanjärven ja Rusutjärven ranta-alueiden säilymisen yleisessä virkistyskäytössä.

Vireillä olevan maakuntakaavan suojelualueet on osoitettu yleiskaavaehdotuksessa SL tai SL-1 merkinnöillä lukuun ottamatta Palojoen metsän aluetta Jokelan taajaman eteläpuolella sekä jo edellä voimassa olevan maakuntakaavan yhteydessä mainittuja Tuusulanjärven länsi- ja eteläosan kohteita. Länsiosan kohde tullaan poistamaan maakuntakaavaehdotuksesta ennen ehdotuksen nähtäville asettamista johtuen kaavan mittakaavaan liittyvistä muutostarpeista. Tuusulanjärven eteläosassa on virkistyskäytön ja luontoarvojen suhteen ohjaamistarvetta, eikä kaavaselostuksessa ole kerrottu riittävästi ratkaisun perusteita.

Uudenmaan liitto katsoo myös vireillä olevan maakuntakaavan näkökulmasta, että tätä ohjausta on syytä vielä harkita ja perustella tarkemmin ratkaisua alueella.

Palojoen metsän alueelle on yleiskaavaehdotuksessa osoitettu Hevoskylän alue (AH). Kaavamääräyksen mukaan alue sisältää erityisiä luontoarvoja, jotka on otettava suunnittelussa huomioon. **Hevoskylän toteutuksessa on otettava huomioon uusi tieto maakunnallisista luontoarvoista (Uudenmaan liiton selvitys 2019). Uudenmaan liitto katsoo, että tätä tulee vahvemmin ohjata myös yleiskaavan ratkaisulla.**

Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt on osoitettu voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesti. Valtakunnallisesti arvokas Vantaanjokilaakson viljelymaisema on osoitettu yleiskaavaehdotuksessa valtioneuvoston vuoden 1995 periaatepäätöksen ja voimassa olevan maakuntakaavan mukaisesti. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitysinventoinnit on tehty Uudellamaalla vuonna 2014, mutta asiasta ei ole vielä uutta valtioneuvoston päätöstä. Tarkemmassa suunnittelussa tulee tarkistaa päätöstilanne valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden osalta.

Muilta osin Uudenmaan liitolla ei ole lausuttavaa Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksesta.

Vastine: Yleiskaavan ohjausvaikutus selvennetään kaavakartalle ja –selostukseen. Ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen on päädytty siihen, että alueet, joille jää voimaan osayleiskaava, ei tässä yleiskaavassa tuoda lainvoimaiseksi kuin seuraavat teemat: **arvokkaat luontokohteet, lentokonemeluvyöhykkeet, työpaikka-alueen laajenemissuunta, maanalaisen rautatien yhteystarve (Lentorata ja Tallinna-tunneli) sekä yhdyskuntateknisen huollon alue.**

Kaavakarttaan lisätään osayleiskaavarajat ja –nimet sekä kerrotaan kaavakartalla kumottavat ja voimaan jäävät osayleiskaavat tai niiden osat. Voimaan jäävien osayleiskaavojen alueilla kaavaratkaisu haalennetaan, mutta näytetään, jotta taajamien maankäyttö voidaan nähdä kokonaisuutena.

Uuden asemanseutuun tukeutuvan tiiviin taajamatoimintojen reservialueen, Ristikydön kaavamääräys muokataan lausunnon mukaisesti lisäämällä: " *Alueelle ei saa suunnitella sellaista alueidenkäyttöä, joka estää tai merkittävästi haittaa alueen tulevaa kehittämistä tiiviiksi raideliikenteeseen tukeutuvaksi taajama-alueeksi.*"

Päivittäistavarakaupan kohdemerkinnät poistetaan kaavakartalta. Selostukseen liitetään kartta tavoitteellisesta päivittäistavarakaupan tavoiteverkostosta.

Senkkerinmäen alueelle jää voimaan Ruotsinkylä-Myllykylä II –osayleiskaava lukuun ottamatta Senkkerin metsätien ja Myllykyläntien välistä osayleiskaavan EO-alueita, joka kumotaan. Kumotulle alueelle osoitetaan yleiskaavassa yhdyskuntateknisen huollon alue (ET), jolla sallitaan mm. kiertotaloustoiminta.

Tuusulan kunta näkee, että Lentorata tulee linjata Hyrylän keskustaan. Väylävirasto lausui, että myös Itäradan vaihtoehdot tulee merkitä kaavaan ja yksi vaihtoehto kulkee Hyrylän kautta. Tuusulan yleiskaavan merkintä muutetaan maanalaisen raideliikenteen yhteystarpeeksi, joka pitää sisällän niin Lento- kuin Itäradankin.

Ristikydön asema siirretään Järvenpään kuntarajan tuntumaan pääradalle.

Ristikydön tieliikenteen yhteystarve osoitetaan Ristikydön yleissuunnitelman (Puputti 2018) mukaisesti siten, että pääyhteys tulee pohjoisesta radan länsipuolta ja vaihtuu oletetun aseman jälkeen radan itäpuolelle ja suuntaa kohti Keravaa. Radan länsipuolella kulkee yleissuunnitelmassa pääkokoojakatu, mutta suurin osa liikenteestä pyritään ohjaamaan Keravalla sijaitsevalle mahdolliselle uudelle moottoritieyhteydelle eikä Järvenpääntielle kohti Hyrylää.

Asuinalueille on lisätty määräys: " *Alueen kehittämisessä ja täydennysrakentamisessa tulee parantaa kaupunkitilan viihtyisyyttä sekä kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia. Alueella tulee olla riittävästi virkistysalueita.*"

Kaavassa osoitetaan pyöräilyn runkoverkko, joka on merkitty mm. sekä Jokelan että tulevalle Ristikydön juna-asemalle. Näiden lisäksi kaavaan on merkitty pyöräilyn laatukäytävä Keravalta Rykmentinpuiston läpi Hyrylän keskustaan ja edelleen Lahelaan.

Kaavaan on lisätty maanalaisen raideliikenteen yhteystarve, joka mahdollistaa Tallinna-tunneli –hankkeen varikkoineen. Alueelta ei kuitenkaan kumota Focusin eikä Ruotsinkylä-Myllykylä –osayleiskaavoja.

Kunnan tavoitteiden mukaista ei ole esittää Focus-alueelle raskaan liikenteen taukopaikkaa. Kyseessä olisi seudullinen hanke, joka tulisi ratkaista maakuntakavalla, eikä kohdetta ole merkitty Uusimaa 2050 –kaavaan. Focus-alueelle jää voimaan Focus-osayleiskaava, jota ei yleiskaavalla kumota.

Maantie 152 välillä Hämeenlinnanväylä – Tuusulanväylä –aluevaraussuunnitel-
massa tarkasteltiin Kesäkylän kohdalla useampia vaihtoehtoja. Aluevaraussuunni-
telmaksi viimeisteltäväksi vaihtoehdoksi päätettiin linjaus, joka kulkee Vantaan
puolella kyseisellä Kesäkylän kohdalla. Yleiskaavaan ei merkitä vaihtoehtoisia lin-
jauksia, koska tällaisista linjauksista ei ole tarkempia selvityksiä.

Logistiikan poikittaisyhteys Järvenpään ja kantatien 45 välillä on merkitty ohjeelli-
sena voimaan jäävään Ruskela-Vanhakylä-Ritasjärvi –osayleiskaavaan. Yleiskaa-
vaan tielinjaus on myös merkitty, mutta merkintä ei tule tällä kaavalla lainvoi-
maiseksi. Myös vaihtoehto, jossa yhteys kulkisi Jokelan länsipuolella ylittäen Per-
tuntien, on merkitty uuteen yleiskaavaehdotukseen.

Tuusulanjärven eteläosan Natura-alueen mantereella sijaitsevat kohteet osoite-
taan luonnonsuojelualueeksi SL- tai SL-1 merkinnällä ja vesialueella sijaitsevat
kohteet vesialueeksi merkinnällä W ja Natura.

Hevoskylän alueesta oli eri luontoselvityksissä ristiriitaista tietoa, joten alueelle
päätettiin tehdä maastokäynti, johon osallistuivat Tuusulan kaavoituksen lisäksi
Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus sekä luontokartoittajat Faunatica
Oy:stä ja Enviro Oy:stä. Maastokäynnistä tehtiin muistio "*Tuusulan Jokelan hevos-
kylä - Palojoen metsän arvokkaat luontokohteet ja niiden rajaukset. Maastokäynnin
tiivistetty muistio 14.6.2019. Tuusulan kunta*", joka on liitetty kaavamateriaaleihin.

Palojoen varsi oli luontoasiantuntijoiden mielestä kohteen arvokkain osa. Maasto-
käynnin huomioiden pohjalta havaittiin, että maakunnalliset luontoarvot keskitty-
vät Palojoen itärannalle, joten on perusteltua merkitä se luonnonsuojelualueeksi.
Maakunnallisesti arvokkaaksi rajattiin myös Palojoen länsirantaa. Lännessä arvok-
kaan kohteen rajausta todettiin laajemmaksi kuin Uudenmaan liiton vuoden 2018
työpöytä tarkastelun LAKU-kriteerit täyttävä rajausta.

Idempänä ELY ja luontokonsultit Faunaticasta ja Envirosta totesivat metsän ole-
van nuorempaa ja siellä oli myös selvästi näkyvillä ihmisen toiminnan jäljet eli sa-
ven otto tiilitehtaan tarpeisiin, ja myös ihmisen aikaisempi metsänhoito oli huo-
mattavissa. Tässä kohtaa todettiin olevan syytä tarkentaa maakunnallisesti arvok-
kaan alueen rajausta suppeammaksi Uudenmaan liiton 2018 -raportin (Faunatica)
rajauksesta.

Maastokatselmuksessa ratkaistiin arvokkaiden luontokohteiden aluerajaukset ja
arvoluokitus. Palojoen varrelle lisätään luonnonsuojelualue (SL) hevoskylän alu-
eelle. Itäisempään osaan merkitään paikallisesti arvokasta aluetta.

8. Caruna Oy

Nykyinen jakeluverkko ja suurjännitteinen jakeluverkko

Caruna Oy:n nykyiset voimajohdot ovat esitetty kaavassa asianmukaisesti

Muuntamo- ja johtovaraukset

Caruna Oy:n luonnosvaiheessa esittämät voimajohtojen yhteystarvevaraukset Ruotsikylä- Nah-
kela- (Lahela) ja Lahela -Sula on esitetty asianmukaisesti kaavassa. Caruna on keskustellut
Tuusulan kunnan ja Fingridin kanssa Focus- kaava-alueella olevan voimajohdon Ruotsinkylä-
Ruskeasanta siirtämisestä ja johdolle on esitetty alustavien suunnitelmien mukainen reitti uu-
tena yhteystarpeena.

Siirtokustannusten jako

Muutoksia tai siirtoa haluava taho maksaa johtojen siirto- ja muutokustannukset kokonaisuus-
dessaan.

Toivomme saavamme tiedoksi, kun kaava on vahvistettu.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

9. Luke

Lausunto koskee kaavakarttaan merkittyä Tuusulanjoentien jatke/yhteystarvetta, joka on linjattu kulkevaksi Ruotsinkylän tutkimusmetsän pohjoisosan läpi.

Ehdotamme myös pieniä korjauksia kaavaselostuksen luvun 4.13.6 "Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö" kohtaan 6 "Tuusulanjokilaakson kulttuurimaisema".

Luonnonvarakeskus vastustaa Tuusulanjoentien jatkamissuunnitelmaa ja esittää, että Tuusulanjoentie jatke poistetaan kaavaehdotuksesta. Kaavakartalle piirretty tielinjaus menee useiden pitkäaikaisten kenttäkokeiden läpi. Alueella on mm. Ruotsinkylän vanhimpia douglaskuusikoita ja ainutlaatuisia kuusien risteytyksiä. Tie rikkoi myös lähimaisemiltaan hienon vilkkaassa ulkoilukäytössä olevan polun.

Kaavaselostuksen luvun 4.13.6 kohtaan 6 on kirjoitettu: "Ruotsinkylään perustettiin 1917 metsätieteellinen koelaitos, joka on nykyään Metsäntutkimuslaitos. Koelaitokseen kuuluu rakennuskantaa 1920- ja 1940- luvuilta... ". Metsätieteellinen koelaitos perustettiin 1917 Helsinkiin. Ruotsinkylään perustettiin Metsätieteellisen koelaitoksen kokeilualue ja metsäntutkimusasema 1923. Metsäntutkimuslaitos yhdistettiin 2015 kahden muun tutkimuslaitoksen kanssa Luonnonvarakeskukseksi. Kokeilualue (tutkimusmetsä) on edelleen Luonnonvarakeskuksen aktiivisessa tutkimuskäytössä. Rakennuksia ei Ruotsinkylässä enää ole Luonnonvarakeskuksen käytössä lukuun ottamatta Professorin pytingin käyttöoikeutta.

Vastine: Tuusulanjoentien jatketta ei liikenneselvitysten mukaan yleiskaavan maankäytön myötä tarvita, lisäksi alueen luontoarvot on tunnistettu. Kuntakehityslautakunta päätti kokouksessaan 27.10.2021 kuitenkin merkitä väylän paikallisena liikenteen yhteystarpeena kaavaan.

Kaavaselostusta on tiivistetty ja kyseiset tekstit on poistettu.

10. HSY

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä kiittää otsikossa mainitusta lausuntopyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

KIERTOTALOUS

Pääkaupunkiseudun jätehuolto on viime vuosina muuttunut voimakkaasti jätteiden materiaali- ja energiahyötykäytön myötä. Kiertotalous tulee muuttuneen ja muuttuvan säädöspohjan johdosta korostumaan entisestään yhdyskuntien toiminnassa, mikä tulee huomioida alueiden suunnittelussa.

HSY:n tarkoituksena on kehittää omistamaansa Seutulan entisen kaatopaikan aluetta Vantaalla ja Tuusulassa vastaavanlaiseksi ekoteollisuuskeskukseksi (Ekomo-alueeksi) kuin Espoossa sijaitsevan Ämmäsuon aluetta. Seutulan sijainti on erittäin keskeinen ja monen toiminnon sekä toimijan näkökulmasta hyvin tarkoituksenmukainen. Kiertotalouden voimakas kehittäminen tarvitsee Ämmäsuon lisäksi Seutulan aluetta, jolloin molemmilla alueilla voidaan kehittää teollisiin symbiooseihin perustuvaa kiertotaloustoimintaa. Alueesta on tarkoitus pidemmällä aikavälillä luoda teollisten symbioosien ja kiertotalouden keskittymä, joka kehittäisi koko pääkaupun-

kiseudun materiaalitehokkuutta ja resurssiviisautta. HSY:n tarkoituksena on lisätä erityisesti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa sekä kehittää toimijoiden välisiä verkostoja ja edistää teollisia symbiooseja, sekä alueiden sisällä että ulkopuolisten toimijoiden kesken.

Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa HSY:n omistamat maa-alueet ovat merkattu kaavamerkinnällä TP, työpaikka-alue. HSY huomauttaa, että merkintä ei vastaa niitä tavoitteita, joita HSY:llä on alueen kehittämisessä ollut esillä. HSY:n näkemyksen mukaan merkinnän tulisi olla vastaava kuin Vantaan yleiskaavassa Seutulan osalta, eli TT (tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alue), jolloin samaa aluetta koskevat kaavamerkinnät olisivat yhdenmukaiset molempien yleiskaavojen kanssa.

Uusimaa-kaavassa Seutulan alue on kaavakartassa osoitettu merkinnällä "Kiertotalouden ja jätehuollon alue." Merkinnän kuvauksessa todetaan, että merkinnällä osoitetaan merkitykseltään seudulliset jäte- ja kiertotaloustoimintojen keskittymät. Laajat jätehuollon ja kiertotalouden alueet osoitetaan aluevarausmerkinnällä. Kohdemerkinnällä osoitetun alueen tarkka sijainti ja laajuus määritellään yksityiskohtaisemmassa

suunnittelussa. Merkintään liittyy suunnittelumääräys: "Alue varataan kiertotalouden ja jätehuollon tarpeisiin. Alueelle voidaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa osoittaa kiertotalouteen liittyvää tai alueelle muuten soveltuvaa toimintaa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa määritellään yhdyskuntajätteiden loppusijoittamiselle tarkoitettujen alueen osat Ämmäsuon, Munkkaan, Metsä-Tuomelan, Kilpilahden ja Domargårdin alueilla. Merkintään ei liity MRL 33 §:n mukaisia rakentamisrajoituksia."

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA ILMANSUOJELU

Tuusulan yleiskaavan tavoite väestönkasvun ohjaamisesta nykyistä yhdyskuntarakennetta eheyttävästi on tärkeää ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Yhdyskuntarakenteen eheyttäminen ja kasvun ohjaaminen kestäville vyöhykkeille parantaa kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen houkuttavuutta ja lisää niiden käyttöä. Samalla autoilun tarve vähenee, mikä auttaa pienentämään liikennemääriä ja autoliikenteestä aiheutuvia ilmanlaatua ja terveyttä heikentäviä päästöjä sekä kasvihuonekaasupäästöjä. Liikenteen hinnoittelu on useissa Euroopan kaupungeissa todettu tehokkaaksi keinoksi vähentää autoliikenteen määriä, jolloin myös liikenteen ilmasto- sekä ilmanlaatua heikentävät päästöt vähenevät.

Asemanseudut on tunnistettu Uusimaa-kaava 2050:ssa ja MAL-suunnittelussa tärkeiksi, kestävästä yhdyskuntarakenteen mahdollistajiksi. Tuusulassa Ristikydön seutu on tunnistettu merkittävänä asumisen ja työpaikkojen kehittämiskohteena, joka sijaitsee pääradan ja oikoradan risteämiskohdassa. HSY on kehittänyt kriteeristöä vähähiilisille asemanseuduille, ja tätä kriteeristöä voi käyttää hyödyksi asemakaavatason suunnittelussa myös Tuusulassa.

Tuusulassa liikkuminen perustuu suurimmaksi osaksi henkilöauton käyttöön (Yleiskaava 2040, Vaikutusten arviointi, Ramboll). Merkittävin ilmanlaatua heikentävä päästölähde Uudenmaan ELY-keskuksen seuranta-alueella on tieliikenne. Liikenteen päästöt purkautuvat suoraan hengityskorkeudelle, joten niillä on suuri vaikutus ihmisten terveyteen. Liikenteen pakokaasupäästöjen ennustetaan vähenevän tulevaisuudessa merkittävästi liikenteen sähköistymisen myötä, mutta autokannan uusiutuminen on kuitenkin suhteellisen hidasta. Ajoneuvoteknologian kehittyminen ei myöskään ratkaise kaikkia liikenteen päästöongelmia, sillä renkaat tuottavat edelleen epäsuoria hiukkaspäästöjä eli katupölyä, vaikka ajoneuvot kulkisivat sähköllä. Katupöly aiheuttaa todennäköisesti ilmanlaatuongelmia vilkasliikenteisissä ympäristöissä tulevaisuudessakin, ja pölyntorjunta on huomioitava jo alueiden suunnittelussa.

Ihmisten altistumista mm. liikenteen päästöille voidaan vähentää hyvällä suunnittelulla, jossa liikennesuunnittelu on vahvasti nivottu yhteen kaavoituksen kanssa. HSY suosittelee Uudenmaan ELY-keskuksen "Ilmanlaatu maankäytön suunnittelussa" – oppaassa esitettyjen suojaetäisyyksien ja muiden altistumisen vähentämiskeinojen käyttämistä: (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-314-244-2>).

Uudenmaan ilmanlaadun seuranta-alueella kotitalouksien puunpoltto on liikenteen ohella toinen merkittävä ilmanlaatua heikentävä päästölähde. Puunpolton päästöt purkautuvat matalista piipuista asuinalueilla, mikä lisää niiden terveyshaittoja. Maankäytön suunnittelun mahdollisuudet puunpolton savuhaittojen torjumiseksi ovat rajalliset, mutta haittoja voidaan kuitenkin ehkäistä esimerkiksi välttämällä tiiviiden pientaloalueiden sijoittamista huonosti tuulettuviin otelmiin.

Seutulan alueelle osoitettu Kiertotalouden ja jätehuollon alue ja sille suuntautuva liikenne voivat tuottaa lähiasetukselle pölyhaittoja, mikä on huomioitava suunnittelussa. Asukkaiden altistumista pölyhaitoille voidaan vähentää pölyntorjunnan hyvillä käytännöillä, joita on esitetty mm. Redust-hankkeen julkaisuissa:

<https://www.ymk-projektit.fi/redust/>.

VESIHUOLTO

Päijänne-tunneli on kriittinen pääkaupunkiseudun vedenhankinnan kannalta. Päijänne-tunnelin toiminta ja turvallisuus tulee varmistaa kaikissa tilanteissa ja maankäytön ratkaisujen tulee tukea tätä. HSY pitää tärkeänä, että Päijänne-tunneli esitetään kaavakartalla ja että sillä on oma kaavamääräyksensä. Tällä hetkellä kaavamääräyksessä viitataan toimintojen vaikutuksiin pohjaveden laatuun, vaikka kyseessä on raakavesitunneli. HSY ehdottaa kaavamääräystä muutettavaksi siten, että siinä veloitetaan maankäyttöä suunniteltaessa ja toimintoja tai laitoksia sijoitettaessa ottamaan huomioon mahdolliset vaikutukset Päijänne-tunneliin ja raakaveden laatuun.

Päijänne-tunnelin linjauksen päällä on sitä risteävästi jo tällä hetkellä infrarakenteita. Lisäksi Päijänne-tunnelin linjauksen päällä on varaukset työpaikka-alueille. Kaikki mahdollinen lisärakentaminen tulee toteuttaa Päijänne-tunnelin kannalta riskittömällä tavalla. HSY:n näkemyksen mukaan lisärakentamista Päijänne-tunnelin läheisyydessä tulisi välttää.

HSY:n Kuninkaanlähteen pohjavedenottamo sijaitsee Tuusulan eteläosissa, jossa laajoja alueita on varattu työpaikka-alueiksi, jotka tulevat entisestään laajenemaan. Vedenhankintaan soveltuvan pohjavesialueen kaavamääräyksessä veloitetaan kiinnittämään erityistä huomiota pohjaveden suojelemiseen. Lisäksi veloitetaan asemakaavoitusvaiheessa selvittämään mahdollisuudet puhtaiden hulevesien imeyttämiseen pohjavedeksi. Ajatuksena HSY pitää tätä toimenpidettä pohjaveden muodostumisen turvaamiseksi kannatettavana. HSY kuitenkin edellyttää, että asemakaavoituksessa ja myöhemmin valvontatoimin varmistetaan vain puhtaiden hulevesien imeyttäminen.

Tuusulan eteläosista hulevedet valuvat Vantaalla sijaitsevien uomien kautta kohti Keravanjokea. Alueella sijaitsevan työpaikka-alueen mahdollinen laajentaminen ja täydennysrakentaminen kasvattavat niin huleveden määrää kuin hetkellisiä hulevesivirtaamia. Ilmastomuutos edelleen voimistaa näitä vaikutuksia. Tämä valuma-alueen yläosissa tapahtuva rakentaminen ja toisaalta hulevesien hallintatoimenpiteet vaikuttavat valuma-alueen alaosan hulevesiolosuhteisiin. Siksi Tuusulan eteläosassa tapahtuvilla toimenpiteillä on vaikutuksia huleveden johtamisen Vantaalla. Mikäli Tuusulan eteläosissa muodostuvan huleveden määrä kasvaa merkittävästi, voi siitä aiheutua tulvimista tai hankaluuksia hulevesien poisjohtamiseen alempana valuma-alueella.

Tämän vuoksi huleveden hallintamenetelmät on suunniteltava valuma-alueitasoisesti

ja mahdollisimman luonnonmukaisesti. Toimiva ja taloudellinen hulevesien kokonaishallinta perustuu onnistuneisiin kaavoitusratkaisuihin. On erittäin hyvä, että hulevesien hallinnan tarkemmasta suunnittelusta on sisällytetty kaavaan yleismääräys. HSY kuitenkin toivoo, että määräykseen sisällytettäisiin velvollisuus pyrkiä tarkemmassa suunnittelussa toteuttamaan alueet siten, että niillä muodostuvan ja pois johdettavan huleveden määrä on mahdollisimman vähäinen. Määrää voidaan vähentää erilaisin maankäytöllisin ratkaisuin, alueiden pintamateriaaleihin vaikuttamalla sekä pyrkimällä (puhtaiden) hulevesien imeyttämiseen siihen sopivilla alueilla.

HSY toimittaa talousvettä ja vastaanottaa jätevesiä suoraan omiin verkostoihinsa Maantiekylän ja Kelatien työpaikka-alueilta. Mikäli toiminnot näillä alueilla laajenevat, pyytää HSY ilmoittamaan asiasta mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, jotta mahdollisesti kasvavaan vedenottoon ja jätevesivirtaamiin pystytään varautumaan.

Vastine: Tuusulan yleiskaava 2040 kumoaa Ruotsinkylä-Myllykylä II -osayleiskaavasta maa-ainesten ottoalue (EO) -merkinnän Senkkerin metsätien ja Myllykyläntien väliseltä alueelta. Alue osoitetaan Tuusulan yleiskaava 2040:ssä yhdyskuntateknisen huollon alueeksi (ET), joka mahdollistaa kiertotaloustoiminnan. Muilta osin voimaan jää Ruotsinkylä-Myllykylä II -osayleiskaava. Kiertotaloustoiminta suunnitellaan tarkemmin asemakaavalla.

Ristikydön suunnittelun edetessä osayleis- ja asemakaavoitukseen, huomioidaan vähähiilisen asemanseudun suunnitteluohjeita. Myös ilmanlaatua ja pölyntorjuntaa käsitellään tarkemmilla kaavatasoilla. Lisäksi kunnassa on käynnissä ilmastojohtamisen työ.

Päijänne-tunnelin kaavamääräystä on muutettu lausunnon mukaisesti. Päijänne-tunnelin merkitä on oikeusvaikutteinen ainoastaan kumottavien osayleiskaavojen alueella, eli Jokelassa.

Etelä-Tuusulassa laajenevilla työpaikka-alueilla rakentamisen suhde pohjaveteen ja hulevesiin käsitellään alueella olevissa asemakaavoissa. Yleismääräystä hulevesistä täydennetään.

11. Keski-Uudenmaan Vesi kuntayhtymä

Yleiskaavaehdotuksessa on suunniteltu II-vaiheen tiivis pientalovaltainen asuinalue (AP-2) Keski-Uudenmaan Veden Lahelan vedenottamon välittömään läheisyyteen. Tämän lisäksi on suunniteltu ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve vedenottamon pohjoispuolitse lähes kiinni vedenottamoon. Aluetta kutsuttaneen asemakaavavaiheessa Lahelanpelto III:ksi. Alue sijoittuu suurelta osin Lahelan I-luokan pohjavesialueelle.

Lahelan vedenottamo on erityisen merkittävä Hyrylän taajaman vedentarpeen tyydyttämiseksi.

Lahelanpelto II rakennettavuusselvityksessä todetaan, että alueella on paineellista pohjavettä ja samassa selvityksessä rakennusten perustamistavaksi esitetään paalutusta. Maaperän pintakerrokset alueella ovat kuivakuoren muodostamaa savea ja sen alapuolella pehmeämpää savea. Alueen kunnallistekniikka rakennettiin v. 2018 kalkkistabilointia hyödyntäen, jonka vaikutuksia pohjaveteen tarkkailtiin useista havaintoputkista ja kaivoista. Vaikka stabilointialueen ja havaintopaikkojen välimatka oli useita satoja metrejä, olivat vaikutukset pohjaveden laatuun huolestuttavia. Pohjaveden koliformisten bakteereiden määrät nousivat merkittävästi. Samoin rauta-, mangaani-, kloridi-, boori- ja ammoniumpitoisuudet nousivat huolestuttavasti.

Mikäli alueella rakennetaan rakennuksia kaavan mukaisesti, saattaa paineellinen pohjavesi purkautua paalutuksessa pintaan ja rakennusten perustuksiin aiheuttaen merkittävän riskin talojen rakenteilla. Samalla se vähentää vedenottamon antoisuutta.

Tieyhteyden rakentaminen kalkkistabiloinnilla tulee Lahelanpelto II:n kokemusten perusteella aiheuttamaan pohjaveden pilaantumisen siinä määrin, että Lahelan vedenottamo on otettava pois tuotantokäytöstä.

Edellä mainituin perustein kyseinen AP-2 kaavamerkintä sekä ohjeellinen tieliikenteen yhteysvaraus Lahelan vedenottamon välittömästä läheisyydestä tulee poistaa yleiskaava 2040:sta.

Lahelan I-luokan pohjavesialueen rajausta on muututtu v. 2018 pohjavesialueen kaakkoisosassa, joten se on syytä päivittää yleiskaavaan ajan tasalle.

Muutoin Keski-Uudenmaan Vesi Kuntayhtymällä ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksen johdosta.

Vastine: Pohjavesialueiden rajaukset tarkistetaan ja päivitetään kaavakarttaan.

Lahelanpelto III -alueella Lahelan vedenottamon läheisyydessä on asemakaavatyö vireillä. Asemakaavan tavoitteena on ennen kaikkea löytää tontti uudelle monitoimikampukselle. Tämän lisäksi kaavatyön aikana tutkitaan asumisen laajenemisedellytykset sekä Lahelanorren linjausvaihtoehtojen tarve ja toteutusmahdollisuudet. Tuusulan yleiskaavaehdotuksen tullessa uudelleen ehdotuksena nähtäville, asemakaavatasoiset ratkaisut eivät ole vielä selvillä. Yleiskaavaehdotuksessa monitoimikampukselle osoitetaan alue Lahelanorren varrelta. Lahelanorelle esitetään kaksi vaihtoehtoa: joko yhteys Hyrylän keskustaan tai Sahatielle. Tieliikenteen yhteystarve muutetaan suoraksi nuoleksi, koska väylän sijainti ei ole vielä selvillä. Merkintä ei ota myöskään kantaa, onko kyseessä tieyhteys ajoneuvoliikenteelle, ainoastaan joukkoliikenteelle tai vain kävelylle ja pyöräilylle. Rakentamisen vaikutuksen vedenottamoon ja pohjaveteen selvitetään ja arvioidaan tarkemmin asemakaavatyössä.

12. Keski-Uudenmaan maakuntamuseo

Tuusulan kunta on pyytänyt Keski-Uudenmaan maakuntamuseolta lausuntoa Tuusulan yleiskaavan 2040 kaavaehdotuksesta. Museo tarkastelee kaavaehdotusta perustehtävänsä mukaisesti kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja lausuu kantanaan seuraavaa.

Tuusulan yleiskaava 2040 laaditaan oikeusvaikutteisena koko kuntaan. Kaava keskittyy ennen kaikkea taajamien maankäytön ohjaamiseen. Se on yleispiirteinen maankäyttösuunnitelma, joka ohjaa kunnan yhdyskuntarakennetta ja maankäyttöä esittämällä maankäytön kehityssuunnat sekä lähtökohdat ja tavoitteet tulevalle osayleis- ja asemakaavoitukselle sekä muille toteuttamistoimenpiteille. Kunnan väestöennuste

yleiskaavan tavoitevuodelle 2040 on noin 56 000 asukasta, ja kaavaratkaisu mahdollistaa asukasmäärän kasvun jopa noin 68 000 asukkaaseen. Kaavatyön tavoitteita ovat muun muassa Tuusulan aseman vahvistaminen osana Helsingin seutua, yhdyskuntarakenteen tiivistäminen ja eheyttäminen, liikenneverkoston toimivuuden kehittäminen ja kulttuuri- ja luonnonarvojen turvaaminen sekä viheryhteyksien osoittaminen. Kaavatyön rinnalla on laadittu myös koko kunnan käsittävä Kulttuuriympäristö ja rakennuskanta -selvitys (2014), josta kaavaratkaisuun on poimittu kulttuuriympäristön kannalta tärkeimmät alueet.

Kulttuuriympäristöjen osalta oikeusvaikutteisella kaavakartalla on esitetty valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009), maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt, valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet, maisemallisesti arvokkaat alueet, rakennussuojelulla suojellut rakennukset (SRS), muinaisjäännöskohteet ja Tuusulan Rantatie museotienä (yt/H).

Valtakunnallisesti merkittävistä maisema-alueista on kaavakartalla esitetty voimassa oleva tilanne. Maisema-alueityöryhmän päivitysinventointiehdotuksessa uusiksi valtakunnallisesti merkittäviksi maisema-alueiksi (2016) Vantaanjoen maisema-alueen rajausta on muutettu niin, ettei valtakunnallisesti merkittävä alue enää ulotu Tuusulan puolelle. Tämä on asianmukaisesti huomioitu kaavaehdotuksen selostusosiossa. Selostuksessa on käsitelty kaavakarttaan merkityt kulttuuriympäristöt määräyksineen omana osiona (s. 107–116).

Kaavaselostuksen yhteydessä on muinaismuistokohteet ja kulttuurimaisema-alueet esitetty erillisellä kartalla. Lisäksi muinaismuistokohteet (103 kpl) on perustietoineen listattu taulukkoon.

Maakuntamuseo ehdottaa, että vastaava karttaesitys ja taulukointi tehtäisiin Tuusulan kulttuurimaisema ja rakennuskanta -selvityksessä tähtimerkinnällä osoitetuista rakennuskulttuurikohteista.

Kaavamerkintöjä koskevat yleiset määräykset on esitetty myös omana dokumenttinaan. Maakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä koskee määräys: "Merkinnällä on osoitettu maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema-alue. Alueen rakentamisessa ja suunnittelussa on huomioitava kulttuurimaiseman ja siihen liittyvien merkittävien rakennusten säilyminen. Avoimet maisema-alueet tulee säilyttää avoimina."

Maakuntamuseo suosittelee, että määräystä täsmennetään toisen lauseen osalta vastaamaan maakuntakaavan (Uusimaa-kaava 2050) kaavaehdotuksen maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen muotoilua seuraavasti: "Alueen kehittämisessä ja suunnittelussa on huomioitava kulttuurimaiseman arvot ja maisemaan liittyvien merkittävien rakennusten säilyminen." Lisäksi museo esittää että, kulttuuriympäristöjä

ja arvokkaita maisema-alueita koskeviin määräyksiin liitetään johdonmukaisesti lause: "Suunnittelun yhteydessä on pyydetävä lausunto museoviranomaiselta".

Muinaisjäännöskohteiden ja arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaavaehdotuksesta

lausuu Museovirasto. Keski-Uudenmaan maakuntamuseolla ei ole Tuusulan yleiskaavan 2040 kaavaehdotuksesta muuta huomautettavaa.

Vastine: Tuusulan kulttuurimaisema ja rakennuskantaselvityksen rakennuskulttuurikohteista on tehty liitekartta ja taulukointi kaavaselostukseen.

Maakunnallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön kaavamääräystä on muutettu ja lisätty velvoite pyytää lausunto museoviranomaiselta suunniteltaessa toimintoja maakunnallisesti merkittävälle maisema-alueille.

13. Järvenpään kaupunki

Järvenpään kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua Tuusulan yleiskaavaehdotuksesta. Järvenpää on aiemmin lausunut kaavan edellisissä vaiheissa rakennemallista ja luonnoksesta. Tässä lausunnossa keskitytään Järvenpään kannalta olennaisiin kuntien rajapintoja koskeviin kaavaratkaisuihin.

Ristikytö

Tuusula ja Järvenpää ovat tehneet hyvää yhteistyötä Ristikydön alueen suunnitteluvalmiuksien nostamiseksi. Järvenpään kaupunki on jatkossakin valmis edistämään alueen kehittämistä ja kannustaa Tuusulaa aloittamaan alueen osayleiskaavan valmistelun.

Uusi asemanseutuun tukeutuva tiivis taajamatoimintojen reservialue –merkintää voisi tarkoittaa hyvän yhdyskuntarakenteen kehittymistä tukevaan suuntaan. Selostuksesta ei täysin käy selväksi, onko Ristikydön aseman rakentamispäätöksen edellytys alueen rakentumiselle Tuusulan kunnan itse itselleen asettama ehto vai maakuntakaavaratkaisuun pohjautuva näkemys. Alueen kehittäminen ei Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksen mukaan enää vaadi päätöstä aseman rakentamisesta. Olisi toivottavaa, että alueen tarkempaa suunnittelua ja toteutusta voidaan aloittaa erityisesti kuntien rajoilla jo ennen uuden aseman rakentamista. Uusia rakennuspaikkoja ei tulisi sallia tällä alueella lainkaan ennen asemakaavoitusta. Res-1 määräysentulokinta "aseman ympäristöstä" voidaan tulkita monella tavalla ja tulkintaerimielisyyksien välttämiseksi määräystä olisi hyvä tarkentaa.

Purolan alueen kehittäminen

Purolan kohdalla Vähänummentien varrelle on osoitettu työpaikka-alueen reservimerkintä, joka on hyvässä linjassa Keski-Uudenmaan poikittaisyhteyden kehittämisen ja Järvenpään puoleisten suunnitelmien kanssa.

Yleiskaavaehdotuksen taajama-aluevarauksissa ei ole Purolan kohdalla merkintää. Kaavaratkaisussa on kuitenkin merkitty Vanhakylä (Rajamäki) kyläalueeksi, mutta Purola jätetty valkoiseksi. Järvenpään kaupunki näkee, että mahdollisen MRL 44 § mukaisen osayleiskaavan laadinnan tulisi Tuusulan Vanhakylän kohdalla sisältyä myös Purolan asutusalue.

Liikenne

Tieliikenneyhteydet on Ristikydön kohdalla esitetty Järvenpään yleiskaavaluonnoksessa liikenteen yhteystarvemuodolla pääradan länsipuolella, kun taas Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa ratojen välissä. Vaikka kyseessä on ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve, näkee Järvenpään kaupunki, että merkintöjen tulisi kohdata yleispiirteisellä tasolla samalla puolella rataa.

Järvenpään kaupunki näkee erittäin positiivisena kevyen liikenteen runkoverkon lisäyksen Järvenpään Ristinumelta Keravalle Ristikydön kautta. Pääradan vieressä kulkevan seudullisesti merkittävän erityisesti pyöräilyä palvelevan reitin suunnittelu ja toteutus on aloitettava välittömästi.

Järvenpään eteläiseen liittymän länsipuolelle kaavaehdotuksessa osoitettu Seudullisen vähittäiskaupan suuryksikkö –merkintä (KM). Toteutuessaan sen liikennejärjestelyt tulevat olemaan haastavia, koska Pohjoisväylältä ei voi osoittaa suoria liittymiä. Käytännössä tämä voi johtaa merkittävään liikenteen lisääntymiseen Järvenpäässä Satukukankadulla ja muulla katuverkolla. Alueen tarkempaa suunnittelua tulee tehdä alusta asti yhteistyössä Järvenpään kaupungin kanssa.

Olemassa olevien ja uusien asemien paikat on syytä tarkistaa. Ristikydön suunnitelmissa on todettu, että asema ei voi sijaita yleiskaavaehdotuksen osoittamassa paikassa ratateknisistä syistä. Alustavissa suunnitelmissa se sijaitisi lähempänä Järvenpään rajaa. Käytöstä poistuneita Purolan ja Nuppulinna seisahteita ei tulisi esittää kaavaehdotuksessa, jos niille ei suunnitella uutta maankäyttöä.

Viheryhteydet

Järvenpään eteläisen liittymän länsipuolelle merkitty viheryhteystarve on merkitty myös Järvenpään yleiskaavaluonnokseen. Sillä on tärkeä paikallinen merkitys, jota tulee tarkentaa alueen tarkemmassa kehittämisessä yhteistyössä Järvenpään kaupungin kanssa. Myös Haarajoen ja Kellokosken väliset ekologiset yhteystarpeet ovat linjassa Järvenpään yleiskaavaluonnoksen kanssa. Järvenpään puolella ekologisen yhteystarpeen sijaintia Vanhankylänimessä tulee tarkistaa väärinkäsitysten välttämiseksi pohjoisemmaksi. Järvenpään yleiskaavaluonnoksessa alueelle on osoitettu asumista.

Järvenpään kaupunki katsoo, että Tuusulan yleiskaavaehdotus on monilta osiltaan onnistunut. Kuntien välistä hyvää yhteistyötä on hyvä jatkaa maankäytön, liikenteen ja viherrakenteen suunnittelun osalta.

Vastine: Ristikydön kaavamääräystä on muokattu. Määräyksen mukaan alueelle ei saa suunnitella sellaista alueidenkäyttöä, joka estää tai merkittävästi haittaa alueen tulevaa kehittämistä tiiviiksi raideliikenteeseen tukeutuvaksi taajama-alueeksi. Sitovaa päätöstä aseman rakentamisesta ei edellytetä, vaan suunnittelussa tulee huomioida tuleva aseman sija, että suunnittelulla ei haitata tai estetä tiiviin asemanseudun rakentumista. Suunnittelutarveratkaisuissa uusia rakennuspaikkoja ei ole sallittu noin kilometrin etäisyydellä pääradan tulevasta asemasta, joka on osoitettu Järvenpään kuntarajan eteläpuolelle. Kaukaisemmilla alueilla on tapauskohtaisesti harkittu, haittaako rakentaminen tulevaa kaavoitusta.

Päätöksiä MRL 44 § mukaisen osayleiskaavan laatimisesta kyläalueille ei ole tehty. Yleiskaavassa oli tunnistettu maakuntakaavan mukaiset kylät sekä Vanhakylän koulun ympäristö. Yleiskaavasta otettiin kuitenkin pois kylämerkinnät, koska alueille jäävät voimaan nykyiset osayleiskaavat. Voimaan jäävien osayleiskaavojen osalta käsitellään vain tietyt teemat: arvokkaat luontokohteet, lentokonemu-
vyöhykkeet, maanalaiset raideliikenteen yhteystarpeet (Tallinna-tunneli ja Lento-
rata), työpaikka-alueen laajenemissuunta ja yhdyskuntateknisen huollon alue. Pu-
rolaan osoitettu työpaikkojen reservimerkintä on muutettu työpaikkatoimintojen
laajenemissuuntaa osoittavaksi nuolimerkinnäksi, koska kunnalla ei ole vielä ole-
massa suunnitelmia, joiden pohjalta yleiskaavaan voitaisiin osoittaa aluevaraus-
merkintä.

Ristikydön tieliikenteen yhteystarve osoitetaan Ristikydön yleissuunnitelman (Pu-
putti 2018) mukaisesti siten, että pääyhteys tulee pohjoisesta radan länsipuolta ja
vaihtuu oletetun aseman jälkeen radan itäpuolelle ja suuntaa kohti Keravaa. Ra-
dan länsipuolella kulkee yleissuunnitelmassa pääkokoojakatu, mutta suurin osa
liikenteestä pyritään ohjaamaan Keravalla sijaitsevalle mahdolliselle uudelle
moottoriteliittymälle eikä Järvenpääntielle kohti Hyrylää.

Pyöräilyreitit suunnittelussa tehdään yhteistyötä Järvenpään kaupungin kanssa.

Järvenpään eteläisen liittymän länsipuolella oleva KM-merkintä jää voimaan Tuo-
mala II -osayleiskaavassa, jota ei kumota. Kortteli tullaan suunnittelemaan asema-
kaavalla, jolloin myös Järvenpää on osallisena.

Ristikydön asema siirretään pääradalle kuntarajan tuntumaan. Ristikydön ja Nup-
pulinnan asemamerkintä muutetaan: "Varaus uudelle junaseisakkeelle", joka säi-
lyttää mahdollisuuden avata Nuppulinnan asema uudelleen käyttöön. Nuppulin-
nan alueelle jää voimaan Ruskela-Vanhakylä-Ritasjärvi -osayleiskaava.

Ekologiset yhteystarpeet eivät ole voimaan jäävien osayleiskaavojen alueilla oi-
keusvaikutteisia. Ne kuitenkin merkitään haalennettuina havainnollistamassa kun-
nan kokonaisratkaisua. Vanhankylänniemen yhteys on siirretty kulkevaksi Tuusu-
lan puolella.

14. Metsähallitus

Metsähallitus on tutustunut Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotukseen ja lausuu seuraavaa:

Tuusulan yleiskaavaa 2040 laaditaan oikeusvaikutteisena koko kuntaan. Kaava keskittyy ennen
kaikkea taajamien maankäytön ohjaamiseen ja on ohjeena tarkempaan suunnitteluun. Kaavalla
ei ole tarkoitus kumota kaikkia aikaisemmin laadittuja osayleiskaavoja. Kumottaviksi esitetään
Hyrylän laajentumissuuntien, Jokelan, Maantiekylän ja Tuomalan osayleiskaavoja sekä osia Kel-
lokosken osayleiskaavasta. Taajamien ulkopuolelle ei esitetä kattavasti aluevarauksia, mutta esi-
merkiksi luonnon kannalta arvokkaita alueita ja uusimmat lentomelukäyrät on osoitettu koko
kunnan laajuudelta.

Luonnonvarakeskuksen käytössä oleva Ruotsinkylän tutkimusmetsä on merkitty kaavaehdotuk-
seen VR/tm-merkinnällä. Alueen metsiä hoidetaan ja käsitellään metsäntutkimuksen ehdoilla
virkistyskäyttö huomioon ottaen. Kaavamääräyksen mukaan merkintä ei rajoita kenttäkoetoimin-
taa eikä metsien käsittelyä, mikä on ehdoton edellytys sujuvalle tutkimuskäytölle. VR/tm-mer-
kinnän kanssa päällekkäin on sl-1 (16) Pirunkorvenpuro osa-aluemerkintä, jolle on kaavamää-
räyksessä annettu maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus pui-
den kaatamiselle. VR/tm- merkinnän alueella lienee niin, että toimitaan merkinnän määräyksen
mukaisesti, eikä MRL 128 § mukainen toimenpiderajoitus puiden kaatamiselle ole voimassa
VR/tm- merkinnän kanssa päällekkäin olevan sl-1 (16) osa-aluemerkinnän alueella. Tämän pääl-

lekkäisyyden selventämiseksi VR/tm ja sl-1-merkinnän välinen suhde olisi syytä tarkentaa kaavassa.

Tuusulanjoentien jatkeen yhteystarpeen linjaus leikkaa tutkimusmetsän luoteisosaa. Linjaus menee usean voimassa olevan kokeen läpi ja rikkoo vilkkaassa ulkoilukäytössä olevan polkureitin.

Puolustusvoimien harjoitusalueelle kohdistuu merkintä sl-1 (22) Tuomalansuon keidasrämeneva. Metsähallitus esittää merkinnän poistamista hallinnassaan olevalta kiinteistöiltä 858-415-6-9 ja 858-415-6-56. Suon vesitalous ja kasvillisuus on muuttunut ojituksen seurauksena. Avosuo on muuttunut puustoiseksi ja suo osittain turvekankaaksi. Suoalue on vuosikymmeniä sitten tiheästi navero-ojitettu joko lapiotyönä tai koneellisella jyrsimellä. Navero-ojat ovat kaapeita ja erottuvat heikosti, mutta ovat kuivattaneet suota. Navero-ojia on hankala ennallistaa, sillä ojien varsilla ei ole ojamaita, joilla naverot voisi tukkia. Naverot toimivat salaojan tavoin ja voivat säilyttää kuivatustehonsa pitkään. Merkinnän lounaisosassa on lisäksi viljeltyä männikköä. Edellä mainitun lisäksi Metsähallitus muistuttaa, että kiinteistöillä 858-415-1-70, 858-415-1-49, 858-415-3-71, 858-415-3-69, 858-415-6-9 ja 858-415-6-56 on Metsähallituksen ja Puolustusvoimien välinen puitesopimus, jossa alue on varattu Puolustusvoimien harjoituskäyttöön. Puolustusvoimien harjoituskäyttö tulee turvata myös tulevaisuudessa kyseisellä alueella.

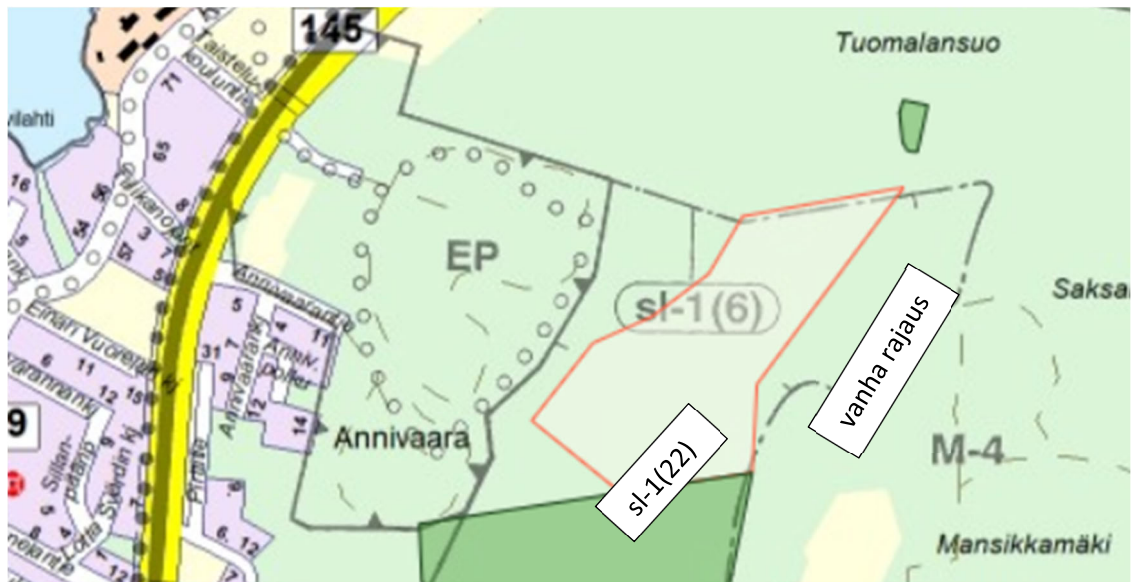
Metsähallituksen hallinnassa oleva Keravanjokikanjonin lehdon alue on oltava kokonaisuudessa merkinnälle SL-1. Alueesta ollaan perustamassa luonnonsuojelualuetta ja se on varattu luonnonsuojelutarkoituksiin. Alue on osoitettu karttaliitteessä.

Metsähallituksella ei muilta osin ole lausuttavaa kaavaehdotukseen.

Vastine: Pirunkorven metsässä puidenkaato on luvanvaraista luontoarvojen vuoksi. Alueelta ei kumota Ruotsinkylä - Myllykylä -osayleiskaavaa, ja osayleiskaavan aluevarusmerkintä MTE-1 jää voimaan. Tuusulan yleiskaavalla alueelle tuodaan oikeusvaikutteisina arvokkaat luontokohteet kuten Pirunkorven metsä (sl (16)).

Tuusulanjoentien jatketta ei liikenneselvitysten mukaan yleiskaavan maankäytön myötä tarvita, lisäksi alueen luontoarvot on tunnistettu. Kuntakehityslautakunta päätti kokouksessaan 27.10.2021 kuitenkin merkitä väylän paikallisena liikenteen yhteystarpeena kaavaan.

Tuomalansuon keidasrämeneva sl-1 (22) on jo nyt eli voimassa olevassa osayleiskaavassa osoitettu luonnonsuojelullisesti arvokkaaksi ks. kuva alla. Alueella ei saa suorittaa kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- tai täyttämistöitä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua maise-matyö lupaa. Yleiskaava 2040 ei muuta näitä määräyksiä, mutta alue, jota määräys koskee, pienenee. Nykyinenkään kaava ei ole estänyt Puolustusvoimien toimintaa alueella. Yleiskaavassa ei esitetä EP-alueita vaan ne ratkaistaan tarkemmilla kaavatasoilla.

Metsähallituksen hallinnassa oleva Keravanjokikanjonin lehdon alue on osoitettu kokonaisuudessaan luonnonsuojelualueeksi SL.

15. Kasvatus- ja sivistyslautakunta

Tuusulan yleiskaava kuvaa kunnan strategista tavoitetilaa ja ohjaa jatkossa Tuusulan asema-kaavoitusta. Yleiskaava on kunnan maantieteellisen alueen maankäytön suunnitelma.

Yleiskaava mahdollistaa Tuusulan kasvun yhtenäisemmäksi kunnaksi. Yleiskaavalla ohjataan kaava- alueen käyttöä yleispiirteisesti määrittelemällä ja sovittamalla yhteen esimerkiksi asuin- ja virkistysalueiden, työpaikkojen, palvelujen ja liikenneväylien sijainti. Tuusulan yleiskaava koskee koko kuntaa oikeusvaikutteisena.

Tuusulassa on käynnissä myös laaja palveluverkkojen kehittämistyö seuraavan kymmenen vuoden aikana, joten näemme yleiskaavan saamisen Tuusulaan tärkeänä. Näemme hyvänä, että kaavatyön lisäksi on laadittu Kulttuuriympäristö- ja rakennuskantaselvitystä, johon on määritelty kulttuurimaiseman kannalta merkittävimmät alueet sekä erityisesti kiinnitetty huomiota arvokkaisiin luontokohteisiin. Yleiskaavan tärkeänä tavoitteena on turvata riittävät alueet virkistykseen ja hyvinvointiin.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

16. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Tuusulan yleiskaava 2040 ohjaa Tuusulan kehittymistä ja maankäyttöä yleispiirteisesti. Sen tavoitteena on mm. kulttuuri- ja luonnonarvojen turvaaminen, kestävän yhdyskuntarakennemallin luominen sekä toimivan liikenneverkon kehittäminen. Kaavassa tarkastellaan tiettyjä teemoja koko kunnan laajuudelta. Näitä ovat mm. maisema-alueet, muinaismuistokohteet ja luonnonsuojelullisesti arvokkaat alueet. Edellinen Tuusulan yleiskaava 2010 hyväksyttiin 1989.

Yleiskaavan tärkeänä tavoitteena on turvata riittävästi alueita virkistykseen. Tuusulanjärvi ympäristöineen on kunnan vetovoimaisimpia alueita ja jopa 100 000 ihmistä käyttää sitä aktiivisesti virkistymiseen. Uudenmaan maakuntajärveksi valitun järven kuuluisat taitelijahuvilat, museot, hotellit sekä muut palvelut houkuttelevat kävijöitä. Kaavoituksella on varmistettava, että Tuusulanjärven ranta- alueita voidaan kehittää yleiseen virkistyskäyttöön.

Yleiskaava 2040 hyväksytään oikeusvaikutteisena koko kunnan alueella. Se ei korvaa kaikkia kunnan lainvoimaisia osayleiskaavoja mutta siinä linjataan mm. merkittävä osa Rykmentinpuiston osayleiskaava- alueesta asumisen reservituotantoalueeksi. Yleiskaava linjaa, että "alueiden asemakaavoittaminen aloitetaan, kun merkittävä osa taajaman II- vaiheen asemakaavoista on laadittu." Kulttuuri- ja vapaa- aikalautakunta pitää tärkeänä, että Rykmentinpuiston osayleiskaavaa tarkasteltaisiin merkittävänä luonnon, ulkoilun ja virkistysalueena, joka tarjoaa asukkailla tärkeitä hyvinvoinnin ja liikkumisen sekä luonnon kokemiseen ja luontosuhteen rakentamiseen liittyviä palveluita.

Kaava huomioi kulttuuriympäristön aluekäytön suunnittelussa valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema- alueet sekä muinaisjäännökset. Tuusulan tärkeimmät kulttuurimaisema- alueet ovat Rantatien alue, Jokelan teollisuusalue sekä Marieforsin ruukki ja Kellokosken sairaala- alue. Tuusulalle tunnusomaisia ja merkittäviä ovat laajat, yhtenäiset peltoaukeat ja perinteiset kylämaisemat.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää Rantatiehen sitoutuvassa laajassa kokonaisuudessa, jonka keskeisen osan muodostavat kansallisesti, rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät taitelijahuvilat sekä itsenäisen Suomen alkuvaiheen maa- ja kotitalouden sekä sotilaskoulutuksen oppilaitokset. Rantatie on vuosisatoja vanha tie, joka on säilyttänyt linjaukseltaan hyvin vanhat piirteensä. Rakennuskanta ja ympäristö on paikoin voimakkaasti uudistunut ja viljelysmaisema on alkanut kasvaa umpeen. Jäljellä oleva viljelysmaisema, rakennuskanta ja kulttuurimaisema tulee säästää ja lisärakentamista alueelle tulee harkita tarkkaan.

Yleiskaavassa osoitetaan mm. ohjeellinen varaus maanalaiselle rautatielle Hyrylään.

Se linjaa myös keskeiset pyöräilyn ja kevyen liikenteen runkoverkot ja laatukäytävät. On hyvä, että Tuusulan Yleiskaava on valmistunut ja ohjaa kasvavan Tuusulan kehittymistä.

Vastine: Tuusulanjärvelle osoitetaan sinikehämerkintä, joka tarkoittaa virkistys- ja viheralueiden kehittämisen kohdealuetta, jossa on kiinnitettävä huomiota ulkoilureittien yhtenäisyyteen, jatkuvuuteen ja viihtyisyyteen sekä maisema- ja ympäristöarvojen säilyttämiseen ja parantamiseen. Kaavamääräyksen mukaan ranta-alueiden saavutettavuutta ei tule heikentää. Arvokkaiden luontokohteiden (Natura, SL, SL-1, S, S-1, sl, luo) kaavamääräysten mukaan alueita voi hoitaa erikseen laadittavan hoitosuunnitelman mukaisesti. Tuusulanjärven eteläpäähän on laadittu hoitosuunnitelma vuonna 2016.

Tuusulan yleiskaava ei kumoa Rykmentinpuiston osayleiskaavaa muilta kuin Tuusulan itäväylän idänpuoleisilta osilta. Osayleiskaava ohjaa alueen asemakaavoitusta. Yleiskaavassa selvitetyn mitoituksen mukaan kaikkia alueita ei ole tarpeen vielä asemakaavoittaa ja rakentaa kaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä.

Rantatiellä rakentamattomina säilyneet vapaat niityt on merkitty kaavassa avoimina säilytettäväksi maisemapelloiksi. Rantatielle on kaavassa merkitty valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, jonka yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa ja suunnittelussa on otettava huomioon alueen kuulumisen valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön ja varmistettava kaupunkikuvallisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen. Alueeseen sisältyvien yksittäisten rakennettujen kohteiden säilyttämismahdollisuudet selvitetään ja osoitetaan asemakaavoitettavilla alueilla asemakaavassa. Suunnittelun yhteydessä on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta.

17. Sipoon kunta

Sipoon kuntaa koskee lähinnä yleiskaavassa Sipoon ja Tuusulan raja-alueelle eli Tuomalan alueelle esitetyt maankäyttöratkaisut. Yleiskaava tulee korvaamaan alueella nyt voimassa olevan Tuomalan osayleiskaavan, mutta se ei tule korvaamaan kunnanvaltuuston 29.5.2017 hyväksymää Tuomala II osayleiskaavaa (oikeuskäsittelyssä).

Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa Tuomalan alueelle esitetty maankäyttöratkaisu noudattelee Tuomala II-osayleiskaavan ratkaisua, josta Sipoon kunta lausui vuonna 2010.

Yleiskaavassa 2040 Tuomalan alueelle, lähinnä Lahdentien (mt 140) ja Lahden moottoritien (vt 4) väliselle alueelle, on osoitettu maakuntakaavaratkaisuun perustuen kaksi toisiaan täydentävää seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön aluetta (KM) sekä työpaikka-alueita (TP). Kaavatyön yhteydessä on arvioitu varsin kattavasti osoitetun työpaikka- ja palvelurakentamisen vaikutuksia alueen ostovoimavirtoihin nyt ja tulevaisuudessa (Tuusulan kunta, Kaupan palveluverkkoselvitys. 19.1.2018, Ramboll). Sipoon kunnan näkökulmasta kaupan palveluverkkoselvityksessä olisi kuitenkin ollut hyvä tuoda ilmi mm. kuinka suuren osan suunniteltujen kauppojen ostovoimasta arvioidaan tulevan Sipoosta, sillä Tuusulan yleiskaavassa esitetyllä palvelu- ja työpaikkarakentamisella on luonnollisesti vaikutuksia myös Sipoon kaupan palveluverkon kehitysnäkymiin.

Lahdentien (mt 140) itäpuoli on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousalueeksi (M-1), jossa sijaitsee muutamia paikallisesti luonnonsuojellisesti erityisen arvokkaita alueita (sl-2 (x)). Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu ekologinen yhteystarvemerkinä täydentämään hyvin Sipoon yleiskaavassa 2025 osoitettua itälänsuuntaista viheryhteystarvetta Sipoon Svedjemalmen laajalta yhtenäiseltä metsäalueelta (MLY) Keravanjoen yli kohti Tuusulaa. Samoin Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa on huomioitu Keravanjoen myötäinen viheryhteystarve ekologisen viheryhteystarpeen nuolimerkinnällä. Sipoon kunnan näkökulmasta kaavaehdotuksessa on myös huomioitu hyvin maankäyttöratkaisuin sekä tarvittavin kaavamerkinnöin ja -määräyksiin Sipoon Nygårdin pohjavesialueeseen yhteydessä olevan Marjamäen pohjavesialueen suojelu.

Yleiskaavaehdotuksessa on varauduttu Ristipuron juna-asemaan ja sen ympäristön kehittämiseen osoittamalla uuden aseman paikka, sitä ympäröivä uusi asemanseutuun tukeutuva tiivis taajamatoimintojen reservialue sekä ohjeelliset tieliikenteen yhteystarpeet asemalta kaikkiin pääilman suuntiin.

Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksessa on huomioitu ja esitetty hyvin Kehä IV -yhteys seudullisesti merkittävänä poikittaisena liikenneyhteytenä sekä mahdollistettu tieyhteyden kehittäminen.

Kokonaisuudessaan Sipoon kunnalla ei ole huomautettavaa Tuusulan yleiskaavaehdotuksen mukaisesta maankäytöstä.

Vastine: Lainvoimainen ja oikeusvaikutteinen Tuomala II -osayleiskaava ohjaa Pohjoisväylän varren KM-kortteleiden asemakaavoitusta. Osayleiskaavaa laadittaessa teetettiin kaksi kaupallista selvitystä. *Poikkitie – Pohjoisväylä, Tuusula ja Järvenpää, kaupallisten vaikutusten arviointi (Entrecon 2011, s. 50-51)* ja *Kaupan mitoitus, Poikkitie ja Tuomalan kaava-alueet (Ramboll 2015)*. Entrecon arvioi selvityksessään: *"Poikkitie—Pohjoisväylän liikenteellisen sijainnin takia Mäntsälästä ja Sipoon pohjoisosista ostovoiman siirtymä Järvenpäähän saattaa lisääntyä jonkin verran. Mäntsälä ja Sipoo eivät kuulu Poikkitie—Pohjoisväylän varsinaiseen vaikutusalueen ja näin ollen Poikkitie – Pohjoisväylän alueen kehityksellä ei ole merkitystä mahdollisiin kaupan kehityshankkeisiin Mäntsälässä tai Sipoossa. Valtaosa Mäntsälästä ja Sipoosta ulosvirtaavasta ostovoimasta suuntautuu edelleen pääkaupunkiseudulle, jonka tarjonta on huomattavasti vetovoimaisempi kuin Poikkitie—Pohjoisväylän alueella tulee olemaan."*

Muilta osin lausunto merkitään tiedoksi.

18. HSL

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) vastaa yhdeksän jäsenkuntansa (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa, Kerava, Kirkkonummi, Sipoo, Tuusula ja Siuntio) joukkoliikenteen järjestämisestä sekä liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta Helsingin seudun 14 kunnan alueelle osana Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) suunnitelmaa.

Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma MAL 2019 hyväksyttiin HSL:n hallituksessa liikenteen osalta 26.3.2019 ja Helsingin seudun yhteistyökokouksessa maankäytön ja asumisen osalta 28.3.2019. Suunnitelma on KUUMA-johtokunnassa käsittelyssä 23.5.2019.

Tuusulan kunta pyytää (Dnro 2018-213) HSL:n lausuntoa 31.5.2019 mennessä. Lausunnossaan HSL kiinnittää huomiota siihen, millaisia mahdollisuuksia kaava tarjoaa kestäväälle liikkumiselle ja kaupunkirakenteelle sekä siihen, miten yleiskaava toteuttaa MAL 2019 -suunnitelman linjauksia.

Yleiskaavan kokonaisuus

HSL pitää kaavaehdotuksen tavoitteita ja kaavan yhdyskuntarakennetta tiivistävää luonnetta hyvänä. Kaavaehdotuksen uuden maankäytön painopisteet ovat MAL 2019 -suunnitelman maankäytön tavoitteiden ja ensisijaisten maankäyttövyöhykkeiden kanssa linjassa. Kaava mahdollistaa erittäin suuren väkiluvun kasvun. Parhaiten nykyrakenteeseen ja kestäviin kulkumuotoihin tukeutuvat alueet tulee toteuttaa ensin. Nyt tämä ei näy riittävän voimakkaasti uusien asuinalueiden vaiheistuksessa.

MAL 2019 -suunnitelman yhtenä kärkenä on, että seudun kasvu ohjataan nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen ja joukkoliikenteen kannalta kilpailukykyisille alueille. Seudun ensisijaiset kehittämisvyöhykkeet, erityisesti asemanseudut ja keskukset ovat asumisen, työpaikkojen ja palvelujen sijoittumisen lähtökohtana. Maankäytön kehittäminen kestävien kulkumuotojen varaan on nykyiset päästötavoitteet huomioon ottaen välttämätöntä. Myös kasvavan seudun liikennejärjestelmän toiminnan näkökulmasta kestävien kulkumuotojen osuutta tulee kasvattaa.

Jokelan alueelle on yleiskaavaehdotuksessa esitetty sijoittuvan vain 16 % uusista asukkaista. Asemanseutu on HSL:n mielestä alihyödynnetty, ottaen huomioon alueen hyvät junayhteydet sekä Pasila-Riihimäki -radan kehittämisen. Jokela on etäämpänä Helsingin seudun ytimeä kuin Hyrylä, mutta MAL-suunnitelman vaikutusten arvioinnissa vuoteen 2030 tehdyn mallin mukaan alue on kestävin kulkumuodoin yhtä hyvin saavutettavissa (SAVU IV) kuin Hyrylä ja siellä on selvästi Hyrylää korkeampi joukkoliikenteen kulkutapaosuus.

HSL katsoo, että etenkin Pohjois-Tuusulassa uuden maankäytön painopistettä tulee siirtää vahvemmin Jokelaan. Pääradan lisäraideosuudet Keravan ja Jokelan välillä (Pasila – Riihimäki, 2. vaihe) mahdollistavat R-junien liikennöinnin tiheämmällä vuorovälillä. Hanke päätettiin MAL-suunnitelman poliittisessa käsittelyssä tuoda liikennehankkeiden ensimmäiseen koriin 2020-2023 toteutettavaksi hankkeeksi. **Kun junaliikennettä halutaan kehittää, tulee myös asemanseudut hyödyntää täysimääräisesti.**

Kaavaehdotukseen on merkitty Lentoradan asema Hyrylään. Hyrylää ei tule kuitenkaan kehittää tämän vielä hyvin epävarman aseman varaan, vaan tulee tukeutua nykyiseen liikennejärjestelmään ja päätettyihin investointeihin.

Kaavaehdotus on vaiheittainen. Ensimmäisen vaiheen uudet kehittämisalueet rakennetaan ensin, ja vasta sitten kehitetään toisen vaiheen alueita. HSL pitää tätä hyvänä. Vaiheittaisuus tukee joukkoliikenteen järjestämistä ja joukkoliikenteen kustannustehokkuutta keskittäessään maankäyttöä tiettyihin sijainteihin.

Yleiskaavassa ja sen vaikutusten arvioinnissa on käsitelty monipuolisesti eri teemoja, ja mm. vaikutuksia kulkutapaosuuksiin on arvioitu riittävästi. Ilmasto- ja päästönäkökulma ei kuitenkaan HSL:n mielestä tule kaavassa riittävällä voimakkuudella esiin. Nykyiset kansainväliset ja

valtakunnalliset tavoitteet huomioiden päästöjen vähentämisen tulee olla keskeinen lähtökohta kaikessa kaupunki- ja liikennesuunnittelussa.

Joukkoliikenne ja pyöräily

Tuusulan joukkoliikenne muuttuu HSL-jäsenyyden myötä vahvasti liityntäpainoiseksi siten, että syksystä 2019 alkaen linjasto tukeutuu entistä enemmän Keravan ja Leinelän asemiin. Sujuvat ja nopeat yhteydet asemille ovat keskeisiä myös tulevaisuudessa joukkoliikenteen kilpailukyvyn kannalta. MAL-työssä on kuvattu Helsingin seudun joukkoliikenteen runkoverkko 2030. Tuusulan osalta Hyrylän ja Kehäradan (Leinelän kautta Tikkurilaan) välinen yhteys on tunnistettu tärkeimmäksi bussiliikenteen yhteydeksi. Lisäksi yhteys Keravan asemalle on Hyrylän joukkoliikenteen kannalta tärkeä, ja yhteydet Järvenpään ja Nurmijärvelle on tunnistettu myös tärkeiksi seudullisiksi yhteyksiksi.

HSL toteaa, että kaavaehdotuksessa on nostettu hyvin esiin joukkoliikenteen laatuikäytävät sekä pyöräilyn laatuikävät ja runkoverkko. **HSL esittää, että myös Tuusulanväylä merkitään kaavaan joukkoliikenteen laatuikäväksi**, sillä se on keskeinen joukkoliikenteen väylä, ja vilkkaan liikenteen vuoksi joukkoliikenteen sujuvuudesta on erityisesti pidettävä huoli. Hyrylässä **kestävien kulkumuotojen kilpailukyvyn näkökulmasta etenkin Hyrylän keskustasta itään Keravan suuntaan rakentuva uusi maankäyttö on kannatettavaa**. Tuusulanjärven länsirannan alueet ovat puolestaan kustannustehokkaan joukkoliikenteen järjestämisen näkökulmasta haastavia. Joukkoliikenteen palvelutaso jää alueella todennäköisesti alhaiseksi ja alue tulee tukeutumaan pääosin henkilöautoliikenteeseen.

Hyrylän linja-autoasema sijaitsee nykyisin keskeisellä paikalla ja palvelee hyvin joukkoliikenteen käyttäjiä. Kaavaehdotuksessa sijaintia on hieman muutettu siten, että nykyisellä maankäytöllä asema jää vähän sivuun. **HSL haluaa olla mukana suunnittelemassa ja arvioimassa linja-autoaseman mahdollisia muutoksia**, jotta varmistetaan aseman toimivuus, saavutettavuus ja riittävät tilavaraukset tulevaisuudessakin.

HSL:ssä laaditussa kesällä 2018 valmistuneessa diplomityössä Pyöräiliikenteen edistäminen Helsingin seudulla – paikkatietotarkastelu pyöräiliikenteen potentiaalin tunnistamiseksi on todettu Tuusulan osalta, että pyöräiliikenteen potentiaali keskittyy vahvasti Tuusulan kolmeen keskukseen. Kokonaisuutena noin 80 prosenttia Tuusulan väestöstä asuu kolmen korkeimman pyöräiliikenteen potentiaalin luokan alueella. Rajaseutuja ylittävää potentiaalia tarkastellessa suurin potentiaali sijoittuu Keravan rajan tuntumaan. Selkeää rajat ylittävää potentiaalia esiintyy myös Mäntsälän, Järvenpään ja Vantaan rajoilla.

MAL 2019 –suunnitelmassa tunnistettu **keskeinen edistettävä pyöräliikenneyhteys on pääradan varressa kulkeva Järvenpää–Tuusula–Kerava–pyörätieyhteys**. Yhteys on sekä Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa että samaan aikaan lausunnoilla olevassa Järvenpään yleiskaavaluonnoksessa. Seuraavaksi **hanketta tulee viedä yhdessä kohti toteutusta suunnitteluvalmiutta parantamalla**.

Logistiikan kehittäminen, Focus-alue ja Kehä IV

MAL 2019 -suunnitelmassa on tunnistettu tarve kehittää logistiikan poikittais- yhteyksiä Keski-Uudellamaalla valtateiden 3 ja 4 välillä. Raskaan liikenteen kannalta poikittaisyhteyksien puutteet johtavat joko lisäkustannuksia aiheuttaviin pidempiin reitteihin tai liikenteen hakeutumiseen alemmalle tie- ja katuverkolle.

Vuoteen 2030 mennessä tulee toteuttaa Järvenpää–kantatie 45 yhteys. Yhteys palvelee ennen muuta pitkämatkaista tavaraliikennettä. Yleis- ja tiesuunnittelu on ajoitettu MAL-suunnitelmassa vuosille 2020–2023 ja toteutus vuosille 2024–2027. Yhteys on merkitty Tuusulan yleiskaavaehdotuksen kaavakarttaan, ja kaava mahdollistaa hankkeen etenemisen.

Lentoaseman pohjoispuolinen Kehä IV -tason yhteys on tärkeä maankäytön kehittämisen kannalta ja palvelee eri tarpeita kuin pohjoisempi yhteys. Myös sen suunnitteluvalmiutta tulee edistää ja se voidaan toteuttaa vaihteittain maankäytön niin edellyttäessä.

Focus -alueen työmatkaliikenteen järjestäminen kestäväillä kulkumuodoilla on erittäin haasteellista alueen sijainnista johtuen. Alue sopii tilaa vaativille kuljetus- ja logistiikka- sekä teollisuus- ja varastointitoiminnoille. Sen sijaan työvoimaintensiivisiä ja suuria asiakasvirtoja synnyttäviä toimialoja ei tule kaavoittaa Kehä IV -yhteyden varteen.

Helsingin seudulla on pitkään ollut tarve uusille raskaan liikenteen taukopaikoille, ja tämä on nostettu myös MAL 2019 -suunnitelmassa esiin. Taukopaikkojen osoittaminen on kriittinen kysymys paitsi elinkeinoelämän kuljetusten, myös liikennejärjestelmän toimivuuden näkökulmasta. Raskaan liikenteen taukopaikkojen mahdollisia sijainteja sekä paikkojen järjestämisen kustannusten ja vastuunjaon mallia selvitettiin vuoden 2018 aikana Uudenmaan ELY-keskuksen ja HSL:n teettämässä selvityksessä. Tuusulan Focus todettiin mielenkiintoiseksi vaihtoehdoksi kauempana tulevaisuudessa, etenkin Kehä IV -tien kehittyessä. **HSL esittää, että Focus-alueen suunnittelussa otetaan lähtökohdaksi raskaan liikenteen taukopaikan toteuttaminen.**

Vastine: Asumisen laajenemisalueiden osoittamisessa on olennaista ollut oleva infra ja palvelut sekä kunnan maanomistus. Uudet, monimuotoiset asuinalueet on osoitettu tukemaan olevia taajamia. Tiivis rakentaminen on osoitettu lähelle taajaman keskustaa, mutta väljemmille omakotivaltaisille alueille on tarkoituksella etsitty sopivia alueita taajaman laidalta, jotta keskeisemmät paikat voidaan varata tiiviimpään rakentamiseen. Asuinalueet on pyritty myös sijoittamaan ensisijaisesti kunnan omistamille maille.

Tuusulan kunta tunnistaa Jokelan merkittävänä ja ainoana radanvarren taajama-alueen. Jokelassa on olemassa olevaa kaavavarantoa mm. Peltokaaren ja Kartanon alueilla. Keskustaan on mahdollista sijoittaa olemassa olevien asemakaavojen puitteissa kerrostalorakentamista. Kysyntä ei kuitenkaan ole ollut merkittävää, vaikka tarjontaa on. Jokelan taajama on kasvanut keskimäärin 100 asukkaalla viime vuosina, ja lähimpinä vuosina väestö on vähentynyt. Yleiskaavaehdotuksen laatimishetkellä kunnan väestöennusteen mukaan kaavan tavoitevuoteen 2040 Jokela kasvaa noin 3 000 asukkaalla. Väestönkasvun on arvioitu olevan kuitenkin radikaalisti vähäisempää ja talousarvio 2020 on laadittu uuden väestöennusteen mukaan, jossa Jokelan suuralue kasvaisi ainoastaan noin 1 000 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä. Tämä olisi vuosittain keskimäärin ainoastaan 50 asukasta Jokelaan.

Kaavavarantoa tuottamalla taajamaa ei saada kasvuun. Yhtenä taajaman imagote-kijänä vireillä on hevoskyläsuunnitelmat. Myös keskustaan laaditulla yleissuunnitelmalla pohditaan mm. täydennysrakentamisen mahdollisuuksia. Lisäksi Jokelaan on suunnitteilla oma taideohjelma ja mm. valtakunnallisesti arvokkaan tiilitehtaan sekä lampien ympäristöä kohennetaan. Jokelan viihtyisyyden ja vetovoiman parantamisen eteen tehdään töitä monella saralla ja tämän myötä toiveena on asukasluvun kasvu. Tähän vaikuttavat kuitenkin monet syyt, ei ainoastaan yleiskaavaratkaisu ja kaavavarannon tuottaminen.

Tuusulanväylä on merkitty kaavaehdotukseen joukkoliikenteen laatukäytäväksi jlm-merkinnällä. Lisäksi vuonna 2020 on valmistunut Tuusulan joukkoliikennekäytäväselvitys, jossa on tunnistettu Tuusulanväylä sekä yhteys Keravalle merkittävimmiksi joukkoliikennekäytäviksi.

Kunnan suunnitelmana on, että voimakkain väestölisäys tapahtuu Hyrylän keskusta-alueella ja keskusta-alueelta Keravan suuntaan. Asutuksen lisäämistä laajalla alueella tällä vyöhykkeellä rajoittaa kuitenkin lentomelu.

Hyrylän linja-autoaseman siirtoa ratkotaan keskustan asemakaavan yhteydessä. Myös HSL on kutsuttu mukaan tähän työhön.

Kerava – Tuusula – Järvenpää pyöräily-yhteys on osoitettu yleiskaavassa. Yhteyden suunnittelu- ja toteutusvalmiutta tullaan edistämään kuntien yhteistyönä.

Focus –aluetta suunnitellaan pääasiassa logistiikkaan liittyvien toimintojen alueena. Maankäytön tarkempi luonne ratkotaan asemakaavoituksen yhteydessä.

Kunnan tavoitteiden – tai toistaiseksi esillä olleiden tietojen valossa edunkaan muusta ei ole erikseen esittää Focus-alueelle raskaan liikenteen taukopaikka-alueita. Taukopaikan tulisi olla seudullinen hanke, joka tulisi ratkaista maakuntakaavalla, eikä kohdetta ole merkitty Uusimaa 2050 –kaavassa. Taukopaikan toteuttamisen ja toimintaedellytysten tulisi pohjautua kuntaa laajemmin toimijajoukon sitoutumiseen hankkeeseen. Focus-alueelle jää voimaan Focus-osayleiskaava, jota ei yleis- eikä vaihekaavalla kumota.

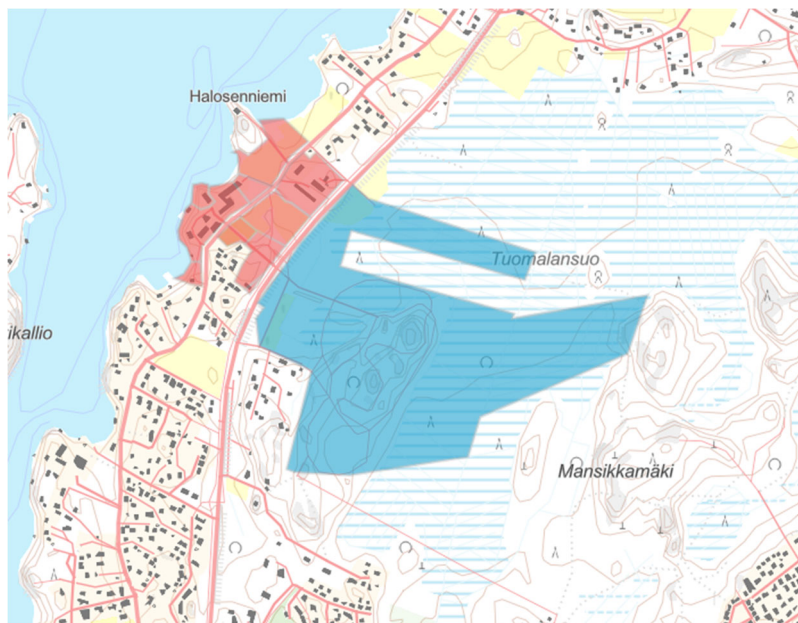
19. Logistiikkarykmentti 1

Tuusulan kunta on pyytänyt viitteenä olevalla asiakirjalla Puolustusvoimien lausuntoa Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksesta.

Puolustusvoimien lausunto

Puolustusvoimien hallintoyksiköt ovat tutustuneet nähtäville asetettuun aineistoon. Puolustusvoimat on merkitty asiantuntijaviranomaisena osalliseksi kaavoitusprosessiin.

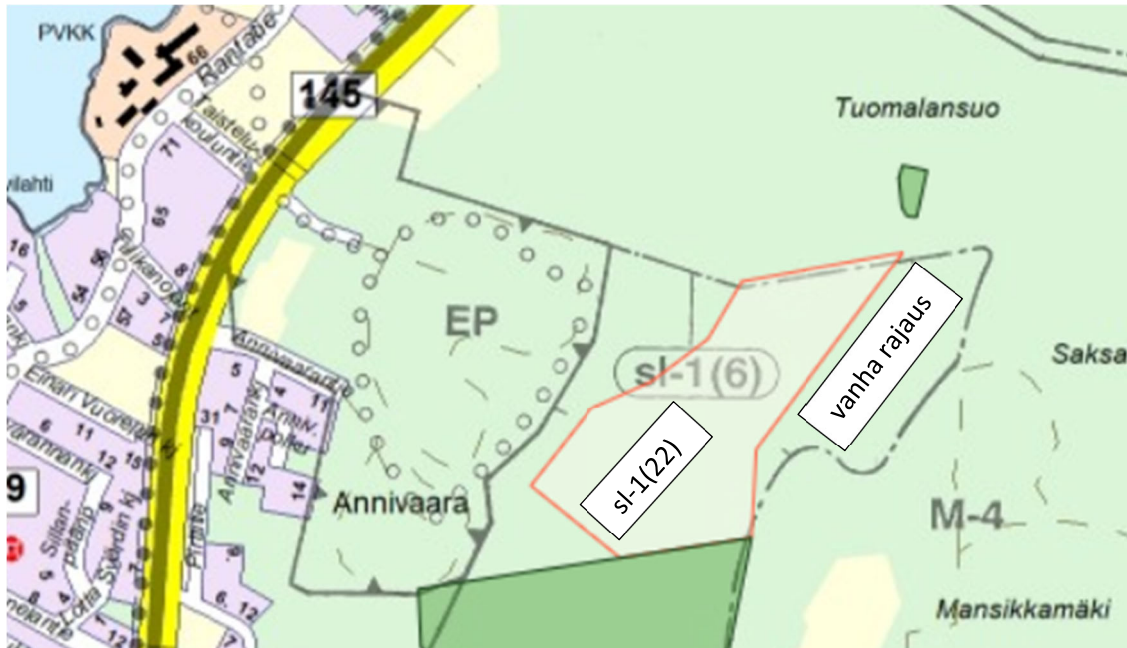
Puolustusvoimat tuo esiin, että kaavoitettavalla alueella sijaitsee sen toimintoja muun muassa kurssikeskus ja muuta toimistokäyttöön tarkoitettua tilaa alla olevan kuvan mukaisesti (punaisella merkityllä alueella). Kyseiset toiminnot tulee säilymään jatkossakin alueella. Lisäksi Puolustusvoimien käytössä on harjoitusalue (sinisellä merkitty alue). Sinisellä merkitty alue esitetään merkittäväksi kaavakarttaan EP-merkinnällä (Puolustusvoimien alue).

Kaavoitettavalla alueella voi sijaita Puolustusvoimien käyttämiä kaapeleita. Puolustusvoimien kaapeleiden näyttö tilataan Johtotieto Oy:ltä. Johtotieto Oy ohjaa rakentajia kaapelivaurioiden välttämiseksi.

Alueella voi sijaita Suomen Turvallisuusverkko Oy:n (STUVE Oy) kaapeleita.

Vastine: Tuomalansuon keidasrämeneva sl(22) on jo nyt eli voimassa olevassa osayleiskaavassa osoitettu luonnonsuojelullisesti arvokkaaksi ks. kuva alla. Alueella ei saa suorittaa kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- tai täyttämistöitä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua maise-matyölupaa. Yleiskaava 2040 ei muuta näitä määräyksiä, mutta alue, jota määräys koskee, pienenee. Nykyinenkään kaava ei ole estänyt Puolustusvoimien toimintaa alueella. Yleiskaavassa ei esitetä EP-alueita vaan ne ratkaistaan tarkemmilla kaa-vatasoilla.

20. Uudenmaan ELY-keskus

Tuusulan kunta on pyytänyt Uudenmaan ELY-keskuksen lausuntoa Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksesta.

Yhdyskuntarakenne

Yleiskaavaehdotuksen esitystapa on terävöitynyt valmisteluvaiheesta. Kaavaehdotuksessa on tarkasteltu onnistuneesti eri taajamien kasvun mahdollisuuksia ja asuntoprofiileja myös ajoitusta mieltien. Kaavaselostuksessa on avattu kaavamääräyksiä huomattavasti tarkemmin kuin itse kartalla ja määräyksissä. Kaavaselostus tukee kaavaratkaisua, mutta mikäli selostuksen kuvaukset halutaan lainvoimaisiksi, niiden tulee olla kaavamääräyksissä. Ainoastaan kaavakartta ja -määräykset lainvoimaistuvat. Vaikka kaavaan MRL:n ja MRA:n nojalla kuuluu selostus, sillä ei ole samanlaistan asemaa kuin kaavakartalla ja -määräyksillä.

Osayleiskaavat

Yleisissä määräyksissä on ilmaistu, että yleiskaava hyväksytään oikeusvaikutteisena koko kunnan alueelle. Yksiselitteisempää on jättää määräys pois, koska myöhemmin on listaus osayleiskaavoista, jota kaava ei korvaa.

Osayleiskaavojen rajat voisi esittää kaavakartalla osa-alueajauksilla ja tarkentaa rajoja liittämällä kaavakarttaan vinjettikuvana indeksikartta, josta osayleiskaavojen rajaukset käyvät ilmi.

Tuusulan yleiskaavan valmisteluaineisto oli nähtävillä syksyllä 2014. Tämän jälkeen kuntaan on hyväksytty Focuksen, Sulan ja Tuomala II (valituksenalainen) osayleiskaavat. Lisäksi Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava on saanut lainvoiman. Kaavaselostuksessa on viitattu (s. 4) yleiskaava 2040 olevan ohjeena, mikäli aikaisemmin laadittuja osayleiskaavoja muutetaan tai uudistetaan. Uudenmaan ELY keskus huomauttaa, että yleiskaavoja muutettaessa ohjeena on maakuntakaava.

Kumottavien osayleiskaavojen osalta tilanne on selvä, mutta yhtä aikaa voimassa olevien yleiskaavaratkaisujen ja määräysten tulee olla linjassa keskenään. Erityisen kriittistä tämä on yllä mainittujen tuoreiden osayleiskaavojen kohdalla. Ristiriitojen välttämiseksi yksiselitteisintä olisi jättää Focuksen, Sulan ja Tuomala II osayleiskaavojen kohdalle reikä tai vaihtoehtoisesti esittää siinä merkintöineen ja määräyksineen osayleiskaavojen suhteen identtinen ratkaisu. Tämän kaavan ulkopuolelle rajaamista tukee se seikka, että osassa kaavaehdotuksen ratkaisuisissa nykyisin voimassa olevan maakuntakaavan ohjausvaikutusta ei ole otettu riittävästi huomioon mm. kaupan

ohjauksen osalta.

Luonto

Yleiskaavaa varten on tehty viime vuosina varsin kattavasti luontoselvityksiä. Selvityksiin perustuen on laadittu asiantuntevasti kohteiden arvoluokitus ja kaavaan on sisällytetty useita uusia luonnonsuojelualueita sekä kaavamääräyksiä ja -merkinnöin turvattu laajemminkin luonnon monimuotoisuuteen liittyviä arvoja. Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että yleiskaavaratkaisu edistää omalta osaltaan merkittävästi niitä tavoitteita, joita on asetettu mm. valtakunnallisessa biodiversiteettistrategiassa luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi.

Uudenmaan ELY-keskus kiinnittää kuitenkin huomiota muutamiin täydennystarpeisiin, jotka jatkosuunnittelussa tulisi vielä huomioida. Tuusulan alueelta on tehty edelleen vuonna 2018 uusia luontoselvityksiä, joiden perusteella tulisi suojelumerkintöjen tarvetta vielä tarkastella ja täydentää tarpeen mukaan. Puutteita on esimerkiksi Palojoenpuiston alueella, jossa on tehty runsaasti uusia havaintoja erityisesti suojeltavaksi luokitellusta ja luontodirektiivin liitteen II lajeihin kuuluvasta laukaviosammalesta. Lajin suojelun kannalta merkittävistä esiintymistä on myös valmistunut 30.4.2019 ELY-keskuksen teettämä selvitys, joka on toimitettu kunnan käyttöön. Tuusulan alueelta on myös tuoreita tietoja viitasammakosta, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen huomioiminen suojelumerkinnöin olisi perusteltua.

Uudenmaan ELY-keskus kiinnittää huomiota myös Natura 2000 -alueita koskeviin merkintöihin ja määräyksiin. Natura-alueiden suojelun perusteena olevien luonnonarvojen heikentäminen merkittävästi on kielletty luonnonsuojelulain 64 a §:n nojalla. Osia Tuusulanjärven lintuvesi Natura-alueesta on merkitty virkistysalueena (V) sekä maa- ja metsätalousvaltaisena alueena (MV). Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kyseiset merkinnät ja määräykset eivät yksiselitteisesti turvaa Natura-alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Uudenmaan ELY-keskus korostaa, että varsinkin Tuusulanjärven eteläpään alueella on tarpeen laajentaa SL-1 merkintää kattamaan kokonaan luonnontilainen ranta- ja metsäluhta-alue.

Yleiskaavan vaikutusten arviointia on tarpeen täydentää riittävällä Natura-arvioinnilla. Kyse voi ennalta arvioiden olla ns. kynnysarvioinnista, mutta arviointiin tulee sisällyttää selkeät kannanotot ja yksilöidyt perustelut siitä, että Natura-alueiden suojelun perusteena olevat luonnonarvot eivät heikenny.

Kauppa

Kauppaa koskeva yleismääräys on vastoin maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) vähittäiskaupan sijainnin ohjauksen säännöksiä, koska yli 4000 k-m² vähittäiskaupan myymälä on suuryksikkö huolimatta siitä, että se saattaa olla paikallinen. Kaavamääräys ei voi ohittaa lainsäädäntöä.

Keskustatoimintojen alueen määräyksestä voi turhana poistaa "*merkitykseltään seudullisia*", koska MRL:n mukaan keskusta-alueet ovat vähittäiskaupan ensisijaisia sijoituspaikkoja, niin paikallisten kuin seudullisten.

Vähittäiskaupan suuryksiköiden (KM ja KM-1) kaavamääräyksiä osalta ollaan synnyttämässä sekava tilanne, koska koko kunnan kaupan määräykset poikkeavat voimaan jäävien osayleiskaavojen määräyksistä. Esimerkiksi Focusta koskeva määräys ei voi tulla kyseeseen. Tästä syystä kaavakartalla on syytä osoittaa voimaan jäävät

yleiskaavat toteamuksella, ettei yleiskaava koske niitä.

Seudullisen kaupan alueiden enimmäismitoitus on määritelty voimassa olevassa maakunta-kaavassa, joka ohjaa yleiskaavoitusta. Focuksen osalta esitetty enimmäismitoitustilanne ei noudata tätä periaatetta. Vaikka pohjalla onkin oikeusvaikutteinen osayleiskaava, muutosten osalta ohjaavana kaavana toimii maakuntakaava.

Paikallisen vähittäiskaupan suuryksikön määräyksessä on kielletty erikseen seudulliset päivittäistavarakaupan suuryksiköt, joita ei muutoinkaan olisi mahdollista sijoittaa KM-1 pääkäyttötarkoitukseen huomioiden.

Kaupan ratkaisun osalta kaava ei täytä MRL:n sisältövaatimuksia. Kauppaa koskeva yleismääräys kannattaa poistaa ja harkita tuoreiden kaupan mitoitusta käsitelleiden osayleiskaavojen jättämistä kaavarajauksen ulkopuolelle.

Kulttuuriympäristö

Uudenmaan ELY-keskuksen yleiskaavaluonnoksesta esittämät huomiot kulttuuriympäristön osalta on huomioitu pääpiirteissään, eikä Uudenmaan ELY-keskuksella ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta kulttuuriympäristön osalta.

Maantieverkko

Kaavaehdotuksessa on esitetty joukkoliikenteen laatukäytävät sekä laatukäytävät ja pyöräilyn runkoyhteydet. Merkinnät ovat kannatettavia ja tärkeä osa kestävästä liikennejärjestelmästä edistämistä. Joukkoliikenteen laatukäytävästä todetaan, että se voidaan toteuttaa myös raitiotienä. Tällöin sen kytkeytyminen pääkaupunkiseudun muuhun suunniteltuun raitioverkkoon on selvittävää ja arvioitava myös raitiotien liikennöintiä edellyttävän riittävän maankäytön toteuttamisesta pysäkkien läheisyydessä. Joukkoliikenteen laatukäytävistä etenkin Tuusulanväylä (kt 45) on seudullisen joukkoliikenteen kannalta merkittävä.

Liikenneväylien osoittaminen tieluokittain (kantatie, seututie/pääkatu, yhdystie/ kokoojkatu) ja osin tien teknisen luokan mukaan (moottoritie) on mahdollista, vaikka teiden luokituksesta päättää valtio ja luokitusta saatetaan tarkistaa. Nämä muutokset, kuten myös tie- ja katuverkon hallinnolliset muutokset voidaan kuitenkin tehdä yleiskaavan sitä estämättä. Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksessa liikenneverkkoa ei enää esitellä toiminnallisen luokan mukaan, vaan sen mukaan mikä on kunkin yhteysvälin rooli valtakunnallisessa, maakunnallisessa tai seudullisessa liikennejärjestelmässä. Periaate ei sinänsä ole ristiriidassa Tuusulan yleiskaavaehdotuksen kanssa.

Yleiskaavaehdotuksen laadinnan aikana on laadittu monipuolisia liikenteellisiä tarkasteluja, joissa on arvioitu tieverkon seudullista ja paikallista merkitystä. Seudullista merkitystä on Tuusulanväylän (kt 45) ohella arvioitu olevan Kulomäentiellä (mt 152), Itäväylällä (mt 11466), pohjoisella logistiikkayhteydellä (Järvenpää- kt 45) sekä Itäisellä radanvarsitiellä. Ensimmäisinä toteutettaviksi kehittämishankkeiksi on esitetty pohjoinen logistiikkayhteys (Järvenpää-kt 45) sekä Itäväylä. Tieverkon seudullisuuden ja ensi vaiheessa kehitettävien yhteysvälien määrittely vastaa myös Uudenmaan ELY-keskuksen näkemystä.

Helsingin seudun keskeisen tie- ja katuverkon yhteysvälien rooleja liikennejärjestelmässä on arvioitu kuntien ja valtion osapuolten yhteisessä "*Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelu-*

tasotavoitteet" -työssä (Liikennevirasto 58/2018). Selvityksessä on määritelty myös suunnitteluperiaatteet luokituksen mukaisille verkon osille. Tämän selvityksen johtopäätökset olisi hyvä lisätä kaavaselostukseen, kuvaamaan eri yhteysvälien rooleja Helsingin seudun liikennejärjestelmässä. Tuusulanväylän eri osien rooli on työssä määritelty kaupunkimaisemmaksi lähellä taajamia ja seudullisemmaksi väylän pohjoisosissa. Hyrylän Itäväylän tuleva rooli välillä kt 45-Kulloontie on määritelty seudulliseksi ja sen suunniteltu jatke kaupunkimaiseksi.

Yleiskaavaehdotuksessa Kulomäentie (mt 152), joka olisi osa nk. Kehä IV yhteyttä välille vt4 -vt 3, osoitetaan merkinnällä seututie/pääkatu. Osuudelle on merkitty yhteensä viisi uutta eritasoliittymää, joista tosiasiassa liittymä Tuusulanväylälle on jo olemassa.

Kehä IV yhteydestä on parhaillaan käynnissä aluevaraussuunnittelu välille vt 3 - kt 45, jossa arvioidaan myös eritasoliittymien tarve. Aluevaraussuunnitelman laadinnan yhteydessä on nousut esiin, ettei läntisin liittymä ennen Myllykyläntien uutta eritasoliittymää välttämättä ole tarpeellinen. Koska aluevaraussuunnittelu on kesken, ei liittymien määrää ja sijaintia tule määritellä sitovasti. Uuden eritasoliittymän sijaan on syytä käyttää joko merkintää liittymä, jonka tekeminen toteuttamistapa määritellään myöhemmin tai osoittaa liittymät ohjeellisina.

Työpaikka-alueen (TP) suunnittelumääräykseen (ja mahdollisesti myös KM alueen suunnittelumääräykseen) on syytä lisätä maininta mahdollisuudesta sijoittaa alueelle raskaan liikenteen taukopaikka kt 45 läheisyyteen Kehä IV varrelle tai osoittaa taukopaikka kohdemerkinnällä. Uudenmaan ELY -keskus on Uusimaa-kaava 2050 antamissaan lausunnoissa todennut saman tarpeen.

Tuusulan Itäväylän (mt 11466) aluevaraussuunnitelman laadinta on käynnistymässä ja siinä määritellään yhteyden kehittämistarpeet ja liittymäratkaisut yhdessä kunnan ja Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Kaavaehdotuksessa esitetään kt 45/Itäväylä liittymälle uutta linjausta ja välille kt 45-Kulloontie (mt 148) yhteensä viittä uutta eritasoliittymää. Sekä liittymän uusi linjaus, että muut kuin kt 45 ja mt 148 risteämiin esitetyt uudet eritasoliittymät tulisi osoittaa suunnittelun keskeneräisyyden vuoksi vielä ohjeellisina tai olla määrittelemättä sitovasti liittymän teknistä toteutustapaa.

Kaavaehdotuksessa on esitetty Keski-Uudenmaan pohjoinen logistiikkayhteys Järvenpää-kt 45. Valmistuessaan yhteydellä olisi maakunnallista merkitystä. Käytännössä hanke on mahdollista toteuttaa vaiheittain ja myös yhteyden suunnittelua on nyt tehty osissa. Tuusulan alueella yhteys kulkee maantien 1452 jatkeelta Jäniksenlinnan kautta Vanha Hämeentien itäpuolitse kantatielle 45. Tällä alueella on ollut esillä mahdollisuus linjata yhteys osin uuteen maastokäytävään ja tammikuussa 2019 on päätetty jatkaa yleissuunnittelua välillä Nukari-Purola eteläisemmän vaihtoehdon (VE 1) mukaisesti. Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu nykyinen ja myös uusi tielinjaus seututien/pääkadun merkinnällä uusimpien suunnitelmaversioiden mukaan. Koska linjauksen yleissuunnittelu on vielä kesken, on yhteys syytä merkitä vielä tässä vaiheessa ohjeellisena. Työpaikkojen reservialueen merkintä (TPRes) Vähänummentien varrella on kytketty Järvenpää-kt 45 parantamiseen. Ratkaisu on Uudenmaan ELYkeskuksen mukaan hyvä.

Kaavamerkintänä esitetään seudulliseen maankäyttöön liittyvä ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve Kellokosken länsipuolelle. Tämä nk. Itäinen radanvarsitie on tunnistettu erääksi pitkällä aikavälillä kehitettäväksi Keski-Uudenmaan poikittaisyhteydeksi välillä Järvenpää-Hyvinkää. Merkintä on Uudenmaan maakuntakaavan mukainen.

Pääradalle on osoitettu uusi junaseisake Ristikydön alueelle. Ristikydön uuteen asemanseutuun tukeutuvan taajamatoimintojen alueen merkintään (Res-1) on syytä lisätä ehto, että alueen käyttöönotto edellyttää aseman sitovaa toteutus päätöstä.

Ristikydestä itään on osoitettu ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve vanhalle Lahdentielle (mt 140). Vanhasta Lahdentiestä on vuonna 2018 valmistunut aluevaraussuunnitelma Vantaan ja Järvenpään väliltä. Selvityksessä on tunnistettu Tuusulan kunnan liittymätarpeita Ristikydön alueen suunnalta Vanhalle Lahdentielle, mutta niiden tarkemmat toteuttamismahdollisuudet ja -tarpeet ovat vielä selvittämättä. Ne voidaan selvittää myöhemmin laadittavan alueen osayleiskaavan yhteydessä.

Lentoradan linjaus ja uudet junaseisakkeet

Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu Lentorata ja siihen liittyvä uusi junaseisake Hyrylään. Lentorata - merkinnällä osoitetaan ohjeellinen varaus maanalaiselle rautatielle. Nk. Lentorata on suunniteltu valtakunnallisen ja kansainvälisenä yhteytenä osana valtion rataverkkoa. Yleiskaavassa lentorata tulee osoittaa ohjeellisella merkinnällä voimassaolevan Uudenmaan maakuntakaavan mukaisesti. Koska ratalinjaus voidaan tässä vaiheessa osoittaa vain ohjeellisenä merkintänä, olisi merkinnän syytä olla katkoviiva. Myös kaavaselostusta tulee tarkentaa Lentoradan osalta.

Pintavedet

Kaavaehdotuksessa on tunnistettu hyvin taajama-alueiden tiivistymisen vaikutus hulevesien laadulle ja hulevesivalunnan äärevöitymiselle. Kaavan yleismääräyksiin tulisi lisätä, että yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa taajama-alueilla hulevesien paikallinen käsittely ja viivytysrakenteet on ratkaistava hulevesisuunnitelmissa.

Kaavamerkintöjen Vesialue (W) ja Sinikehä kaavamääräyksissä tulisi painottaa vesiensuojelullista näkökulmaa lisäämällä esim. *"vesialueen lähialueella rakennettaessa vesistön ja sen rantojen luontoarvot tulee ottaa huomioon, säilyttää ja hyödyntää siten, että pintavesien hyvä tila säilyy tai saavutetaan vesienhoitosuunnitelman mukaisessa aikataulussa"*. Lisäksi tulisi harkita, että näihin kaavamääräyksiin lisätään MRL 128§:n mukainen toimenpiderajoitus vesirakentamisen (ruoppaus, kaivaminen, täyttäminen) suunnitelmallisuuden ja tarvittavien vesiensuojelutoimenpiteiden toteuttamisen varmistamiseksi.

Pohjavedet

Uudenmaan ELY-keskus on tarkistanut Tuusulan kunnan pohjavesialueiden rajaukset ja luokitukset maaliskuussa 2018. Kaavakarttaan on merkitty vanhentuneet pohjavesialueiden rajat ja ne tulee päivittää tarkistettuihin rajauksiin. Merkittävin pohjavesialueen rajausmuutos koskee Lahelan pohjavesialuetta, joka on laajentunut itään kattamaan Lahelan ja Hyrylä A välisen ruhjelaakson. Lisäksi kaavakarttaan tulee merkitä vedenottamon vahvistetut suoja-alueet (Mätäkivi B, Hyrylä A ja B, Rusutjärvi, Jäniksenlinna ja Nummenkylän pohjavesialueet).

Lahelan pohjavesialueelle on osoitettu Lahelan vedenottamon läheisyyteen uutta asuinrakentamista. Ohjeellisenä vedenottamon suojavyöhykkeenä pidetään 500 metrin rajaa pohjaveden virtaussuuntaa vastaan ja 200 - 300 metrin rajaa pohjaveden virtaussuuntaan. Vedenottamon vedenlaadun turvaamiseksi tälle alueelle ei tule osoittaa uutta rakentamista vaan alue voidaan kaavoittaa esimerkiksi puistoalueeksi, mikä ei aiheuta pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Lisäksi ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve kulkee hyvin läheltä Lahelan vedenottamoja ja se aiheuttaa merkittävää pohjaveden pilaantumisen vaaraa pohjavedenottamon läheisyydessä. Tieliin- jausta tulee siirtää kauemmaksi vedenottamosta. Vedenottamon läheisyydessä maaperä on savea ja pohjaveden pinta saattaa olla paikoin paineellista.

Suunniteltu lentoradan linjaus kulkee Mätäkivi B, Lahelan ja Hyrylä A pohjavesialueilla. Lentorata kulkee alle 500 metrin päästä Lahelan vedenottamoja. Lentoradan rakentamisen yhteydessä tulee ottaa huomioon pohjaveden esiintyminen. Kallioperän ja maaperän pohjavedet ovat todennäköisesti yhteydessä toisiinsa ja kalliotunnelin louhiminen voi alentaa maaperässä olevan pohjaveden pintaa. Muutokset pohjaveden pinnankorkeudessa ja laadussa tulee olla mahdollisimman vähäisiä. Tähän tulee varautua huolellisella suunnittelulla.

Vesihuolto

Uudenmaan ELY-keskus muistuttaa, että vesihuoltolain (22.8.2014/681) 5§ mukaan kunnan tulee kehittää vesihuoltoa alueellaan yhdyskuntakehitystä vastaavasti. Kaavatyön yhteydessä on hyvä saattaa ajan tasalle kunnan vesihuollon kehittämisen suunnitelmat.

Pilaantuneet maat

Yleisissä määräyksissä olevaa pilaantuneiden maiden huomioimista koskeva määräys tulee muuttaa muotoon: *"Maaperän tila on tarvittaessa selvittävä jatkosuunnittelun yhteydessä. Tarvittaessa maaperä on puhdistettava."*

Seveso-kohteet

Tuusulassa sijaitsevien Seveso-kohteiden vaikutus yleiskaavaratkaisuun sekä merkintöihin ja määräyksiin tulee avata vaikutusten arvioinnissa.

Vastine: Lausunnon lähetyssä aineistossa kaavakartta oli erillinen tiedosto ja kaavamääräykset erillisenä. Viimeistään hyväksymisvaiheessa kaavamerkinnot ja -määräykset laitetaan kaavakarttalehdelle.

Yleiskaavan ohjausvaikutus selvennetään kaavakartalle ja –selostukseen. Ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen on päädytty siihen, että alueet, joille jää voimaan osayleiskaava, ei tässä yleiskaavassa esitetä kuin tietyt tarkistettut: **arvokkaat luontokohteet, lentokonemeluvyöhykkeet, työpaikka-alueen laajenemissuunta, maanalaisen rautatien yhteystarve (Lentorata ja Tallinna-tunnelin yhteystarve) sekä yhdyskuntateknisen huollon alue.** Kaavakarttaan lisätään osayleiskaavarajat ja –nimet sekä kerrotaan kaavakartalla kumottavat ja voimaan jäävät osayleiskaavat tai niiden osat. Voimaan jäävien osayleiskaavojen alueilla kaavaratkaisu haalennetaan, mutta näytetään, jotta taajamien maankäyttö voidaan nähdä kokonaisuutena

Yleiskaavaehdotus asetetaan uudelleen nähtäville. Yleiskaavaehdotukseen lisätään tiedot uusimmista yleiskaavan luontoselvityksistä. Samassa yhteydessä maanomistajat, joiden maille kohdistuu uusista luontoselvityksistä (2018) luontoarvoja, voivat jättää asiasta muistutuksen. Palojoenpuiston laho-kaviosammalrajauksia tarkistetaan. Viitasammakkorajauksista tehdään oma liitekartta, jossa esitetään kaikki Tuusulan kunnan viitasammakkohavainnot. Tuusulanjärven Natura-alueen maa-alue merkitään kokonaisuudessaan luonnonsuojelualueeksi (SL, SL-1). Alueelta on laadittu Natura-kynnysarviointi (Enviro Oy 2020), jonka mukaan Tuusulan yleiskaava 2040:n ehdotus "ei todennäköisesti aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia Keravanjokikanjonin lehdon, Tuusulanjärven lintuveden ja Vantaanjoen Natura 2000 -alueiden suojeluperusteisiin tai alueiden koskemattomuuden eheyteen".

Kaupan mitoitusta käsittelevät Sulan, Focuksen ja Tuomala II –osayleiskaavat jäävät lainvoimaisiksi eikä nyt laadittava yleiskaava niitä kumo. Tuusulan yleiskaava 2040 :ssä tuodaan KM-merkintä oikeusvaikutteiseksi ainoastaan Sahankulmassa. Päivittäistavarakaupan kohdemerkinnät poistetaan kaavakartalta ja siirretään selostukseen.

Kuntaan on laadittu yleiskaavatasoinen selvitys: *Hyrylän joukkoliikenteen laatu-käytävä Maankäytön kehitys ja runkoyhteyden toteutusvaihtoehdot yleiskaavan tavoitevuoden 2040 jälkeen* (Sitowise 2020). Työssä on tarkasteltu myös raitiotie-vaihtoehtoa. ELY oli mukana ohjausryhmässä ja yleiskaavan selostuksessa on kuvattu selvityksen pääkohdat.

Yleiskaavaehdotuksessa säilytetään luokitus: kantatie, seututie/pääkatu ja yhdystie/kokoojakatu. *"Helsingin seudun tieverkon luokitus ja palvelutasotavoitteet"* (Lii-

kennevirasto 58/2018) –selvityksen mukaista yhteysvälien roolitusta avataan kaa-vaselostuksessa. Eritasot otetaan pois yleiskaavasta, jolloin liittymätyyppi voidaan valita jatkosuunnittelun yhteydessä.

Kunnan tavoitteiden – tai toistaiseksi esillä olleiden tietojen valossa kunnalla ei ole halua esittää Focus-alueelle raskaan liikenteen taukopaikka-alueetta. Taukopaikan tulisi olla seudullinen hanke, joka tulisi ratkaista maakuntakaavalla, eikä kohdetta ole merkitty Uusimaa 2050 –kaavaan. Taukopaikan toteutumisen ja toimintaedellytysten tulisi pohjautua kuntaa laajemman toimijajoukon sitoutumiseen hankkeeseen. Focus-alueelle jää voimaan Focus-osayleiskaava, jota ei yleiskaavalla kumota.

Logistiikan poikittaisyyhteys Järvenpään ja kantatien 45 välillä on merkitty ohjeellisenä voimaan jäävään Ruskela-Vanhakylä-Ritasjärvi –osayleiskaavaan. Yleiskaavaan tielinjaus on myös merkitty, mutta merkintä ei tule tällä kaavalla lainvoimaiseksi. Myös vaihtoehto, jossa yhteys kulkisi Jokelan länsipuolella ylittäen Pertuntien, on merkitty uuteen yleiskaavaehdotukseen.

Uusimaa 2050 -kaava ei edellytä aseman sitovaa toteuttamispäätöstä Ristikydyssä. Ristikytöä koskevaan kaavamääräykseen lisätään: *Alueelle ei saa suunnitella sellaista alueidenkäyttöä, joka estää tai merkittävästi haittaa alueen tulevaa kehittämistä tiiviiksi raideliikenteeseen tukeutuvaksi taajama-alueeksi.* Kun alueen tarkempi kaavoittaminen tulee ajankohtaiseksi, otetaan Väylävirasto mukaan suunnittelutyöhön.

Lentoradan linjausta on selvitetty KUUMA-kaavoittajien toimesta vuonna 2011 (Lentoradan lisätarkastelut KUUMA-kuntien alueella, Sito 2011). Työn aikana keskusteltiin ratalinjauksista ja -ratkaisusta silloisen Liikenneviraston johtavan rata-asiantuntijan kanssa. Selvityksen mukaan rata on teknisesti mahdollista linjata Hyrylään. Tuusulan kunta on tältä pohjalta lausunut maakuntakaavojen yhteydessä ja edelleen pitää tärkeänä osoittaa maanalaiseksi raideliikenteen yhteystarpeeksi kaartamaan Hyrylään. Yleiskaavamerkintä muutetaan maanalaiseksi ratalinjaukseksi, jolloin se käsittää sekä lento- että itäradan. Myös Tallinna-tunneli osoitetaan samalla merkinnällä.

Hulevesiä koskevaa yleismääräystä muokataan. Vesialueen ja sinikehän kaavamääräykseen lisätään: *Lähialueelle rakennettaessa tulee turvata luontoarvot ja pintavesien tila. Alueelle voidaan suunnitella ja toteuttaa vesien tilaa parantavia vesien-suojelutoimia.* Pohjavesialueiden rajat korjataan.

Yleiskaavaehdotuksessa Lentoradan merkintä muutetaan maanalaiseksi ratalinjaukseksi, jonka määräykseen lisätään, että rakentamisen yhteydessä tulee ottaa huomioon pohjaveden esiintyminen.

Lahelanpelto III –alueella Lahelan vedenottamon läheisyydessä on asemakaavatyö vireillä. Asemakaavan tavoitteena on ennen kaikkea löytää tontti uudelle monitoimikampukselle. Tämän lisäksi kaavatyön aikana tutkitaan asumisen laajenemisedellytykset sekä Lahelanorren linjausvaihtoehtojen tarve ja toteutusmahdollisuudet. Tuusulan yleiskaavaehdotuksen tullessa uudelleen ehdotuksena nähtäville, asemakaavatasoiset ratkaisut eivät ole vielä selvillä. Yleiskaavaehdotuksessa monitoimikampukselle osoitetaan alue Lahelanorren varrelta. Lahelanorelle esitetään kaksi vaihtoehtoa: joko yhteys Hyrylän keskustaan tai Sahatielle. Tieliikenteen yhteystarve muutetaan suoraksi nuoleksi, koska väylän sijainti ei ole vielä selvillä. Merkintä ei ota myöskään kantaa, onko kyseessä tieyhteys ajoneuvoliikenteelle, ainoastaan joukkoliikenteelle tai vain kävelylle ja pyöräilylle. Rakentamisen vaikutuksen vedenottamoon ja pohjaveteen selvitetään ja arvioidaan tarkemmin asemakaavatyössä.

Vesihuollon kehittämissuunnitelmien päivittäminen on vireillä Tuusulan vedessä. Pilaantuneita maita koskeva yleismääräys muutetaan. Seveco-kohteet on lisätty kaavaselostukseen.

21. Finavia Oyj

Tuusulan kunta on pyytänyt Finavia Oyj:ltä lausuntoa Tuusulan yleiskaavan 2040 ehdotuksesta 31.5.2019 mennessä.

Finavia kiittää kuntaa lausuntopyynnöstä ja hyvästä yhteistyöstä kaavan laatimisessa ja lausuu seuraavaa.

Helsinki-Vantaan lentoasema on Suomen tärkein lentoasema, maan ainoa merkittävä kansainvälinen lentoasema ja maakunnan kansainvälisen elinkeinoelämän moottori. Tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että Tuusulan kunnan maankäytön suunnittelussa turvataan lentoaseman toiminta ja kehittämismahdollisuudet.

Lentoasema sijaitsee Tuusulan kunnan eteläpuolella osittain kunnan alueella. Tämän vuoksi kunnan ja lentoaseman maankäyttöratkaisut kytkeytyvät toisiinsa. Helsinki-Vantaan lentoaseman kehittämiskyvyn turvaaminen on sekä valtakunnan että maakunnan tason intressi, mutta sen paikalliset vaikutukset kohdistuvat voimakkaasti Tuusulan alueelle, esimerkiksi korkeusrajoitusten, lentokonemelun ja työllistävyyden sekä talousvaikutusten osalta. Tämän vuoksi Finavia katsoo, että Tuusulan yleiskaava on maa- kuntakaavan ohella näiden vaikutusten huomiointiin ottamisen tärkeä väline ja siten Finavian esittämät näkökohdat tulee huomioida kaavan laadinnassa.

LL-alue

Helsinki-Vantaan lentoaseman infraa ja matkustajapalveluita kehitetään parhaillaan mittavilla investoinneilla. Viime vuonna lentoasemalla ylitettiin 20 miljoonan matkustajan raja ja investiohjelmalla varaudutaan palvelemaan 30 miljoonaa matkustajaa. Matkustajamäärien kasvu edellyttää lentoasemalta merkittäviä toimenpiteitä, joilla matkustajavirtojen sujuville palveluille saadaan lisää tilaa. Lisäksi lentoliikenteen järjestäminen tarvitsee enenevästi tilaa erilaisille tukitoiminnoille.

Lentoaseman toimintaedellytysten turvaamisen lähtökohtana on riittävän laaja lentoliikenteen toiminnoille varattu LL-alue. Lento- liikenteen toimintakyvyn ja kehittämismahdollisuuksien turvaamiseksi on ensiarvoisen tärkeää, että lentoaseman alue on varattu lentoliikennettä palvelevien alueiden, rakennusten ja laitteiden käyttöön.

Finavia on laatinut LL-alueen päivitetyn aluerajauksen perustuen maanomistukseensa ja välttämättömien lentoasemaan liittyvien toimintojen sijainteihin. Päivitetty LL-alueen rajausta on sisällytetty Uusimaa-kaavaan 2050 Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotukseen. Finavia vaatii samaa rajausta käytettäväksi Tuusulan yleiskaavassa 2040. Finavia huomauttaa, että Tuusulan yleiskaavassa esitetty LL-alueen rajausta poikkeaa LL-alueen koilliskulmassa maakuntakaavaehdotuksen rajauksesta. Lentoaseman kehittämisen turvaamiseksi tämä tulee muuttaa Finavian esittämän rajauksen mukaiseksi.

Lentokonemelu

Tuusulan yleiskaavan ehdotuksessa on esitetty Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristölupapäätöksen liitteenä olevat Lden 50, 55 ja 60 dB lentokonemelualueet (ns. uusi verhoikäyrä). Finavia katsoo, että niiden esittäminen kaavassa on lentoaseman kehittämismahdollisuuksien

kannalta ensiarvoisen tärkeää. Finavia pitää melukäyrän aaltoviivamuotoista merkintätapaa hyvänä.

Kaavaselostuksen lentokonemelua käsittelevissä teksteissä ilmaisu "ympäristöluvan mukaiset verhokäyrät" tulee muuttaa siten, että kyseessä on Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristöluvan liitteenä olevat lentokonemelualueet (ns. uusi verhokäyrä).

Helsinki-Vantaan lentoaseman lentokonemelualue on kaavassa suunnittelumerkinnällä "Lentomelualue". Finavia katsoo, että merkintään ja sen kuvaukseen tulisi täsmentää, että kyseessä on lentokonemelualue. Lisäksi Finavia huomauttaa, että Helsinki-Vantaan lentoaseman ympäristöluvan liitteenä ollut lentokonemelun ns. uusi verhokäyrä on melutilanteen ennuste, joka toteutuneen lentokoneiden operaatiomäärien perusteella toteutuu huomattavasti myöhemmin kuin vuonna 2025. Tämän perusteella Finavia katsoo, että ennustevuoden mainitseminen suunnittelumääräyksessä on tarpeetonta ja saattaa aiheuttaa väärinkäsityksiä. Lisäksi maininta "vuoden keskiarvo" on virheellinen, koska kyseinen lentokonemelun verhokäyrä on useiden ennusteiden yhdistelmä.

Finavia vaatii, että Lden 55-60 dB ja 50-55 dB lentokonemelualueille tulee asettaa uusien asuinrakennusten ääneneristävyysvaatimukset asukkaiden asumisviihtyvyyden varmistamiseksi. Tämän lisäksi Finavia vaatii, että Tuusulan yleiskaavassa lentokonemelualueen suunnittelumääräykset ovat ohjaavuudeltaan vähintään samaa tasoa kuin Vantaan yleiskaavan 2020 luonnoksessa on esitetty. Tämän mukaisesti Finavia edellyttää, että Lden 60 dB ylittävälle alueelle ei saa sijoittaa uusia asuntoja eikä melulle herkkää toimintaa ja mahdolliselle korvaavalle rakentamiselle ääneneristävyyden tulee olla vähintään 38 dB. Lden 55-60 dB alueelle ei saa sijoittaa uusia asuinalueita eikä melulle herkkiä toimintoja, mutta pienimuotoinen täydennysrakentaminen on sallittu, jolloin rakennusten ääneneristävyyden on oltava vähintään 35 dB. Lden 50-55 dB alueella uusien asuinrakennusten ja melulle herkkien toimintojen rakennusten ääneneristävyyden on oltava vähintään 32 dB.

Lentoliikenteen laskeutumisvyöhyke

Finavia vaatii, että Tuusulan yleiskaavaan merkitään Uusimaa-kaavan 2050 luonnokseen merkityt lentoliikenteen laskeutumisvyöhykkeet ja asetetaan näille alueille ääneneristävyysvaatimukset. Menettelystä on jo esimerkki Vantaalta, jonka yleiskaava- luonnoksessa nämä vyöhykkeet on esitetty ja niille on annettu uusien asuinrakennusten kaavamääräys.

Lentokonekaluston tekniikan kehittyessä melunhallinnan suurimmat kysymykset liittyvät nykyisin meluun ja maankäyttöön erityisesti laskeutumisreittien alla, sillä lentoonlähdöissä melu on vähentynyt 10–20 dB viimeisten parin lentokonesukupolven aikana moottoreiden kehittymisen ansiosta. Vastaavasti melu laskeutumisissa on konetyypistä riippuen vähentynyt vain vähän tai ei ollenkaan. Finavialla on vähäinen määrä keinoja hallita laskeutuvien lentokoneiden melua. Viimeisimmän meluennusteen mahdolliset epävarmuudet liittyvät maantieteellisesti juuri melun ulottumiseen lähestymismelusektoreissa, erityisesti molempien paralleelikiitoteiden suunnassa. Finavian kokemuksen mukaan asukkaiden yhteydenotoista suuri osa liittyy juuri laskeutumisten aiheuttamaan meluun.

Kiitoteiden jatkeiden alueilla enimmäisäänitasoltaan merkittävää lentokonemelua tulee esiintymään myös tulevaisuudessa. On tunnistettava, että merkittäviä melutapahtumia voi olla jo nykytilanteessa 250–300 tapahtumaa vuorokaudessa, vaikka alueen päivä-ilta-yömelutaso alitaisi kiitoteiden vuorokaudenaikojen mukaan painotettujen käyttösuhteiden vuoksi melulle herkkien toimintojen sijoittumista ohjaavan tason. Finavia pitää tärkeänä, että näiden alueiden uudessa rakentamisessa melun esiintyminen Lden-tasosta huolimatta otetaan huomioon yleiskaavassa olevalla, lainvoimaisella kaavamääräyksellä. Yleiskaavaan merkitty laskeutumisvyöhyke määräyksineen osoittaa konkreettisesti Lden > 55 dB -alueen ulkopuolella kohteet, joiden maankäytössä ja uudessa rakentamisessa toistuva laskeutuvien lentokoneiden melu tulee kuitenkin huomioida. Finavia pitää välttämättömänä, että laskeutumisvyöhykkeen merkintä

sisällytetään yleiskaavaan sisältäen vähimmäismääräyksenä uusien rakennusten ääneneristävyyksivaatimuksen. Finavia vaatii, että lentoliikenteen laskeutumisvyöhykkeiden merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys ovat seuraavat:

Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan alueet, joilla esiintyy toistuvasti Helsinki-Vantaan lentoasemalle laskeutuvien lentokoneiden melua.

Alueelle sijoitettavien uuden asutuksen ja uusien melulle herkkien toimintojen rakennustekninen suojaus sisätiloissa edellyttää vähintään ääneneristävyyttä fJL 35 dB.

Alueilla, jotka sijoittuvat sekä lentokonemeluvyöhykkeelle että laskeutumisvyöhykkeelle voi kaavaluonnoksessa olla kaksi erilaista ääneneristävyyksivaatimusta. Finavia katsoo, että tällaisessa tapauksessa ääneneristävyyden vähimmäisarvo tulisi määrittää tiukemman ääneneristävyyden mukaan.

Finavia katsoo, että kaavaselostukseen tulee lisätä lentoreittien tiheyskartta havainnollistamaan lentoonlähtö- ja laskeutumisreittien sijoittumista kiitoteiden ja kaupunkirakenteen suhteen. Finavia toimittaa kunnalle tästä aineistoa. Tiheyskartan perusteella voi päätellä, että viihtyvyyteen ja mahdollisesti kiusallisuuden kokemiseen liittyvä lentokoneiden melu ulottuu myös pidemmälle reittien suunnassa ja leveämmälle niiden leveyssuunnassa kuin laskennallinen, maankäyttöä ohjaava Lden > 55 dB melualue-esitys osoittaa. Finavia kokemukseräisesti toteaa, että uuden tai tiivistyvän asutuksen sijoittaminen kiitoteiden laskeutumislinjojen alueelle tai välittömästi Lden > 55 dB alueiden reunaan kiinni voi lisätä lentokoneiden melun kiusalliseksi kokevien määrää.

Esterajoituspinnat ja lennonvarmistuslaitteet

Helsinki-Vantaan lentoaseman lentomenetelmien edellyttämät esterajoituspinnat rajoittavat rakentamista ja laitteiden sijoittamista Tuusulan alueella. Esterajoituspinnat on esitetty Uusimaa-kaavan 2050 Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan ehdotuksen liitekartalla. Finavia katsoo, että rajoituspinnat tulisi liittää myös Tuusulan yleiskaavaan tai sen liitemateriaaliin.

LL-alueen sisäpuolella sijaitsee useita Helsinki-Vantaan lentoaseman lennonvarmistuslaitteita. Kaikessa maankäytön suunnittelussa on laitteet huomioitava, jotta niiden toimintaan tai käytävyyteen ei aiheudu vaaraa tai haittaa.

Vastine: Yleiskaavan ohjausvaikutus selvennetään kaavakartalle ja -selostukseen. Ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen on päädytty siihen, että alueet, joille jää voimaan osayleiskaava, ei tässä yleiskaavassa esitetä kuin tietyt tarkistetut teemat: **arvokkaat luontokohteet, lentokonemeluvyöhykkeet, työpaikka-alueen laajenemissuunta, maanalaisen rautatien yhteystarve (Lentorata ja Tallinna-tunneli) sekä yhdyskuntateknisen huollon alue**. Tuusulan yleiskaava 2040 ei kumoa Focus -osayleiskaavaa, vaan maankäyttöä jää ohjaamaan oikeusvaikutteinen Focus osayleiskaava.

Kaavaselostusta korjataan esitetyllä tavalla.

Kaavamääräyksiä muokataan lausunnon mukaisesti.

Lentoliikenteen laskeutumisvyöhyke -merkintä poistettiin Uusimaa-kaava 2050:stä, joten Tuusulan yleiskaavaankaan sitä eri merkitä. Laskeutumisvyöhykkeet on kuvattu kaavaselostuksessa. Ääneneristävyyksivaatimukset huomioidaan asemakaavatoissa sekä yksittäisissä suunnittelutarveratkaisuissa.

Kaavaselostukseen lisätään ote Uusimaa 2050 -kaavan liitekartasta, jossa esitetään lentoestepinnat ja laskeutumisvyöhykkeet. Lisäksi kaavaselostuksessa viitataan Helsinki-Vantaan lentoaseman lentokonemelukatsauksiin, josta löytyy reittitheykskartat.

22. Jokelan Omakotiyhdistys

Kiitämme Tuusulan kuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto koskien Tuusulan yleiskaavaa 2040, TUUDno 2018-2013.

Jokelan omakotiyhdistys ry on noin 200 jokelalaisen omakoti- ja pientaloasukkaiden paikallisyhdistys, joka osaltaan kuuluu Suomen Omakotiliittoon ja sen Uudenmaan piirijärjestykseen. Lausuntomme koskee siten ensisijaisesti Jokelan alueella tapahtuvaa kehitystä.

Pidämme yleiskaavaa lähtökohtaisesti hyvänä suuntana niin alueellisesti kuin koko kunnan kehityksen näkökulmasta. Pidämme kuitenkin Jokelan alueen väestökasvuennustetta hiukan ylioptimistisena. Jokela on viime vuosina kunnan toimittamien tilastojen perusteella kokenut jopa negatiivista kasvua, eikä tilanne tule yhdistyksemme näkemyksen mukaan muuttumaan oleellisesti, sillä Kerava, Järvenpää ja Hyvinkää kilpailevat uusista asukkaista vahvasti. Toisaalta Jokelan alueen kehitys tukeutuu raideliikenteeseen, päärrataan, jonka suhteen on luotu valtakunnallisesti kehityssuunnitelmat. Mikäli suunnitelmat toteutuvat, voi Jokelan seutu muuttua nopeasti kiinnostavaksi ja kasvuvauhti ylittää ennusteet monikertaisesti, sillä Helsingin seudulla ei ole päärradan varressa kovinkaan montaa muuta kustannustehokasta kasvupaikkaa.

Nykyisin Jokela nähdään kuitenkin ensisijaisesti hieman 30-40 vuotiaiden aikuisten perustamien perheiden asuinpaikka, perheiden, joissa lapset ovat nuoria, alle kouluikäisiä tai juuri kouluikäisiä. Nuorille perheille ei Jokela tarjoa riittävästi palveluita, koulutusmahdollisuuksia, työpaikkoja tai houkuttelevia asumismuotoja. Yliopisto- tai korkeakouluopiskelijoille Jokela sijaitsee liian kaukana opiskelupaikasta, jotta se olisi houkutteleva asuinalueena.

Jokelan keskusta-alueen suunnitelmat viheralueineen ja kerrostalo- ja rivitalovarauksineen vaikuttaa järkevältä kaavoittamiselta. Kuitenkin Jokela kasvaa myös laidoiltaan ja näille alueille tulisi myös tehdä varauksia liikekiinteistöille, kuten ravintoloille, kaupoille ja kioskeille. Erityisen tärkeäksi tämä nousee alueilla, joista on pitkä matkaa keskustaan, sillä nykyiset asukkaat vanhetessaan arvostaa paikallisia, lähellä olevia palveluita. Jokela ei ole alueena niin suuri, että liiketoiminnallisesti olisi kannattavaa perustaa ruokien kotiintojituspalveluita tai -keräilypalveluita, jolloin tulee varmistaa muuta kautta paremmat asumisedellytykset myös vanheneville asukkaille. Myös keskusta-alueen kerrostalovarauksiin tulisi mahdollistaa liiketilat pohjakerroksessa. Liiketiloista voisi olla myös mahdollista toteuttaa esimerkiksi etätöypisteitä, jotta mahdollistetaan entistä paremmin sujuvaa työntekoa.

On sitten tuleva asukasmäärän kasvu ennusteen mukainen tai ei, olisi peruspalveluita kyettävä tarjoamaan asukkaille. Pyydämmekin kuntaa huomioimaan suunnittelussa tarvetta julkiselle liikenteelle paremmin. Jokelan ylivoimaisesti suurin etu on lähijunaliikenne, jonka mukana useat henkilöt liikkuvat töihin ja harrastuksiinsa. Linja-autoliikenne on lähes olematonta, keskittyen pääasiassa aamupäiviin ja myöhäisiin iltapäiviin. Esimerkiksi vuorotyössä työskentelevän on lähes mahdotonta käyttää julkista liikennettä päästäkseen töihin iltaapäivästä. Koska on oletettavaa, että yksilöiden liikkumista ohjataan valtion toimesta kohti julkista liikennettä, tulisi tämä huomioida suunnitelmissa. Jokelassa ei esimerkiksi ole varausta linja-autoasemalle tai vastaavalle.

Julkisen liikenteen parantamiseksi olisi myös varattava esimerkiksi nykyistä enemmän pysäköintitilaa, erityisesti mikäli lähijunaliikenne kasvaa ei nykyinen paikoitustila ei tule riittämään tulevaisuudessa. Jo nykyisellään on Jokelan rautatieaseman paikoitustila ajoittain noin 2/3 täynnä varsinkin, jos huomioidaan epävirallinen pysäköintialue, joka on muodostanut Jokelan rautatieaseman pohjoispuolelle, Jokelan S-marketin pysäköintialuetta vastapäätä olevalle alueelle (Jokelantien itäpuolen ja rautatien välinen alue).

Jokelaan on perustettu yksi koirapuisto, mutta perustettu koirapuisto on syrjässä eikä sitä tunneta kovin hyvin. Jokelassa on paljon koiranomistajia, joten toisen ulkoilualueen perustaminen olisi suotavaa. Suomen Kennelliiton rekisterissä on noin 510 000 koiraa ja Tilastokeskuksen mukaan koiria on noin 700 000 Suomessa, eikä esimerkiksi Kennelliitto ennusta koiramäärän vähenemisen tulevaisuudessa. Lisäksi koirien määrän huomioiden tulisi yleisiä jättepisteitä olla huomattavasti enemmän kuin nykyisellään, esimerkiksi kävelyreittien yhteydessä.

Huomasimme Tuusulan yleiskaavassa iloksemme useita uusia luonnonsuojelualueita. Pidämme erityisen tärkeänä, että Tuusulassa luonto on läsnä jokaisen kuntalaisen elämässä ja että huolehdimme yhteisesti luonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä kunnan alueella. Olemme huolissamme näistä luonnonsuojelualueista, joiden tehtävänä on juuri huolehtia erityisen tärkeistä alueista ja niissä olevien luontoalueiden suojelusta, kun kaavaehdotuksesta kävi ilmi, että alueiden maanomistajilla on mahdollisuus toteuttaa alueille avohakkuita. Suomen Luonnonsuojeluliiton kansalaisaloite avohakkuiden kieltämiseksi valtion omistamilla metsäalueilla on jo kerännyt yli 50 000 allekirjoitusta (<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/3184>, referoitu 11.05.2019) ja tutkijoiden mielestä avohakkuut eivät välttämättä ole paras ratkaisu metsänhoitoon (<https://yle.fi/uutiset/3-10298562>, referoitu 11.05.2019). Nykyisiä tutkimustietoja vasten tuntuu eriskummalliselta ratkaisulta, että Tuusulan kunta sallisi avohakkuut uusilla luonnonsuojelualueilla. Uskomme, että tämän tyyppinen ratkaisu voi myös aiheuttaa haittaa kunnan julkisuuskuvalle, mikäli ne toteutuvat. Näkisimme, että mahdollisuuksien mukaan Tuusulan kunnan tulisi mieluummin pyrkiä ostamaan tai vuokraamaan luonnonsuojelualueiden maat, kuin kohdata avohakkuihin liittyvät negatiiviset riskit.

Jokelan omakotiyhdistys pitää kunnan tekemää suunnitelmaa Jokelan hevoskylän osalta hyvinä. Sekä Ruotsissa ja Iso-Britanniassa on useita vastaavia hankkeita, jotka ovat tuottaneet erinomaiset tulokset niin asukasviihtyvyyden kuin kiinteistöjen hintakehityksen näkökulmista. Nykyiset suunnitelmavaihtoehdot kuitenkin mahdollistavat rakentamisen jopa hieman ahtaasti. Tulee huomioida, että tallirakennukset, hevosaitaukset ja huoltotilat vaativat runsaasti tilaa, esimerkiksi myös kuljetuskaluston säilyttämiseksi. Lisäksi tulee huomioida, että hevoset tuottavat jonkin verran haju- ja äänihaittoja. Yhteiset maneesit ja ratsastustilat ovat mainio tapa hyödyntää alueen maankäyttöä tehokkaammin, mutta näemme tässä myös riskejä, jotka eivät välttämättä ole itsestään selviä. Uskomme, että eri ratsastuskoulut ja pientallit kilpailevat kovasti harrastajien huomiosta ja pyrkivät kaikin keinoin houkuttelemaan asiakkaita. Tämä voi tarkoittaa, että parhaista harjoitteluaajoista käydään veristä kilpailua. Tasapuolisen käytön ja käsittelyn takaamiseksi voidaan joutua tilanteeseen, jossa alueiden ja resurssien hallintaan, käyttölaskutukseen ja ylläpitoon kuluu yllättävän paljon aikaa ja rahaa.

Lisäksi pyydämme huomioimaan, että mikäli esimerkiksi yhteiskäyttöön suunnitellut kiinteistöt tai rakenteet ovat kunnan omaisuutta voivat niiden suunnittelu, toteutus ja ylläpito vaatia osaa mistä mitä kunnan henkilökunnalla ei tällä hetkellä ole. Jokelantiellä on tällä hetkellä 80 km/h nopeusrajoitus RAKE-tallille johtavan Viherpeukolantien risteysalueella, mikä voi osoittautua vaarallisen kovasi huomioiden lisääntyvien ratsastajien määrä ja lisääntyvä hevoskuljetustarve alueella. Olisi myös suotavaa rakentaa yhteys alueelta Pertun suuntaan, ylittäen Palojoen. Viirivä hevostoiminta tulee myös vaatimaan ulkoilureittejä sekä mahdollisia levähdyspaikkoja. Nykyisin alueella on RAKE-maja, Kuusisto/Miilumäen alueella, mutta muidenkin levähdyspaikkojen tarve tulisi suunnitella osana kaavoitusta. Ulkoilureittien tulisi olla myös muiden kuin hevosiharrastajien käytössä, jotta alueen käyttö olisi mahdollisimman monipuolista.

Jokelan kasvuennusteiden myötä on mahdollista, että syntyy kysyntähuippuja kunnallisiin palveluihin. Jokelaan muuttavat ovat usein lapsiperheitä, jolloin palvelukysyntä kohdistuu päivähoidon, peruskouluun, lasten terveystieteisiin sekä harrastusmahdollisuuksiin jne. sysäyksittäin. Jo tällä hetkellä ja erityisesti tulevaisuudessa vanhuspalvelujen tarve kasvaa. Samanaikaisesti rakennetut ok-talot tulevat peruskorjausikänsä ja moni senioriasukas ajattelee, että "myyn omakotitalon ja muutan kerrostaloon". Jotta pitkäaikaista asukasta ei menetettäisi, alueella pitäisi olla aina tarjolla elinpiiriin edellyttämiä asuntoja. Tämä väestöjakauman muutos tulisi huomioida yleiskaavan osalta, varaamalla riittävästi tilaa erilaisille kiinteistöille. Uusille asuinalueille, tulisi toimivan tieverkoston ohien rakentaa myös toimivat kevyenliikenteenväylät. Toimivat

väyläratkaisut helpottavat huomattavasti niin lasten kuin muiden käyttäjien turvallista liikuttamista palveluiden ääreen.

Vastine: Kunnan väestösuunnitetta on tarkistettu ja väestönkasvun ennakoitua olevan aikaisempia arvioita vähäisempää. Kaavassa tulee kuitenkin jättää suunnitteluvaihtoehtoja ja alueita osoitetaan kasvuennusteisiin nähden enemmän. Uusien asuinalueiden vaiheistus vastaa kehitykseen siten, että mikäli kasvu on ennakoitua vähäisempää, voivat kaavan tavoitevuoteen toteutua ainoastaan oleva kaavavaroitus ja I-vaiheen uusia asuinalueita. Mikäli kasvu on suurempaa, toteutuvat seuraavassa vaiheessa II-vaiheen asuinalueiksi merkityt kohteet. Myös keskustassa on tiivistämisen mahdollisuuksia.

Pääosa palveluista pyritään ohjaamaan Jokelan keskustatoimintojen alueelle. Asumisen aluevarusmerkinnät pitävät sisällään kuitenkin myös lähipalveluita. Niitä ei yleiskaavalla ohjata, vaan niiden sijoittaminen tutkitaan tarkemmin asemakaavatyöissä. Myös koirapuistot kuuluvat tarkemmille suunnittelutasoille. Ja jäteasiat kunnallistekniikan toteuttamisvaiheeseen, ei yleiskaavaan.

Jokelan julkinen liikenne tukeutuu junaliikenteeseen, jolloin linja-autot syöttävät matkustajia asemalle. Linja-autojen vuorotarjonta, aikataulut ja reitit suunnitellaan joukkoliikenneviranomaisen palvelutasopäätöksen mukaan. Palvelutasopäätös perustuu arvioon joukkoliikenteen kannalta riittävästä potentiaalisesta matkustuksesta. Kun Jokelan seutu tiivistyy, on mahdollista myös laajentaa linja-autovuorotarjontaa palvelemaan aluetta nykyistä paremmin. Liityntäpysäköinti aseman läheisyydessä kilpailee rakennusmaasta keskusta-alueen muiden maankäyttötöimintojen kanssa. Yleiskaavan aikajänteellä ei ole mahdollista luotettavasti arvioida tulevaa liityntäpysäköintitarvetta. Liityntäpysäköintikysymystä ratkotaan asemakaavataso tarkasteluissa.

Luonnonsuojelualueilla (SL ja S) ja luonnonsuojelualueiksi ehdotetuilla alueilla (SL-1 ja S-1) ei sallita avohakkuuta. Paikallisesti arvokkailla luontokohteilla (sl ja luo) puunkaato vaatii maisematyöluvan muilla kuin maa- ja metsätalousalueilla.

Jokelan hevoskylän asemakaavatyö on alkuvaiheissa. Kuntalaisille on esitelty konsultin näkemyksiä mahdollisesta hevoskylästä. Esitetyt suunnitelmat on todettu turhan tehokkaiksi ja suunnitelmia kehitetään. Alueelle laaditaan ensin kokonaisuuden kattavat suunnitteluperiaatteet, joiden pohjalta edetään asemakaavatuotukseen pienempi alue kerrallaan. Kysynnän myötä aluetta laajennetaan.

Hevoskylän alueelle, Palojoen varrella, on tunnistettu maakunnallisia luontoarvoja. Palojoen metsän läpi osoitettu ohjeellinen tielinjaus voi toteutua joko ajoneuvo- tai joukkoliikenneväylänä tai ainoastaan pyöräilyn ja kävelyn yhteytenä. Väylä ei välttämättä tule ajankohtaiseksi vielä tämän yleiskaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä. Toteutuessaan väylä tulisi ylittämään Palojoen sillalla, jolloin voidaan turvata luontoarvojen säilyminen ja lajiston liikkuminen jokikanjonissa. Vastaavia ratkaisuja on mm. Vantaalta.

23. Fingrid

Kiitämme lausuntopyynnöstä.

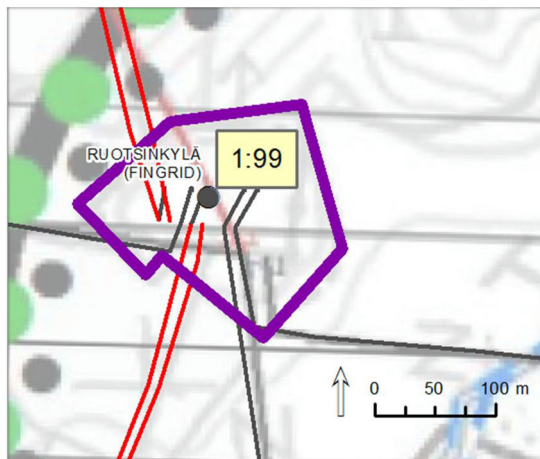
Tuusulan alueelle sijoittuu useita Fingridin voimajohtoja ja Ruotsinkylän sähköasema. Fingrid on toimittanut tiedot niistä ja lausunut kaavan aiemmista vaiheista 24.2.2010, 21.10.2011 ja 14.10.2014.

Kaavaselostuksen mukaan yleiskaavaehdotukseen on merkitty 400 kV ja 110 kV voimalinjat sekä yhteystarve uudelle voimalinjalle Lahela - Ruotsinkylä -välille. Kaavaselostukseen voisi

laittaa lisäinformaatiota voimajohtohankkeista, kuten Focus- alueen johtosiirrosta, joka on myös merkitty kaavakartalle merkinnällä yhteystarve. Lahela - Ruotsinkylä-merkinnän taustalla ei ole Fingridin hanke.

Focus-alueen osalta kunta on käynyt aiemmin keskustelua Carunan ja Fingridin kanssa voimajohtojen siirtomahdollisuuksista. Fingrid on tutkinut alustavasti voimajohdonsiirron toteutusta, mutta asia vaatii edelleen tarkempia selvityksiä ja suunnittelua sekä sopimuksen laatimista kustannuksista ja siirron toteuttamisesta.

Fingridin Ruotsinkylän sähköasema tulisi osoittaa yleiskaavassa energiahuollon alueena tai kohteena. Mikäli kaavassa esitetään EN-alue, sen pitäisi vastata Fingridin omistamaa kiinteistöä (kuva 1). Fingridissä on parhaillaan suunnitteilla sähköaseman uusiminen, jossa nykyinen avo-kytkinlaitos siis puretaan ja viereen rakennetaan kaasueristeinen GIS- kytkinlaitos uuteen rakennukseen.

Kuva 1. Ruotsinkylän sähköasema. Fingridin omistama kiinteistö on rajattu violetilla.

Vaikuttaa sille, että voimajohtomerkintä puuttuu kaavakartalta muutamista kohdista, kuten Jäniksenlinnan ja Purolan väliltä sekä Ridasjärventien peltoaukealta (kuva 2). Tämän teknisen liisäyksen voinee lisätä lopulliseen kaavaan.

Kuva 2. Puutteita voimajohtomerkinnöissä kaavakartalla ainakin näissä kohteissa.

Fingridillä ei ole muutoin huomauttamista kaavamateriaalista. Edellisissä lausunnoissamme esiintuodut asiat on otettava huomioon myös kaavan jatkosuunnittelussa. Osayleiskaavaluonnoksessa voimajohtojen tuntumassa on paljon erityisesti erilaisia erityistoimintojen alueita ja kohteita. Alueiden tarkemmassa suunnittelussa, toteutuksessa ja rakennusten sijoituksessa täytyy ottaa huomioon voimajohtoalue. Rakennusrajoitusalue koskee maanpäällisiä ja maanalaisia rakennuksia.

Voimajohdon suhdetta maankäyttöön asioita käsitellään Fingridin julkaisemassa oppaassa Ohje voimajohtojen huomioon ottamiseen yleis- ja asemakaavoituksessa sekä maankäytön suunnittelussa, joka on ladattavissa Fingridin Internet-sivuilta <https://www.fingrid.fi/kanta-verkko/maankaytto-ja-ymparisto/luvat-ja-lausunnot/ohjeita-kaavoittajalle/>.

Kiitämme erityisesti, että yleiskaavaehdotus oli saatavana digitaalisesti Tuusulan avoimena

WMS-rajapintana. Se helpotti yleiskaavaehdotuksen tutkimista ja lausunnon antamasta. Rajapinnasta ei ollut tosin mainintaa lausuntopyyntöissä eikä yleiskaavan Internet-sivulla.

Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajalta.

Pyydämme lähettämään meille tietoa kaavan etenemisestä.

Vastine: Yleiskaavan ohjausvaikutus selvennetään kaavakartalle ja –selostukseen. Ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen on päädytty siihen, että alueet, joille jää voimaan osayleiskaava, ei tässä yleiskaavassa esitetä kuin tietyt tarkistettut teemat: **arvokkaat luontokohteet, lentokonemeluvyöhykkeet, työpaikka-alueen laajenemissuunta, maanalaisen rautatien yhteystarve (Lentorata ja Tallinna-tunneli) sekä yhdyskuntateknisen huollon alue.** Kaavakarttaan lisätään osayleiskaavarajat ja –nimet ja kerrotaan kaavakartalla voimaan jäävät osayleiskaavat.

Voimalinjat tarkistetaan kaavaan, mutta kumottavien osayleiskaavojen alueella ne eivät tule yleiskaavalla lainvoimaisiksi.

Ruotsinkylä-Myllykylä ja Ruotsinkylä-Myllykylä II –osayleiskaavat jäävät voimaan ja ohjaavat maankäytön suunnittelua. Näiden kaavojen osalta ei esitetä aluevarauksia kuten sähköasemaa.

24. Suomen Luonnonsuojeluliitto Tuusulan yhdistys ry

Lausuntomme pohjaa tietoon Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtymisestä vanhempien metsien kadotessa rakentamisen alle. Myös Tuusulan kunnassa kaavoitetaan nyt paljon ja sen luontovaikutuksiin tulee suhtautua tarkasti. Liitteenä Metso-kartoitus, jonka alueet tulee säilyttää sellaisenaan. Ne edustavat ehdottoman arvokasta luontoalaamme.

Kaavoituksessa tulee painottaa jo valmiina olevia keskusta- ja asutusalueita. Asukkaiden luontosuhdetta vaalien tulee olla tarjolla rakennettujen puistojen lisäksi myös koskematonta metsää.

Yleiskaavaa varten tehdyssä luontoselvityksessä kehoitetaan merkitsemään informatiivisesti "huomioitavaksi luontokohteeksi" luonnoltaan arvokkaat kohteet. Niitä on yhteensä vain n. 300 hehtaaria koko Tuusulassa. Tuusulan koko on 22546 hehtaaria.

Tuusulanjoentien jatke, Jokitien risteyksestä vanhalle Tuusulanväylälle, tulee poistaa kartasta. Tien tarpeellisuus ei ole perusteltu. Metsän virkistys- ja luontoarvot kärsivät jälleen yhdestä pirstaloivasta tiestä. Liikenteen lisääntyessä jo olemassa olevia teiden kunto tulisi tarkistaa ja kunnostaa ennen uusien teiden rakentamista.

Palojoenpuiston metsä alue 858-405-3-398 tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle luontoarvojensa vuoksi.

Viheryhteys Vantaan puolelle Hertznerin kohdalta on merkittävä ja tulee ratkaista sen arvoisesti viheralue varauksena Kulomäentien/Kehä IV suunnitelmissa.

Jokelan keskustan Kartanon alueella Opintien ja Nukarintien 3601 kaavassa olevan metsän luontoarvot ovat puustollisesti ja lajillisesti arvokkaat. Sellaisenaan metsä tarjoaa myös upean virkistysalueen Jokelan keskustan alueelle.

Vastine: **METSO-kartoituksessa 2011 rajatut kohteet:** Tuusulan kuntaa laadittiin vuonna 2011 kartoitus, jossa selvitettiin kunnan mailla olevia kohteita, joiden suojeluun voisi saada METSO-rahoitusta. Pääasiallisesti nämä kohteet on säilytetty,

esimerkiksi Suomen 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi rauhoitettiin näitä alueita noin 100 hehtaaria. Suurin osa METSO-kartoituksessa rajatuista kohteista on osoitettu arvokkaiksi luontokohteiksi. Koska METSO on vapaaehtoinen suojeluohjelma, niin Uudenmaan ELY-keskus katsoo, ettei luontoselvityksissä tunnistettuja METSO-kohteita saa käyttää arvokkaiden luontokohteiden rajuusperusteena. Suurin osa tunnistetuista METSO-rahoituskelpoisista kohteista on myös uhanalaisia luontotyyppejä, jonka vuoksi ne on osoitettu arvokkaiksi luontokohteiksi kaavakartalla.

Asuinalueiden laajenemissuunnat on osoitettu olevan infran ja palveluiden läheisyyteen, ensisijaisesti kunnan omistamille maille. Lisäksi Tuusulan taajamissa on paljon tiivistämismahdollisuuksia, jota ei yleiskaavalla estetä.

Tuusulanjoentien jatketta ei liikenneselvitysten mukaan yleiskaavan maankäytön myötä tarvita, lisäksi alueen luontoarvot on tunnistettu. Kuntakehityslautakunta päätti kokouksessaan 27.10.2021 kuitenkin merkitä väylän paikallisena liikenteen yhteystarpeena kaavaan.

Palojoenpuistossa on voimassa oleva teollisuusalueen asemakaava. Kaavamuutosta on valmisteltu. Alueen luontoarvot tunnistetaan ja yleiskaavaan on merkitty arvokkaat luontokohteet. Lahokaviosammalrajauksia tarkistetaan siten, että se kattaa kaikki lajin esiintymät Palojoenpuistossa. Viitasammakkorajauksista tehdään oma liitekartta, jossa esitetään kaikki Tuusulan kunnan viitasammakkohavainnot.

Kulomäentien viheryhteys: Maakunnallinen ekologinen yhteys Kulomäentien työpaikka-alueella on ratkaisu asemakaavoissa. Kulomäentien työpaikka-alueen asemakaavassa alueelle on merkitty suojaviheraluetta (EV) ja laajasti Kulokukkulan alue VU-merkinnällä urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi. Kulomäentien työpaikka-alue II asemakaavassa on Vantaan rajalle osoitettu kolmion muotoinen alue, jonka alueelle ei saa rakentaa eläinten liikkumista estäviä rakennelmia. Kulomäentie pohjoispuolella merkintä jatkuu lähivirkistysalueena (VL) Jääkukkapuistoon ja Metsäntutkimuslaitoksen metsiin, Mätäkenen ulkoilualueille.

Asemakaavat ohjaavat alueen rakentamista ja yleiskaavan mittakaavan vuoksi alueelle on harkittu riittävän ekologinen yhteystarvemerkintä, joka kuvaa ennen kaikkea eläinten liikkumisväyliä, jotka tulee jättää riittävän leveiksi eikä tukkia rakentamisella. Uusimaa 2050 -kaavaehdotuksessa viheryhteystarpeen sijainti on tulkinnanvaraisempi.

Tarkemmin rajat määritellään tulevassa asemakaavassa. Radan varrelle osoitetaan työpaikka-aluetta. Asumisen reservialueille ei ole tarvetta kaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä.

25. MTK Metsälinjan (Häme/Uusimaa) ja MTK Uusimaa

MTK Uusimaa sekä MTK Metsälinja (Häme/Uusimaa) kiittävät mahdollisuudesta antaa kommentit kaavaluonnoksesta. MTK Uusimaan ja MTK Metsälinjan lausunnot ovat täysin yhteneviä, joten tästedes MTK:lla tarkoitetaan sekä MTK Uusimaata että MTK Metsälinjaa.

Aluksi

MTK huomauttaa, että kaavoitus on maankäytön suunnittelua, jossa maanomistajat ovat yksi keskeisimpiä kuultavia tahoja. Kaavaprosessiin osallistaminen ja lausuntopyyntö pitäisi taten tulla jatkossa MTK:lle erikseen sitä pyytämättä hyvien kaavoituskäytäntöjen mukaisesti.

Yleiset määräykset

Ympäristö-otsakkeen alla on seuraavanlainen kohta: *"Metsänhoidossa tulee pyrkiä siihen, että peltoon, tiehen, asutukseen, jokeen tai muuhun vesialueeseen rajoittuva metsänreunavyöhyke säilyy maisemallisesti yhtenäisenä."*

MTK huomauttaa, kyseinen toiveen muotoon kirjailtu määräys ei voi sisältyä yleisiin määräyksiin, sillä se ei voi saada lainvoimaa valtaosalla kaavan sisältämästä alueesta. Metsähoidolliset toimenpiteet metsätalouteen varatuilla (M-alkuisilla) alueilla on metsänomistajan päätettävissä ja niitä säätelee pääsääntöisesti metsälaki. Myöskään maisematyölupapalveloitetta ei voi 1.5.2017 voimaan tulleen MRL:n muutoksen myötä M-alkuisille alueille osoittaa.

Määräys on muutenkin kohtuuton jo pelkästään tiehen rajautuvuuden perusteella. Tuusulan tieverkosto on kattava, joten metsätaloudelle aiheutuvat haitat olisivat alueellisella tasolla erityisen merkittäviä määräyksen myötä. Metsänreunavyöhykkeen yhtenäinen maisemallisuus vaatisi puuston kehitysluokasta riippuen noin 5-20 metrin rajoitettujen metsätaloustoimenpiteiden kaistan. Täten pelkästään tieverkon myötä rajoitettujen metsätaloustoimien alle jäävä alue olisi riittävä hävittämään Tuusulan alueen metsätalouden kokonaan.

Myöskin asutukseen ja peltoihin rajautuvuuden perusteella määräys on täysin kohtuuton. MTK vaatii, että kohta poistetaan kokonaisuudessaan kaavamääräyksistä.

Virkistysalueet

MTK muistuttaa, että MRL 140.3 § mukaan evätty toimenpide, esimerkiksi puiden kaatamiseen, oikeuttaa maanomistajan saamaan kunnalta korvauksia. Myös ankarin ehdoin myönnetty toimenpidelupa voidaan katsoa tosiasiallisesti evätyksi.

Siksi on erittäin tärkeää, että jokaisen yksityisen maille ehdotetun uuden virkistysalueen kohdalla on erikseen sovittava virkistysalueen perustamisesta maanomistajan kanssa sekä mahdollisista korvauskäytännöistä tilanteissa, joissa maata ei voi käyttää kohtuullista hyötyä tuottavalla tavalla. Maanomistajalle tulisi myös tarjota mahdollisuutta, jossa kunta lunastaa virkistysalueeksi tarkoitetut maa-alueet itselleen. Lähtökohtaisesti virkistysalueilla vain sopimuksellisuus tai lunastuskäytäntö katsotaan kohtuudenmukaiseksi.

SL-1-alueet

"Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoa --." MTK huomauttaa, että muotoilu on hyvin ylimalkainen ja siten täysin oikeusvaikutteiseen kaavamääräykseen kelpaamaton.

MTK vaatii, että *saattaa*-sana poistetaan tekstistä ja ehdottaa muotoilua:

"Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka vaarantavat alueen suojeluarvoa --."

MTK vaatii myös, että mikäli yksityismaille ehdotetuille SL-1-alueille ei yleiskaavan voimaantulon jälkeen viiden vuoden aikana perusteta suojelualueita, niin alueen käyttörajoituksista ja mahdollisista korvauksista sovitaan maanomistajan kanssa.

Maakuntakaavan ja yleiskaavan ristiriidat

Käynnissä olevan Uusimaa 2050 -maakuntakaavaan on tulossa oikeusvaikutteisia aluevarauksia, jotka ovat ristiriidassa Tuusula yleiskaava 2040:n kanssa. Esimerkiksi maakuntakaavassa hevoskylän alueelle on merkattu luonnonsuojelualue. Maakuntakaavan oikeusvaikutteiset aluevaraukset mitätöivät yleiskaavatason aluevaraukset, mikäli ne eivät ole keskenään yhteensovitettavissa.

Selkeyden vuoksi olisi toivottavaa, että yleiskaavan ja maakuntakaavan laatijoiden keskuu-

nessa muodostettaisiin konsensus alueiden käytöstä – ja siitä julkaistaisiin erillinen tiedote. Mikäli kaavaehdotuksen aluevarauksiin tulee nähtävilläoloajan jälkeen vielä muutoksia, on vakavasti harkittava muutosten vaikutuspiirissä olevien alueiden tuomista uudelleen nähtäville.

Ekologinen yhteystarve

Ekologisesta yhteystarpeesta on mainittu kaavaehdotuksen määräyksissä seuraavan laisesti:

"Merkinnällä osoitetaan ekologiseen verkostoon kuuluvat viheryhteydet ja -alueet."

MTK:n toteaa, että muotoilu on epätarkka, eikä vastaa sitä, miten kartalla merkintää on käytetty. Merkinnällä on osoitettu yhteystarpeet ekologisen verkoston kannalta relevanttien alueiden välillä. Merkinnällä ei ole osoitettu ensimmäistäkään viheraluetta.

MTK ehdottaa, että muotoilua tarkennetaan esimerkiksi alla olevaan muotoon:

Merkinnällä osoitetaan ekologiseen verkostoon kuuluvien (viher)alueiden väliset viheryhteydet.

MTK muistuttaa myös, että metsälain 10 §:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä suojellee juuri kyseenomainen metsälaki, joten kaavoituksen kautta näitä alueita ei ole tarpeen M- ja V-alkuisilla alueilla tuoda kaavaan.

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, viljelymaisema (MV)

Kaavamääräyksessä on kursivoituna seuraava teksti:

"Pelloille rakentamista tulisi välttää muutoin kuin olemassa olevien rakennusten, tien, metsäsaarekkeen tai muun sopivan maisemakohdan yhteyteen. Viljellyille pelloille tulisi jättää vähintään 10–20 m leveä kerroksellinen kasvillisuusvyöhyke järven ympärille."

MTK:n mielestä pitemmät suositukset, joita ei suoraan vaadita, tulisi ensisijaisesti tuoda esiin kaavaselostuksen puolella. Kaavamääräys oikeusvaikutteisina kaavamerkintöineen on juridinen asiakirja ja sinne sisällytettävien tekstien täytyisi olla sen mukaisia.

Maisemapelto

Maanomistajaa ei voi pakottaa pitämään peltoansa avoimena. Siitä täytyy sopia jokaisen maanomistajan kanssa tapauskohtaisesti.

Ohjeellinen ulkoilureitti

Yksityisille maa-alueille ehdotetusta ulkoilureitin perustamisesta on erikseen sovittava maanomistajan kanssa sekä mahdollisista korvauskäytännöistä tilanteissa, joissa esimerkiksi maa- tai metsätalouselinkeino estyy tai sille asetetaan rajoitteita.

Arvokas kulttuuriympäristö

Arvokas kulttuuriympäristö -merkinnässä on muotoiltu seuraavanlaisesti: *"Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia, kuten maankäyttö- ja rakennuslain 128 §:ssä on säädetty."*

MTK huomauttaa, että aluevaraukset osuvat paljolti maa- ja metsätalouteen varatuille alueille, joilla puun kaatamiseen ei voida edellyttää maisematyölupaa.

Metsien terveys

MTK ehdottaa, että kaavaselostuksessa noteerattaisiin metsien riittävän hyvän terveydentilan olevan tavoiteltava asia, sillä riski metsätuhoihin on tutkimusten mukaan kasvanut ilmastonmuutoksen myötä – ja kasvaa jatkossakin. Metsien terveydentilaan kohdistuviin merkittäviin uhkiin, kuten hyönteistuhoihin, on voitava reagoida metsälain alla olevilla aluevarauksilla (M- ja V-alkuiset) metsälain sallimin keinoin.

Puurakentaminen

MTK toivoo, että kaavassa huomioitaisiin puurakentamisen mahdollisuus osana hiilineutraalia ja ilmastoystävällistä kuntaa. Puurakentamisen hiilijalanjälki on oikein toteutettuna pienempi, kuin esimerkiksi betonirakentamisen.

Vastine: Yleisten määräysten kohdasta poistetaan: *"Metsänhoidossa tulee pyrkiä siihen, että peltoon, tiehen, asutukseen, jokeen tai muuhun vesialueeseen rajoittuva metsänreunavyöhyke säilyy maisemallisesti yhtenäisenä."*

Luonnonsuojelualueen saattavat vaarantaa vs. vaarantavat -sanamuodosta on keskusteltu Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Ympäristöministeriön oppaan suojelumääräysesimerkin mukaisesti saattavat –sanaa käytetään kaavamääräyksessä. Myös Uudenmaan ELY-keskuksen mukaan "saattavat vaarantaa" –sanamuoto on hyväksyttävä ja yleisesti käytetty.

Mikäli luonnonsuojelualueita ei perusteta viiden vuoden kuluessa, astuu alueelle voimaan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus. Metsänhoito on tällöin mahdollista luvan varaisesti. Myös luonnonsuojelualueita voi hoitaa ELY-keskuksen kanssa sovitun hoitosuunnitelman mukaisesti.

Hevoskylän alueesta oli eri luontoselvityksissä ristiriitaista tietoa, joten alueelle päätettiin tehdä maastokäynti, johon osallistuivat Tuusulan kaavoituksen lisäksi Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus sekä luontokartoittajat Faunatica Oy:stä ja Enviro Oy:stä. Maastokäynnistä tehtiin muistio "Tuusulan Jokelan hevoskylä - Palojoen metsän arvokkaat luontokohteet ja niiden rajaukset. Maastokäynnin tiivistetty muistio 14.6.2019. Tuusulan kunta", joka on liitetty kaavamateriaaleihin.

Palojoen varsi oli luontoasiantuntijoiden mielestä kohteen arvokkain osa. Maastokäynnin huomioiden pohjalta havaittiin, että maakunnalliset luontoarvot keskittyvät Palojoen itärannalle, joten on perusteltua merkitä se luonnonsuojelualueeksi. Maakunnallisesti arvokkaaksi rajattiin myös Palojoen länsirantaa. Lännessä arvokkaan kohteen rajausta todettiin laajemmaksi kuin Uudenmaan liiton vuoden 2018 työpöytä tarkastelun LAKU-kriteerit täyttävä rajausta.

Idempänä ELY ja luontokonsultit Faunaticasta ja Envirosta totesivat metsän olevan nuorempaa ja siellä oli myös selvästi näkyvillä ihmisen toiminnan jäljet eli saventoilitehtaan tarpeisiin, ja myös ihmisen aikaisempi metsänhoito oli huomattavissa. Tässä kohtaa todettiin olevan syytä tarkentaa maakunnallisesti arvokkaan alueen rajausta suppeammaksi Uudenmaan liiton 2018 -raportin (Faunatica) rajauksesta.

Maastokatselmuksessa ratkaistiin arvokkaiden luontokohteiden aluerajaukset ja arvoluokitus. Palojoen varrelle lisätään luonnonsuojelualue (SL-1) hevoskylän alueelle. Itäisempään osaan merkitään paikallisesti arvokasta aluetta.

Ekologisen yhteystarpeen määräystä muokataan: *Yhteysmerkintä kuvaa alueen merkittävimpiä luonnonarvoalueita yhdistäviä ekologisia käytäviä, joiden jatkuvuus tulee turvata. Yhteys tulee säilyttää luonnonolosuhteiltaan mahdollisimman monipuolisena ja leveänä. Ekologisen runkoyhteyden sijainti on ohjeellinen.*

Viljelymaisema-alueen määräyksestä poistetaan suositus.

Yleiskaavan tavoitteena on säilyttää avoimia peltomaisemia ja välttää ehkäistä niiden metsittämistä.

Ohjeelliset ulkoilureitit perustetaan ulkoilureittitoimituksella tai asemakaavalla, jolloin sovitaan asiasta maanomistajan kanssa.

Kunnanhallituksen hyväksymän ja julkisesti nähtävillä olleen yleiskaavaehdotuksen kulttuuriympäristön kaavamääräyksessä (13.2.2019) ei ole ollut maisematyölupapalveluita.

Maa- ja metsätalousalueella on metsälaki ja samalla laki metsätuhojen torjunnasta voimassa. Virkistysalueilla edellytetään maisematyölupaa.

Yleiskaavalla ei oteta kantaa rakennusmateriaaleihin, jotka ratkaistaan yksityiskohteisemmassa suunnittelussa.

26. SLC

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund r.f. (SLC) har inte fått en officiell förfrågan om att ge utlåtande på Tusby generalplan. Vi vill understryka att SLC också har aktiva medlemmar i Tusby och att vi gärna hade fått ordentligt med tid att fördjupa oss i plane innehållet närmast vad gäller jord - och skogsbruk.

SLC vill fästa uppmärksamhet vid skrivningen gällande skogliga kontzoner i plonebeteckningornas allmänna föreskrifter: 'Metsänhoidossa tulee pyrkiä siihen, että peltoon, tiehen, asutukseen, jokeen tai muuhun vesialueeseen rajoittuva metsänreunavyöhyke säilyy maisemallisesti yhtenäisenä.'

Planebeteckningen bör ändras till denna del eftersom den överhuvudtaget inte står i proportion till vad man vill uppnå. Kantzonens omfattning finns inte nämnd och är därför oklar. Dessutom är landskapet i södra Finland över huvud taget mycket mosaikortat och skall alla vägar, åkrar, bostadsområden, åor och övriga vattendrag omgärdas av kantzoner blir mycket stora områden utöver normal skogsvård. De miljömål man eftersträvar med detta uppnås inte nödvändigtvis och kantzoner av gamla träd blåser lätt omkull vilket kan medföra fara på de närliggande vägarna och bostadsområdena.

I fall beteckningen trots allt kvarstår bör det ekonomiska bortfollet i så fall kompenseras till markägaren och detta borde skrivas in i plonebeteckningen.

Vi hoppas att vårt utlåtande beaktas trots att vi inte fått en officiell förfrågan om att ge utlåtande.

Vastine: Yleisten määräysten kohdasta poistetaan: *"Metsänhoidossa tulee pyrkiä siihen, että peltoon, tiehen, asutukseen, jokeen tai muuhun vesialueeseen rajoittuva metsänreunavyöhyke säilyy maisemallisesti yhtenäisenä."*

27. Tuusulanjärven Omakotiyhdistys ry

YLEISTÄ

Tuusulanjärven Omakotiyhdistys on tyytyväinen YLEISKAAVA 2040 LUONNOKSESTA tekemiensä lausuntojen vaikuttavuuteen. Yhdistyksen esittämät muutokset koskien itäisen ohikulkutien jatkeelle suunniteltua teollisuusaluetta, Kannistonmäen viheraluetta ja Tuusulanjärven avoimia maisemia ovat suunnitelmassa toteutuneet yhdistyksen näkemyksen ja kuntalaisten

edun mukaisesti.

Lausuntokierroksella olevaan suunnitelmaan on valittu hyvä laajentumisvaihtoehto. Hyrylän keskustan luonnollinen laajentumissuunta on koillisessa sijaitseva Kerava. Myös Virrenkulman ja Tuomalan seudun rakentamisen edistäminen on perusteltua raideliikenteen ja Lahden moottoritien mahdollistamien logististen etujen vuoksi.

TIET JA LIIKENNEVÄYLÄT

Liikenteen kasvun ennustamisen tarkkuus heikkenee pitkällä suunnitteluvälillä. Tuusulanjärven Omakotiyhdistys haluaa siksi kiinnittää huomiota suunnitelman neljään tielinjaukseen.

- 1) Lahelan ja Hyrylän yhdistävän uuden tien (kokoojatien) merkitys arvioidaan suunnitelmassa mahdollisesti liian pieneksi. Jo nykyisellään Lahelantie sekä Lahelantien ja Nahkelantien risteys ovat hyvin ruuhkaisia. Tilannetta tulee edelleen heikentämään Lahelan uudet asuinalueet.
- 2) Hyrylän urheilupuiston liikennemäärät ovat suuria. Suunnitelmassa on tehty alueelle toinen ajoväylä Rykmentipuiston suunnalta, mikä osaltaan vähentää liikennemäärää etelästä. Tie on suunniteltu kulkemaan urheilukeskuksen läpi. Yhdistys kysyy, onko ulkoilualueen läpi suunniteltu tie tarkoituksenmukainen. Läpiajettavassa tieyhteydessä on ulkoilijoita varten rakennettava ylikulkuja. Tie tulisi myös linjata alueelle siten, että itään suuntautuvaa viheraluetta ei katkaista.
- 3) Itäisen ohikulkutien pohjoisen jatkeen sekä Mattilan ja Rykmentipuiston yhdistävän tien suunnitelmissa tulisi ottaa mallia Keravan keskustan tierakentamisesta. Puistomaiset kadut linkittyisivät siten Hyrylään myös visuaalisesti sopivalla tavalla. Puistobulevardit sirottavat liikenteen melua ja sitovat myös tiepölyä.
- 4) Hämeentien osalta olisi suunnitelmassa hyvä ottaa kantaa kaistojen lukumäärään. Tuusulanjärven Omakotiyhdistys esittää, että suunnitelmassa kirjattaisiin tavoitteeksi pohjoiseen suuntautuvalle liikenteelle kahta ajokaistaa jatkumaan vähintään Halkivahan asuinalueen pohjoisreunan kohdalla olevan mäen päälle.

ASUINRAKENTAMISEN ALUEET

Rykmentipuiston ja Keravan suuntaan laajentuvan Hyrylän nykyistä hieman tiiviimpi rakentaminen kasvattaa alueen asukastiheyttä, mikä puolestaan lisää palveluiden keskittymistä ja julkisen liikenteen tavoitettavuutta.

Saviriihen eteläosassa ja IT-museon itäpuolella on yleiskaavassa AK-kaavamerkintä. Mahlamäentien eteläpäässä on tien itäpuolinen alue merkitty MV-alueeksi. MV-alueelle on merkitty myös viherväylä, joka yhdistää urheilupuiston ja golf-kentän toisiinsa. Tuusulan Omakotiyhdistys kysyy, olisiko IT-museon pohjoispuolella sijaitseva peltorinne kaavoitettavissa AP-alueeksi. Kulloontien varressa sijaitsevan peltoalueen leveys kaventuisi (viherväylä säilyttäen) yhteneväksi pohjoisemman peltoalueen kanssa.

Hyrylän asukastiheyden tiivistämisen kannalta myös Nummenväylän ja Hämeentien risteuksen länsipuolinen kaavamerkintä M kiinnittää yhdistyksen huomion. Metsäalue sijaitsee kahden asutun tien (Ketunrinteen ja Ketunlinnan tien) välisellä alueella. Nummenharjusta ja Halkivahasta sekä Vaunukankaalta on suunniteltu viheryhteydet pohjoiseen. Yleiskaava 2040 tavoitteen mukaan olisi luontevaa tiivistää asumista sellaisilla alueilla, jotka liittyvät jo olemassa olevaan asutukseen ja joista on muutoinkin hyvät viheryhteydet ulkoilualueille.

KAUPAN JA PALVELUN ALUEET

Tuusulalaisten pitkäaikainen keskustelunaihe on ollut Kirkonkylän koulun ja golfkentän välitörmässä läheisyydessä sijaitseva ränsistynyt Mahlamäentien pohjoinen teollisuusalue. Kyseisen alueen kaavamerkintä on yleiskaavan kartassa vaikeasti luettavissa (AO?).

Tuusulan Omakotiyhdistys esittää, että nykyisen teollisuusalueen tontille siirtyisi Keudan oppilaitoksen kohdalle suunniteltu päivittäistavarakaupan uusi kohde. Uuden kaupan yksikön sijainti olisi silloin puolessa välissä Keravan ja Hyrylän päivittäistavarakauppoja. AO-alueen kaavoittaminen Itäisen ohikulkutien jatkeen pohjoisen liittymän läheisyyteen ei liene liikennemelun vuoksi mielekäs vaihtoehto.

Yleiskaavassa nyt esitetyn kaupan uuden yksikön vapautuvalle tontille voitaisiin kaavoittaa AP-alue. Teollisuushallin nykyinen sijainti keskellä pientalovaltaista aluetta ei miellytä alueen asukkaita. Kaksikerroksisten rivitalojen myötä myös alueen asukastiheys kasvaisi yleiskaavan hengen mukaisesti.

VIHERALUEET

Tuusulanjärven Omakotiyhdistys toivoo, että nykyisen urheilukeskuksen ympärillä oleva viheralue suunniteltaisiin keskuspuistomaiseksi. Rykmentinpuiston rakentamisen reservialue on nyt suunnitelmassa merkitty hyvin laajaksi ja ainoastaan viherväyläyhteyksien tarpeet on merkitty karttaan. Suunnitelman seliteosiossa ei ole määritetty urheilukeskuksen viheralueiden tavoitekokoa. Yhdistys esittää, että tämä tavoite kirjataan yleiskaavaan. Vaarana on muutoin, että yleiskaavan rakentamisen reservialue (Ares) tulee pienentämään nykyisen viheralueen kokoa suhteettoman paljon.

Myös yleiskaavakarttaan piirrettyjen viherkäytävien minimileveys tulee määritellä kaavan seliteosassa. Näin lisätään asukkaiden oikeusturvaa ja voidaan paremmin välttyä varsinaisen lupavaiheen valituksilta.

JULKINEN LIIKENNE

Tuusulan kunnan tulee pyrkiä parantamaan julkisen liikenteen tavoitettavuutta. Hyrylän keskustan tiiviimpi rakentaminen ja Virrenkulman hallintokeskuksen kehittäminen toivottavasti edesauttavat mahdollisen lentoradan linjauksen saamista Hyrylään. Kunnan tulee pyrkiä kaikin tavoin edesauttamaan myös lähiliikenteen saamista mahdolliselle lentoradalle.

ENERGIAPUISTOT JA -VÄYLÄT

Yleiskaavassa todetaan, että siinä ei tarkoituksella oteta kantaa tulevaisuuden sähköntuotannon alueisiin.

Vasta julkaistun ilmastoraportin ja Suomen ilmastollisten tavoitteiden näkökulmasta tarkasteltuna tämä ei ole kestävä eikä tarkoituksenmukaista tulevaisuuden suunnittelua.

Mahdollisten yleiskaavasta tehtävien kaavavalitusten välttäminen ei ole riittävän hyvä syy jättää energiantuotannolle mahdolliset tuulipuisto- / aurinkovoimala-alueet pois oikeusvaikutteisesta yleiskaavasta.

Tuusulan Omakotiyhdistyksen mielestä mahdollisten sähköntuotantoalueiden kartoittaminen tulisi tehdä nyt esitetyssä yleiskaavassa. Tätä vaatimusta tukee yleiskaavan linjaukset koskien asutuksen laajenemista Keravan suuntaan ja maanviljelysalueiden säilyttämistä kunnan länsi- ja pohjoisosien haja-asutusalueilla.

Tulevaisuudessa yhteiskunnan on sopeuduttava uusiutuvan sähköntuotannon tuomiin maisemallisiin muutoksiin. Tuulimyllyt ja maanviljely ovat historiassa saatossa aikaisemminkin olleet osa asuttua maisemaa. Sen vuoksi nykyiset haja-asutusalueet huomioivat sähköntuotantoalueet tulee kartoittaa valmisteltavaan oikeusvaikutteiseen yleiskaavaan.

Vastine: Tiet ja liikenneväylät

1. Lahelantien ja Nahkelantien risteykseen on rakennettu vuonna 2019 kierto-liittymä jalankulun ja pyöräilyn eritasojärjestelyin. Hanke on sujuvoittanut liikennettä ja parantanut liittymän turvallisuutta sekä purkanut ruuhka-aikojen jonoutumisilmiötä. Yleisesti katuverkon mitoituksessa joudutaan taloudellisista ja tilankäytöllisistä syistä hyväksymään liikenteen kohtuullinen jonoutuminen ruuhka-aikojen liikennemäärillä. Alueen liikenneverkkotarkastelua tullaan tarkentamaan yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä.

Lahelanorelle esitetään kaksi vaihtoehtoa: joko yhteys Hyrylän keskustaan tai Sahatielle. Tieliikenteen yhteystarve muutetaan suoraksi nuoleksi, koska väylän sijainti ei ole vielä selvillä. Merkintä ei ota myöskään kantaa, onko kyseessä tieyhteys ajoneuvoliikenteelle, ainoastaan joukkoliikenteelle tai vain kävelylle ja pyöräilylle. Lahelanorresta on tekeillä tarkempia suunnitelmia.

2. Väyläyhteys Rykmentinpuistosta Fallbackantienn suuntaan oli ensimmäisessä yleiskaavaehdotuksessa linjattu Palkkitielle, ei urheilukeskuksen läpi. Rykmentinpuiston rakentumisen myötä tarve väylälle on olemassa. Uuteen yleiskaavaehdotukseen väylä osoitetaan liikenteen yhteystarpeella, jolloin sen sijainti selviää vasta tarkemmilla suunnitelmilla. Puistokylän asemakaavatyö on vireillä.
3. Merkitään tiedoksi.
4. Yleiskaavassa ilmaistaan pääväylän väyläluokka, mutta ei oteta kantaa tai määritellä väylän yksityiskohtaisempi ominaisuuksia. Niiden määrittely jää yksityiskohtaisemman suunnittelun tehtäväksi.

Asuinrakentamisen alueet

Tuusulan väestösuunnitetta on tarkennettu ja väestönkasvun ennakoidaan olevan huomattavasti maltillisempaa, kuin kaavaehdotusta tehtäessä. Jotta kaava ohjaa riittävästi maankäyttöä, ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa asumisen laajenemisalueita liikaa. Uusien asuinalueiden vaiheistus vastaa kehitykseen siten, että mikäli kasvu on ennakoitua vähäisempää, voivat kaavan tavoitevuoteen toteutua ainoastaan oleva kaavavaranto ja I-vaiheen uusia asuinalueita. Mikäli kasvu on suurempaa, toteutuvat seuraavassa vaiheessa II-vaiheen asuinalueiksi merkityt kohteet. Myös keskustassa on tiivistämisen mahdollisuuksia.

IT-museon pohjoispuoleinen peltorinteeseen voidaan laajentaa olevaa kerrostalovaltaista aluevarausta (AK) täydentämään nykyistä asuinalueita. AK-aluevaraus voi pitää sisällään myös rivitaloalueita. Yleiskaavan aluerajaukset tulee kuitenkin tutkia yleispiirteisesti ja lopullisesti asuinalueen ja pellon välinen raja määrittämään asemakaavassa. Koillis-Hyrylän osayleiskaavan laatiminen on hankkeena kaavoitussuunnitelmassa.

Nummenväylän ja Hämeentien risteyksen länsipuolelle ei osoiteta asumisen laajenemisaluetta tässä vaiheessa. Yleiskaavan tavoitteen mukaisesti pääosa uusista asumisen alueista osoitetaan Hyrylästä itään. Lanteen on merkitty Häriskiven alue, sekä Halkivahan asuinalueelle laajennusta, kuten myös Lahe-

laan ja Jouhisarantielle. Nämä vastaavat pientalokysyntään taajaman länsiosassa. Täysin uutta aluetta ei ole tarkoituksenmukaista merkitä Hämeentien varrelle tämän yleiskaavan tavoitesuoteen mennessä. Seuraavissa yleiskaavoissa tarkastellaan tilanne uudelleen. Alueelle on osoitettu kylä-alueen merkintä (AT) olevien asuin- ja loma-asuntojen mukaisesti. Alueelta kumotaan Hyrylän laajentumissuuntien osayleiskaava.

Kaupan ja palvelun alueet

Mahlamäen pohjoisen teollisuusalueen kaavamerkintä on AP. Kaavakarttaa selkiytetään. Päivittäistavarakaupan kohdemerkinnät poistetaan kaavakartalta. Kaavaselostukseen liitetään kartta tavoitteellisesta päivittäistavarakaupan verkostosta.

Viheralueet

Urheilukeskuksen ympäristössä voimaan jäävät Rykmentinpuiston osayleiskaava sekä Sulan osayleiskaava. Hyrylän laajentumissuuntien osayleiskaava kumotaan, jolta osin nyt laadittava yleiskaava on ohjeena tarkempaan suunnitteluun. Urheilupuiston alue on kuitenkin jo asemakaavoitettu ja asemakaava ohjaa alueen maankäyttöä.

Yleiskaavan mittatarkkuudessa viheryhteystarve voi tarkoittaa puistoa, viheraluetta tai viheryhteyttä, joten tavoitelevyys on vaikea määrittää yhteiseen kaavamääräykseen. Levyys ratkeaa tarkemmassa asemakaavavaiheessa. Ekologiselle yhteydelle määritellään leveyksiä kaavaselostuksessa, joka ei kuitenkaan ole oikeusvaikutteinen.

Julkinen liikenne

Kunta on kaikissa maakuntakaavan ja MAL-työn yhteydessä lausunut, että lentoradalle tulee saada paikallisliikennettä ja asema Hyrylään. Yleiskaavatyön yhteydessä on laadittu selvitys: *Hyrylän joukkoliikenteen laatuikäytävä Maankäytön kehitys ja runkoyhteyden toteutusvaihtoehdot yleiskaavan tavoitevuoden 2040 jälkeen* (Sitowise 2020). Selvitykseen viitataan kaavaselostuksessa ja se on kokonaisuudessaan luettavissa kunnan nettisivuilta.

Energiapuistot ja -väylät

Yleiskaavatyössä ei ole selvitetty tuulipuisto- /aurinkovoimala-alueiden sijoittamista kuntaan. Yleiskaava ei kuitenkaan estä näitä kannatettavia toimintoja. Kunnassa on vireillä ilmastostrategiatyö.

28. Museovirasto

Tuusulan kunta on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa koskien Tuusulan Yleiskaava 2040 kaavavaehdotusta. Museovirasto on tutustunut kaavahankkeeseen ja lausuu siitä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta seuraavan.

Tuusulan Yleiskaava 2040 on koko kuntaa koskeva yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Kaavakartalla on osoitettu taajamien osalta asutuksen, palveluiden ja

työpaikka-alueiden laajenemisen suunnat, liikenneverkko sekä yleispiirteinen viherverkosto. Koko kunnan laajuudelta esitetään muun muassa kaupalliset ratkaisut sekä arvokkaat luonto-kohteet. Kaava hyväksytään oikeusvaikutteisena. Se ei korvaa kaikkia aiemmin hyväksyttyjä yleiskaavoja.

Kulttuuriperinnön osalta kaavavalmistelulle on ollut tärkeänä ja riittävänä taustaselvityksenä kunnan alueella tehty arkeologisen kulttuuriperinnön inventoinnit, jotka koskevat sekä esihistoriallisen ajan (Luoto 2005) että historiallisen ajan muinaisjäännöksiä (Vuoristo 2009).

Muinaismuistokohteet ovat yksi kaavan teemoista ja ne on tuotu esiin hyvin ja asianmukaisesti. Muinaisjäännöskohteet on merkitty kaavakartalle sm-merkinnällä ja juoksevilla numeroinnilla, joka viittaa kaavaselostuksen muinaisjäännösluetteluun, joka on esitetty taulukossa 32. Kaavamääräys on asianmukainen. Lisäksi kartta 33 kaavaselostuksessa esittää muinaisjäännöskohteiden ja kulttuurimaisema-alueiden sijainnit.

Luetteloiduista kohteet Johannisberg B (1000005762) ja Vaunukangas (1000007204) ovat rekisteristä poistettuja kohteita, joten niitä ei tarvitse merkitä kaavakartalle.

Osa merkityistä ja luetteloiduista kohteista ei ole suojelustatukseltaan kiinteitä muinaisjäännöksiä vaan nk. muita kulttuuriperintökohteita. Joidenkin historiallisten kylätonttien suojelustatuksia muinaisjäännösrekisterissä arvioitiin uusien ohjeistusten mukaisesti vuoden 2017 ja 2018 vaihteessa ja osa nykyisin edelleen asutuista kylätonteista siirrettiin nk. muiksi kulttuuriperintökohteiksi. Näin on menetelty myös Tuusulan alueella.

Muissa kulttuuriperintökohteissa muinaismuistolaki ei aseta esteitä maankäytölle ja ylipäänsä vanhojen kylätonttien ollessa kyseessä vallitseva maankäyttö on sallittua. Näiden muiden kulttuuriperintökohteiden kohdalla on kuitenkin edelleen suositeltavaa neuvotella suu-remmista kaivu- ja rakentamistöistä Museoviraston kanssa ja ne tulee ottaa huomioon maankäytön suunnittelussa (kaavoitus) niiden historiallisen merkityksen vuoksi. Muissa kulttuuriperintökohteissakin voi olla kohteen historiallisen luonteen vuoksi vanhaan asutukseen liittyviä rakenteita tai kerrostumia.

Muissa kulttuuriperintökohteissa voidaan käyttää suojelumerkintää s ja niiden kaavamääräys on "Muu kulttuuriperintökohde. Alueella olevat historialliset -esim. asutus- tai elinkeinohistorialliset – rakenteet on säilytettävä. Suuremmista kohdetta koskevista suunnitelmista tulee neuvotella museoviranomaisten kanssa".

Seuraavat kohteet ovat muita kulttuuriperintökohteita:

- **Berga 1** 1000020031 muu kulttuuriperintökohde, maarakenteet, historiallinen
- **Clemetskog (Ruotsinkylä) Westerby** 1000014791 muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, historiallinen
- **Hyrylä Koskenranta** 1000014745 muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, historiallinen
- **Jäniksenlinna** 1000032433 muu kulttuuriperintökohde, kultti- ja tarinapaikat, moderni
- **Lahela Finby Alikylä** 1000014751 muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, historiallinen
- **Lehtikuusimäki 2** 1000020133 muu kulttuuriperintökohde, kivirakenteet
- **Nahkela Nackskog** 1000014752 muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, historiallinen
- **Pajjala (Pajala)** 1000014754 muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, historiallinen
- **Paratiisinmäki 2** 1000020135 muu kulttuuriperintökohde, kivirakenteet, historiallinen
- **Rusutjärvi** 1000014756 muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, historiallinen
- **Rusutjärvi Kauko** 1000014755 muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, historiallinen
- **Siippoo (Sippoböle)** 1000014757 muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, historiallinen
- **Skavaböle (Hyrylä) Gästgifvars** 1000014749 muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, historiallinen

- **Tuomala (Thomasby)** 1000014705 muu kulttuuriperintökohde, asuinpaikat, historiallinen

Muita kulttuuriperintökohteita **Jäniksenlinna, Lehtikuusenmäki 2 ja Paratiisinmäki 2** ei löydy kohdeluettelosta eikä kartasta, joten ne tulee lisätä.

Muiden kuin edellä lueteltujen 14 muun kulttuuriperintökohteen suojelustatus on edelleen muinaismuistolain suojaama kiinteä muinaisjäänös (sm), kuten kaavaan on merkitty. Kaavaselostuksessa tulee tuoda esiin se, että kohdemerkinällä yleiskaavaan merkityt muinaisjäänökset / muut kulttuuriperintökohteet voivat olla pinta-alaltaan huomattavan laaja-alaisia tai niiden laajuutta ei tunneta. Kohteiden laajuus tulee selvittää museoviranomaiselta. Ko. laajuuksien selvittämistarve korostuu erityisesti tarkemman maankäytönsuunnittelun, asemakaavoituksen yhteydessä.

Monet muinaismuistokohteet taajamien ulkopuolelle ovat osana esim. virkistys-, retkeily- ja ulkoilualueita, joka vahvistaa niiden säilymistä. Alueilla, jolle osoitetaan rakentamista, tulee huomioida se, että muinaisjäänösten päälle ei tule osoittaa maankäyttöä, joka on ristiriidassa niiden suojelumääräysten kanssa. Hyvällä jatkosuunnittelulla ne on mahdollista säästää, kun alueen käyttöä tutkitaan asemakaavavaiheessa. Mikäli kuitenkin halutaan mahdollistaa rakentaminen muinaisjäänöksen kohdalle, on muinaisjäänökseen kajoamiselle oltava muinaismuistolain mukainen lupa. Asia soveltuu meneteltäväksi muinaismuistolain 13 §:n mukaisesti. Koska kyseessä on yleinen hanke (kaavoitus), järjestetään neuvottelu, jossa ratkaistaan, onko muinaisjäänös mahdollista poistaa ja millä ehdoin.

Museovirastolla ei ole muuta kommentoitavaa kaavaehdotukseen. Rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta lausunnon asiasta antaa Museoviraston ja maakuntamuseon välisen yhteistyösopimuksen mukaan Keski-Uudenmaan maakuntamuseo.

Vastine: Rekisteristä poistetut muinaismuistot Johannisberg B (1000005762) ja Vaunukan-
gas (1000007204) poistetaan kaavakartalta ja kohdeluettelosta.

Muinaisjäänösmerkinnästä erotetaan kulttuuriperintökohteet. Ne luetteloidaan omaan taulukkoonsa ja merkintään juoksevilla numeroinnilla ja merkinnällä s.

Kaavaselostukseen lisätään, että kohteet voivat olla pinta-alaltaan huomattavan laaja-alaisia tai niiden laajuutta ei tunneta ja että kohteiden laajuus tulee selvittää museoviranomaiselta asemakaavoituksen yhteydessä.

29. Tukes

Tukes katsoo, että Tuusulan yleiskaavan 2040 -alueen sisällä ei käsityksemme mukaan ole muita vaarallisten kemikaalien tuotantolaitoksia kuin Rudus Rakennustuotteet Oy:n maanpäällinen nestekaasulaitos (Puusepantie 11; kaksi säiliötä, yhteensä 15 tonnia nestekaasua). Määrä ei kuitenkaan ylitä suuronnettomuusvaaralliseksi katsottavaa määrää, joksi katsotaan kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 mukaiset turvallisuus selvitys- tai toimintaperiaateasiakirjavelvolliset laitokset.

Nestekaasun turvallisuusvaatimusasetuksen 858/2012 mukaan (26 §) seuraavat vähimmäisetäisyydet tulee täyttyä:

Kaikkien maanpäällisten kiinteiden nestekaasun varastosäiliöiden etäisyys hoitolaitoksiin tulee olla sellainen, että nestekaasun varastoinnista ei aiheudu vaaraa kyseisiin kohteisiin. Yli 5 tonnia nestekaasua sisältävän säiliövaraston etäisyyden näihin kohteisiin on oltava vähintään 300 metriä.

Vähimmäisetäisyydet eri kohteisiin ovat seuraavat:

Nestekaasun määrä	Enintään 5 tonnia	Yli 5 tonnia, mutta alle 50 tonnia
Kohde		
toisen raja, yleinen liikenneväylä, nestekaasuvaraston toimintaan kuulumattomat rakennukset	5 metriä	10 metriä
kiinteistön ulkopuolisista asuinrakennuksista rivitalot ja omakotitalot, liikenteen solmukohtat	15 metriä	35 metriä
kiinteistön ulkopuoliset koulut, hotellit, kerrostalot, suurmyymälät ja muut suuren väkijoukon kokoontumiseen tarkoitetut rakennukset sekä hotellien majoitustilat	50 metriä	100 metriä

Tukesilla ei ole muuta huomautettavaa.

Vastine: Yleiskaavan ohjausvaikutus selvennetään kaavakartalle ja –selostukseen. Ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen on päädytty siihen, että alueet, joille jää voimaan osayleiskaava, ei tässä yleiskaavassa esitetä kuin tietyt tarkistettavat teemat. Puusepäntiellä voimassa olevaa Focus –osayleiskaavaa ei nyt laadittavalla Tuusulan yleiskaavalla kumota, joten alueelle ei esitetä aluevarausmerkintää. Kaavaselostukseen on lisätty kappale suuronnettomuusvaaraa aiheuttavista seveso-kohteista.

30. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Tuusulan kunnan kaavoitus pyytää Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan lausuntoa Tuusulan yleiskaavaehdotuksesta 31.5.2019 mennessä. Lausunnolle on saatu lisäaikaa niin, että lausunto voidaan antaa lautakunnan kokouksessa 11.6.2019.

Tuusulan yleiskaavaa 2040 laaditaan oikeusvaikutteisena koko kuntaan. Kaava keskittyy ennen kaikkea taajamien maankäytön ohjaamiseen ja on ohjeena tarkempaan suunnitteluun. Kaavalla ei ole tarkoitus kumota kaikkia aikaisemmin laadittuja osayleiskaavoja. Kumottaviksi esitetään Hyrylän laajentumissuuntien, Jokelan, Maantiekylän ja Tuomalan osayleiskaavoja sekä osia Kellokosken osayleiskaavasta. Alueella, jolla Tuusulan yleiskaava 2040 ei korvaa aikaisemmin laadittuja osayleiskaavoja, saatetaan kaava silti lainvoimaiseksi. Tuusulan yleiskaava 2040 on ohjeena, mikäli aikaisemmin laadittuja yleiskaavoja muutetaan tai uudistetaan. Taajamien ulkopuolelle ei esitetä kattavasti aluevarauksia, mutta esimerkiksi luonnon kannalta arvokkaita alueita ja uusimmat lentomelukäyrät on osoitettu koko kunnan laajuudelta.

Tuusulan kunnan väestöennuste yleiskaavan tavoitevuodelle 2040 on noin 56 000 asukasta. Kaava mahdollistaa miltei 68 000 asukkaan lisäyksen kuntaan, eli noin 60 % suuremman väestönkasvun kuin ennuste vaatii. Kaavassa esitetään uusien asumisen alueiden toteutus vaiheittain. Kunnan rakentamisennusteessa ei osoiteta uutta rakentamista haja-asutusalueille.

Ympäristölautakunnan yleiskaavan luonnosvaiheen lausuntoon on kaavoitus annetussa vastineessa todennut mm. seuraavaa:

Uusia asuinalueita osoitetaan pääasiassa rakennemallivaihtoehto A2:n mukaisesti Hyrylästä Rykmentinpuiston suuntaan. Pientalovaltaisempaa asumista osoitetaan nykyisten asuinalueiden läheisyyteen, olevaa yhdyskuntarakennetta täydentävästi. Jokelan taajaman lisäksi kaavassa on osoitettu rataa tukeutuva Ristikydön reservialue. Ristikydön arvellaan toteutuvan vasta yleiskaavan tavoitevuoden jälkeen. Yleiskaavaehdotuksen ratkaisu noudattelee valtuuston päätöstä rakennemallista, jossa asumista ei levitetä juurikaan nykyisten päätaajamien ulkopuolelle. Tämä ratkaisu sai myös kiitosta yleiskaavan vaikutustenarvioinnissa. Kunnan kasvunusteen vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista ottaa uusia radanvarsikyliä kuten Purolaa ja Nuppulinnaa tiiviimmän rakentamisen alueiksi – tällöin kunnan rakenne hajautuisi entisestään ja vaikeuttaisi muun muassa palveluiden järjestämistä.

Purolan lähelle osoitetaan uusi työpaikkareservialue, joka täydentää Järvenpään kasvua ja sijoittuu lähivuosina parannettavan Nurmijärvi- Järvenpää tieyhteyden varrelle.

Lopulliseen viheraluestrategiaan tarkennetaan jatkotoimenpidesuosituksat.

Hevoskylän yksityiskohtaisemmat ratkaisut tarkennetaan asemakaavoituksen yhteydessä.

Yleiskaavan ehdotusvaiheeseen on valmistunut useita uusia luontoselvityksiä, joista kaavaan on nostettu uusia suojeltaviksi tarkoitettuja kohteita sekä useita muita luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä alueita. Kaavaratkaisu on käyty läpi ansiokkaassa yhteistyössä ympäristökeskuksen kanssa.

Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 2017 kunniaksi Tuusulan kunta perusti kahdeksan uutta luonnonsuojelualuetta: Harminsuo- Harminkallio- Matkoissuo (31, 9 ha), Heininsuonmetsä (noin 15, 5 ha), Inkilän Haaraajojen eteläinen metsä (10, 0 ha), Lonkerin korven luonnonsuojelualueen laajennus (noin 5, 6 ha), Maarinjärvi-Degkärr (noin 4, 8 ha), Rajalinnan Itäinen metsä (noin 1, 2 ha), Sarvikallio (noin 6, 5 ha), Tuomalansuo (22, 3 ha). Vuonna 2018 perustettiin yksi uusi luonnonsuojelualue, Jokilehto (4, 1 ha). Lisäksi Uudenmaan ELY- keskus rajasi viisi uutta luonnonsuojelulain 29 §:n suojelmaa jalopuumetsikköä: Anttilan pähkinäpensaslehto (0, 3 ha), Pähkinä- mäen pähkinäpensaslehto (0, 4 ha), Rusutjärven tervaleppäkorpi (1, 1 ha), Tuomalansuon lehmusmetsikkö (0, 3 ha) sekä Töysselinmäen pähkinäpensaslehto (1, 7 ha). Yhteensä uusia luonnonsuojelualueita on perustettu noin 105, 7 ha.

Vuonna 2017 tarkistettiin nykyisissä osayleiskaavoissa osoitettuja arvokkaita luontokohteita. Kohteet, joiden luontoarvot ovat säilyneet, on nostettu mukaan yleiskaavaehdotukseen yhteistyössä ympäristökeskuksen kanssa. Kohteet joiden luontoarvot on luokiteltu vähintään maakunnallisesti arvokkaiksi (17 kpl), on yleiskaavaehdotuksessa osoitettu SL-1 –merkinnällä.

Ympäristöministeriö on ryhtynyt säädösvalmisteluun, jossa perustetaan luonnonsuojelualueiksi valtion omistamia Natura- verkostoon kuuluvia alueita eli jo aiemmin suojeluun varattuja alueita. Alueet perustetaan valtioneuvoston asetuksilla Tuusulanjärven ja Keravanjokikanjonin alueille. Myös nämä kohteet osoitetaan yleiskaavaehdotuksessa SL-1 –merkinnällä. Tuusulanjärven Natura- alueelle osoitetaan SL-1- merkinnällä myös kunnan omistamia kohteita.

Yhteistyössä ympäristökeskuksen kanssa on yleiskaavaehdotuksessa sl- merkinnällä osoitettu 57 arvokasta luontokohdetta, joiden luontoarvot turvataan kaavamääräyksiin. Merkinnällä sl on osoitettu metsälain, vesilain ja luonnonsuojelulain mukaisia kohteita, uhanalaisia luontotyyppiejä sekä arvokkaita soita. Lisäksi luo- merkinnällä osoitettiin luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita luontokohteita 14 kpl ja ge- merkinnällä 7 geologisesti arvokasta kohdetta.

Virheellisesti merkityt geologiset kohteet korjataan kaavakarttaan. Kaavaselostukseen laaditaan selkeämmät teemakartat luontoarvoista.

Yleiskaavaehdotukseen lisätään siniyhteysmerkintä Tuusulanjärven sekä Rusutjärven vesialueille. Merkinnällä osoitetaan järven rantojen tärkeä merkitys ekologisina yhteyksinä. Myös ekologiset yhteydet merkitään kaavaan.

Järven itäpuolella korostuu alueen merkitys valtakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä, joka on tiiviimmin rakennettua kuin maaseutuvaltaisempi länsipuoli. Alueelle osoitetaan museotie sekä olemassa oleva Tuusulanjärven kiertävä virkistysreitti. Kaavaan osoitetaan lisäksi ohjeellisenä merkintänä uusia kevyen liikenteen reittejä sekä luontopolku järven eteläosasta kohti Anttilanrantaa, Sarvikalliota sekä Rantamon kosteikkoa.

Kansallisen kaupunkipuiston hakemista Tuusulanjärven ympäristöön selvitettiin. Järvenpään kaupunki kuitenkin vetäytyi hankkeesta, eikä Tuusulan kunta jatkanut omalta osaltaan selvitystyötä. Ekologisia yhteyksiä on tarkennettu Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavatyön yhteydessä.

Tuomaalan itäosan Marjamäen pohjavesialueelle osoitettu työpaikkarakentamisen reservialue (TPres) on poistettu yleiskaavaehdotuksesta.

Vuonna 2016 aloitettiin Tuusulan kunnan valuma- alue ja pienvesiselvitys (Pöyry), joka saatiin valmiiksi alkuvuodesta 2018. Pienvesiselvityksen suositukset on huomioitu yleiskaavaehdotuksessa.

Yleiskaavaehdotukseen merkitään ympäristöluvan mukaiset lentomelu- käyrät (ennuste 2025). Liikenteen melunsuojauksen osalta suojausratkaisut tutkitaan asemakaavoituksen yhteydessä. Suurimmat asutus- ja työpaikka- alueet sekä niiden aiheuttama liikennemäärän kasvu liittyy suoraan vilkkaimpiin väyliin ja isoimpiin katuihin, joilla jo nykyisellään liikennemäärä ja melutaso on korkeimmillaan ja joiden osalta tilavaraukset mahdollistavat tarvittavan melusuojauksen toteuttamisen.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta päättää antaa Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksesta **seuraavan lausunnon**:

Ympäristölautakunta pitää hyvänä yleiskaavan tavoitetta, jossa uusi rakentaminen keskittyy päätaajamiin. Tämä mahdollistaa paremmin myös julkisen liikenteen kehittämisen jatkossa sekä toimivan vähähiilisen kaupunkirakenteen. Kaavassa on myös varauduttu ansiokkaasti arvokkaiden luontoalueiden ja -yhteyksien säilyttämiseen. Samoin työpaikkarakentamisen reservialueen poistaminen Marjamäen pohjavesialueelta on ilahduttavaa. Lautakunta haluaa lausunnossaan erityisesti korostaa pohjavesialueiden suojelemisen tarvetta uuden työpaikka- ja asuinrakentamisen ulottuessa myös tärkeille pohjavesialueille. Lähtökohtaisesti pohjavesialueille tulisi varata runsaasti rakentamatonta tilaa ja mahdollisen rakentamisenkin tulisi keskittyä lähinnä harvaan rakennettuun pientaloasutukseen.

Pohjavedet

Pohjavesialuerajaukset:

Tuusulan yleiskaava 2040 -ehdotuksessa on virheellinen pohjavesialuerajaus Lahelan pohjavesialueen, Mätäken pohjavesialueen, Takojan pohjavesialueen sekä Jäniksenlinnan ja Kaikulan pohjavesialueiden osalta. Uudenmaan ELY- keskus on rajannut Lahelan ja Hyrylä A:n pohjavesialueiden välisen ruhjealueen mukaan pohjavesialueeseen GTK:n laatiman rakenneselvityksen (2005) perusteella. Mätäkivi A:n ja B:n välistä rajaa on korjattu GTK:n rakenneselvityksen

(2015) perusteella kulkemaan kalliokynnykselle. Lisäksi Mätäkiivi B:n eteläosassa Lövkullan alueella rajausta on laajennettu kulkemaan vedenjakajalle ja Jusslan alueella kavennettu kalliokynnykselle. Kaikulan ja Jäniksenlinnan välistä rajaa on korjattu GTK:n rakenneselvityksen (2011) perusteella kulkemaan kalliokynnykselle. Takojan pohjavesialueen rajausta on korjattu kulkemaan vuoden 1981 pohjavesialuekartan mukaiseksi, koska rajausta on aiemmassa rajauksente-kovaiheessa siirtynyt alkuperäiseltä paikaltaan. Pohjavesialuerajaukset tulee korjata yleiskaavakarttaan.

Yleiskaavakartoissa on esitetty vain pohjavesialueiden ulkorajat. Niiden lisäksi kaavakartassa tulee esittää vedenottamoiden vesioikeudelliset suoja- alueet. Kartoissa ei ole myöskään esitetty pohjavesialueiden muodostumisalueita, joiden esittäminen olisi pohjavesivaikutusten arvioinnin vuoksi perusteltua itse kaavakartan tausta-aineistona.

Vaikutusten arviointi:

Yleiskaava 2040 -ehdotuksella on vaikutusta Hyrylän, Lahelan, Mätäkiiven, Rusutjärven ja Takojan pohjavesialueisiin. Vaikutuksia on arvioitu yleispiirteisesti Rambollin (2017) tekemässä vaikutusten arvioinnissa. Vaikutusten arvioinnissa ei ole kuitenkaan arvioitu tarkemmin esimerkiksi muodostuvan pohjaveden määrän vähenemistä rakentamisen seurauksena. Kaavamerkinnot ovat myös jonkin verran muuttuneet arvioinnin teon jälkeen ja esimerkiksi Lahelan pohjavesialueen osalta arviointi on tehty aiemman, nykyistä suppeamman pohjavesialuerajauksen perusteella.

Hyrylän pohjavesialueelle ja pohjaveden muodostumisalueelle on yleiskaavaehdotuksessa esitetty kolme uutta AK-2 -aluetta (toisen vaiheen kerrostalovaltainen asuinalue) ja yksi uusi AP-2 -alue (toisen vaiheen tiivis pientalovaltainen asuinalue). Sulan alueen työpaikka- aluetta on laajennettu tämän hetkisestä tilanteesta nykyisin rakentamattomalle alueelle. Lisäksi pohjavesialueelle on esitetty uusia tielinjauksia. Vaikutusten arvioinnissa on huomioitu vain AP-2-merkintä, mutta AK-2 -alueiden, työpaikka- alueen laajentumisen tai uusien tielinjausten vaikutusta muodostuvan pohjaveden määrään tai laatuun ei ole huomioitu eikä arvioitu vaikutusten arvioinnissa lainkaan. Kerrostalovaltaisten asuinalueiden, työpaikka- alueiden ja uuden tielinjojen rakentamisella nykyisin osittain täysin rakentamattomille alueille pohjaveden muodostumisalueella on vaikutusta muodostuvan pohjaveden määrään ja mahdollisesti laatuun.

Hyrylän pohjavesialueella rakentamattomia alueita on enää erittäin vähän. Pohjaveden muodostuminen Hyrylän pohjavesialueella on jo huomattavasti heikentynyt tiiviin rakentamisen seurauksena. Uusilla kaavoitettavilla alueilla ja rakentamisella ei saisi enää vähentää muodostuvan pohjaveden määrää Hyrylän pohjavesialueella (Pöyry 2018, Hyrylän pohjavesialueen antoisuusselvitys – selvitys vedenoton ja kaavoituksen yhteensovittamisesta). Hyrylän pohjavesialueen suojelusuunnitelmassa (2005) todetaan, että pohjaveden suojelun kannalta tärkeät ja muut vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet olisi hyvä säilyttää mahdollisimman luonnontilaisina. Siten pohjavesialueelle olisi edullisinta kaavassa määritellä maankäyttömuodoksi joko virkistysalue tai suojelualue. Tärkeille tai vedenhankintaan soveltuville pohjavesialueille tulisi rakentaa enintään harvahkoa pientalo-asutusta tai haja-asutusta. Hyrylän pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivitystyö on parhaillaan käynnissä ja valmistuu syksyllä 2019.

Lahelan pohjavesialueelle ja osittain pohjaveden muodostumisalueelle on yleiskaavaehdotuksessa esitetty uusi AO-2 -alue (toisen vaiheen omakotivaltainen asuinalue) sekä pohjavesialueelle uusi AP-2 alue (toisen vaiheen tiivis pientalovaltainen asuinalue), uusi AP-1 -alue (ensimmäisen vaiheen tiivis pientalovaltainen asuinalue) ja osittain uusi AO-1 alue (ensimmäisen vaiheen omakotivaltainen asuinalue). Lisäksi pohjavesialueelle on esitetty uusi ohjeellinen tielikenteen yhteystarve. Uusia asuinalueita ja tielinjaus on esitetty Lahelan vedenottamon välittömään läheisyyteen. Liikenteen aiheuttama pohjavesien pilaantumisvaara voi aiheutua liikenne-

onnettomuudesta, vaarallisten aineiden kuljetusten vahingoista, tienpidosta ja liikenteen päästöistä. Lahelan pohjavesialueen suojelusuunnitelman (2016) mukaan pohjavesialueille ei tule sijoittaa uusia maanteitä ilman erillistä tarveharkintatarkastelua ja riskiarviointia. Mikäli tie rakennetaan, tulee sille rakentaa riittävät suojaukset. Suojaukset on rakennettava niin, että ne suojaavat kemiakaalionnettomuuksien lisäksi liukkauden torjunnassa käytetyiltä suoloilta. Uusi tie Lahelan pohjavedenottamon välittömässä läheisyydessä aiheuttaisi suuren sijainti- ja päästöriskin pohjavedelle. Tielinjaus kulkee yleiskaavakartassa Lahelan vedenottamon luoteispuolelta, joten pohjaveden virtaussuunta on tielinjaukselta kohti vedenottamoa. Yleiskaavan selostuksen mukaan Lahelanpellon alueen uuden maankäytön liikenne on mahdollista ohjata nykyisten väylien kautta eikä suoraa kokoojakatuyhteyttä Lahelanpellolta Hämeentielle ja Hyrylän keskustaan pidetä välttämättömänä. Lahelan pohjavesialueen suojelusuunnitelman mukaan kaavoituksen yhteydessä tulisi myös huomioida, että pohjavesialueille jää riittävästi rakentamatonta, vettäläpäisevää pintaa, jotta pohjaveden muodostuminen on turvattu. Vedenottamoiden lähialueet tulisi mahdollisuuksien mukaan rauhoittaa rakentamiselta, eikä lähialueille tulisi kaavoittaa uutta asutusta tai muuta rakentamista tai uusia maanteitä. Näitä suojelusuunnitelman suosituksia ei ole otettu huomioon yleiskaavaehdotuksessa.

Takojan pohjavesialueelle on yleiskaavaehdotuksessa esitetty uusi AO-2 -alue (toisen vaiheen omakotivaltainen asuinalue). Asuinalue on merkitty nykyisin rakentamattomalle alueelle ja Päijänne-tunnelin suoja-alueelle. Uuden alueen rakentamista ko. alueelle ei voida perustella asutuksen tiivistämisellä ja asuinalueen sijoittamista pohjavesialueelle tulisi vielä tarkkaan harkita.

Mätäkenen pohjavesialueella on yleiskaavaehdotuksessa esitetty KM-alueen (seudullisen vähittäiskaupan suuryksikkö) laajentamista vielä osittain rakentamattomalle alueelle ja osittain pohjaveden muodostumisalueelle. Tämän laajentumisen vaikutusta muodostuvan pohjaveden määrään tai laatuun ei ole lainkaan huomioitu eikä arvioitu vaikutusten arvioinnissa. KM- aluetta on merkitty myös Kuninkaanlähteen vedenottamon lähisuojavyöhykkeelle. Vesioikeuden ja korkeimman hallinto- oikeuden vahvistama suoja- aluepäättös tulee huomioida yleiskaavassa.

Yleiskaavaehdotuksessa on esitetty Lentoasemalta pohjoiseen suuntautuvan uuden maanalaisen rautatien, Lentoradan, linjaus Hyrylän kautta. Lentoradan linjaus kulkee niin Hyrylän kuin Mätäkenen pohjavesialueella. Lentoradan osalta vaikutusten arvioinnissa on todettu, että radan rakentamisella voi olla merkittävä vaikutus pohjavesiolosuhteisiin. Vaikutukset kohdistuvat pääosin pohjaveden määrään ja virtaussuuntien muutoksiin. Alueen läheisyydessä on myös mahdollisesti pilaantuneita alueita, jolloin haitta- aineiden kulkeutuminen on mahdollista pohjavesivirtausten muuttuessa. Lentoradan linjausta tulisi vielä perusteellisesti harkita ja välttää maanalaista rakentamista pohjavesialueilla.

Ympäristölautakunta katsoo, että pohjavesialueiden osalta tulisi tehdä vielä tarkempi vaikutusten arviointi ottaen huomioon nykyiset pohjavesialuerajaukset ja kaikki uudet pohjavesialueille tehdyt kaavamerkinnot sekä nykyisten merkintöjen muutokset. Tuusulan tärkeät pohjavesialueet tulisi turvata yleiskaavassa tarkistamalla niiden maankäyttömuodot vastaamaan pohjaveden suojelutavoitteita ja pohjavesialueiden suojelusuunnitelmia.

Vesistöt ja pienvedet

Kaavassa on tarkasteltu maankäytön muutosten vaikutuksia vesistökuormitukseen Tuusulan kunnan vesistöjen päävaluma- alueilla (Ramboll 2017). Vaikutusten arvioinnin mukaan vesistövaikutuksia kohdistuu Tuusulanjärveen, Tuusulanjokeen, Keravanjokeen, Palojokeen ja Rekolanojaan. Näiden vesistöjen valuma- alueille esitetään kaavaehdotuksessa uusia rakentamisen alueita, joista osa sijaitsee hyvin lähellä ennestään kuormitettuja vesistöjä. Vaikutusten arvioinnin mukaan vaikutukset kohdevesistöön jäävät vähäisiksi, mikäli hulevesiä hallitaan laadullisesti ja määrällisesti. Ympäristölautakunnan näkemyksen mukaan yleiskaavaehdotuksen määräykset eivät kuitenkaan riittävästi suojaa vesistöjä hulevesien aiheuttamalta kuormitukselta.

Lautakunta esittää, että kaavan hulevesien hallintaa koskevaa määräystä muutetaan niin, että se takaa hulevesien riittävän käsittelyn vesiensuojelun näkökulmasta. Näin varmistetaan myös, että tulevilla maankäytöllä ei heikennetä alueen joissa esiintyvän meritaimenen (äärimmäisen uhanalainen) ja vuollejokisimpukan (vaarantunut) lisääntymis- ja elinalueita. Kaavan vaikutusten arviointia varten olemassa oleva simpukka- ja kalastoselvitysten aineisto tulee koota kartta-aineistoksi. Myös hevoskyläiden ympäristövaikutuksia tulee tarkastella esitettyä perusteellisemmin, etenkin kun hevoskylät sijaitsevat hyvin lähellä Palojokea ja Keravanjokea. Lisäksi tulee vielä arvioida mahdollisuudet vähentää Piilinojan valuma-alueella sijaitsevan golfkentän laajennuksen vesistökuormitusta Tuusulanjärveen kaavamääräyksin.

Kaavaselostuksessa on vesistöihin liittyvien luontoarvojen osalta keskitytty niiden nykytilanteen ja jo tehtyjen toimien kuvailuun. Painopiste kaavaselostuksessa tulisi nykytilan kuvauksen sijaan kohdistaa kaavan vaikutusten arviointiin sekä ottaa huomioon tehdyn vaikutusten arvioinnin tulokset ja esittää keinot vähentää vesistökuormitusta.

Vesistöjä koskeva kaavamerkintä W ei ole avattu kaavassa. Kaavakartan perusteella W-merkinnällä on merkitty ainakin isommat vesistöt kuten Tuusulanjärvi, Rusutjärvi ja Keravanjoki sekä esimerkiksi joitakin lampia Jokelassa. Kaavamääräyksissä ja -selostuksessa olisi hyvä vielä selkiyttää, mitä merkinnällä kuvataan sekä laatia merkinnälle vesistöjen ja niiden rantojen ekologiset arvot turvaava kaavamääräys. Myös kosteikkoja koskevan kaavamääräyksen W-1 perusteita on tarpeen avata sekä laatia niiden hoidon ja monimuotoisuuden turvaava kaavamääräys. Merkinnällä on osoitettu kaavakartassa vain Rantamo- Seittelin kosteikko. Tuusulassa on useita muitakin kosteikoita, joiden merkitsemättä jättäminen on syytä perustella selostuksessa.

Vesilain kohteiden säilymiselle on tärkeää niiden vesitaseen säilyminen nykyisellään tai mahdollisesti jopa vesimäärän tasaaminen mahdollisimman lähelle luonnollista tilannetta. Kaavaehdotuksen arvokkaita luontokohteita (SL-1, sl-1, sl-2, luo-1 ja luo-2) koskevat kaavamääräykset eivät ota huomioon alueen ulkopuolelta tulevia vesimääriä ja niiden tasaamista. Ennen seuraavaa kaavavaihetta tulisikin selvittää, millä keinoin kaavassa voidaan turvata vesilain kohteiden vesitase. Vesilain kohteiden vesitaseen säilyttäminen tarvitsee todennäköisesti oman kaavamerkinnän ja/tai -määräyksen. Vesitaseen muutokset ja suojeluarvojen turvaaminen on syytä selvittää ainakin niiden purojen valuma-alueilla, joille tulee uusia rakentamisen alueita tai joilla tapahtuu merkittävää maankäytön tiivistymistä tulevaisuudessa. Pienvesiin kohdistuvia vaikutuksia ja niiden ehkäisyä ei ole riittävästi käsitelty vaikutusten arvioinnissa (Ramboll 2017).

Kaikki luonto- ja pienvesiselvityksissä vesilain kohteina tunnistetut arvokkaat pienvedet tulee lisätä kaavakartalle. Kartalta puuttuu ainakin seuraavat arvokkaat pienvedet: Rusutjärven eteläpuolella sijaitseva lähteikkö (Luontotieto Keiron Oy 2011), Riihikallion länsipuolelle sijaitseva Riihikallionpuro (Luontotieto Keiron Oy 2011), Huhtarinpuron itäinen osa (Pöyry 2018), Huhtarinmäen noro (Enviro 2018) sekä Palojoen metsän puret A ja B (FCG 2011). Lisäksi Tuusulan ja Järvenpään rajalla Keravanjokeen laskeva Pietilänoja on sekä vesi- että metsälain kohde (Järvenpään pienvesiselvitys, Pöyry 2017). Puuttuvat kohteet löytyivät satunnaistarkistuksella, joten koko kaavan lähtöaineistona ollut luontotietoaineisto on syytä tarkistaa ja lisätä puuttuvat kohteet kaavakartalle.

Luonto

Tuusulan yleiskaavaehdotus on luontoarvojen huomioimisen ja merkitsemisen suhteen hyvin kunnianhimoinen. Kaavan eteen on tehty paljon töitä - tietoa on paljon, kaikki kuviot on indeksoitu ja kuvattu. Erityisen ilahduttavaa on uusien suojeluvarausten määrä. Kaavasta puuttuu kuitenkin vielä tärkeää uutta aineistoa, joka tulisi lisätä kaavaan ennen sen hyväksymistä. Näin tehdessä kaavasta saadaan yhdenmukainen kokonaisuus, jolloin kaavassa esitetyt ratkaisut ovat myös tasapuolisia.

SL, SL-1, S, ja S-1:

Luonnonsuojelulailla rauhoitetut suojelualueet on merkitty kaavaan SL (luonnonsuojelualue) ja S- merkinnöillä (luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit). Uudet, vielä rauhoittamattomat suojelualueet on merkitty kaavaan SL-1 ja S-1 –merkinnöillä. Uusia suojelualuevarauksia on osoitettu kunnan omistamille METSOkohteille, Natura- alueille sekä muille vähintäänkin maakunnallisesti arvokkaille luontokohteille. Natura suojeluvarausten lisäksi kaavaan on merkitty kaksi uutta luonnonsuojelulain mukaista luontotyyppikohdetta sekä 17 uutta luonnonsuojelu- aluetta, yhteispinta- alaltaan 148, 5 hehtaaria.

Selkeitä vajavaisuuksia luontotiedon suhteen esiintyy vielä joillakin kohteilla, erityisesti niillä kohteilla, joille on kaavassa osoitettu luonnonsuojelun kanssa ristiriitaisia maankäyttöintressejä. Tuusulanjärven Natura- alueelle on osoitettu suojeluvarausmerkintöjä alueen länsiosaan, val- tion ja osittain myös kunnan maille. Tuusulanjärven eteläosan suojelumerkintä on kuitenkin osittain muutettu V-merkinnäksi. Tuusulanjärven lintuvedet Natura-alueen toteuttamiskeinona on maa-alueilla luonnonsuojelulaki ja vesialueilla vesilaki. Yleiskaavassa on otettu lähtökoh- daksi se, että kaikki vähintään maakunnalliset luontokohteet esitetään suojeluvarauksella. Sö- dermanin (2003) luokituksessa maakunnallisia kohteita vielä arvokkaampia kohteita ovat kan- salliset kohteet ja kansainväliset kohteet. Natura-alueet lukeutuvat kansainvälisiin kohteisiin, joten niille suojelumerkinnän (SL-1) asettaminen on hyvinkin perusteltua. Merkintä olisi tuolloin myös yhdenmukainen Uusimaa2050- kaavaehdotuksen kanssa. Hyvänä muutoksena voidaan pitää Natura-alueiden ulkopuolisten rantametsien lisäämistä suojelualueverkostoon.

Kesällä 2018 Tuusulassa tehtiin luontoselvityksiä, joista saadut tiedot puuttuvat kaava-aineis- tosta. Tuusulanjärven itärannalta löytyi luonnonsuojelulain mukainen jalopuumetsikkö, joka tu- lee esittää kaavalla S-1- merkinnällä (*luontoselvitykset Tuusulan Rantatie II- V ja Hiivonlahden alueilla, Faunatican raportteja 2018*). Keravanjoen varteen tulee lisätä SL- 1- merkinnällä maa- kunnallisesti arvokas Kellokosken Savikulman lehtokohde (4, 09 ha) (*luontotyyppi- ja kasvilli- suusselvitys Tuusulan Savikulman alueella, Faunatican raportteja 2018*).

Uusimaa2050 -maakuntakaava on parhaillaan laadinnassa. Maakuntakaavaehdotukseen on merkitty uusia suojelualuevarauksia (SL), joista Jokelan Palojoenmetsä puuttuu Tuusulan yleis- kaavaehdotuksesta. Tuusulan kaavassa metsä on esitetty rakentamiseen varattuna AH- alu- eena (Hevoskylä). Kohde on laajin Tuusulan kunnan omistuksessa oleva rakentamaton METSO- arvoja sisältävä luontokohde. Kohteen arvotuksessa on kuitenkin esiintynyt ristiriitai- suuksia eri konsulttien kesken, mikä tulee ratkaista. Mikäli kohdetta voidaan pitää maakunnalli- sesti arvokkaana, tulisi sen arvo näkyä myös yleiskaavassa. Yleiskaavamerkinnän tulee olla myös yhdenmukainen maakuntakaavan kanssa. Palojoenmetsän halki on itä- länsisuunnassa merkitty Palojoen ylittävä ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve. Tämän toteutuminen rikkoisi laajaa metsäkokonaisuutta ja vaarantaisi vesistöllisiä arvoja. Tieyhteyden tarpeellisuutta tulisi- kin pohtia vielä uudelleen.

Yleiskaavan SL-1 merkinnöistä puuttuu myös Jokelan maakunnallisesti arvokas lahopuumetsä (4, 39 ha) (*luontoselvitykset Tuusulan Jokelassa Opintien itäpuolen ja Varikonkulman alueella, Faunatican raportteja 2019*). Kohde on merkitty kaavaan AP-2 (tiivis pientalovaltainen asuin- alue). Kohteen maakunnalliset luontoarvot tulee sovittaa yhteen aluevarausmerkinnän kanssa, eikä näitä voi jättää huomioimatta kaavassa. Kohteella on myös aiempina vuosina ollut liito- oravan reviiri. Koska kohde ei ole muuttunut, liito- oravan esiintymistä ei voi jättää todenta- matta, vaikka lajista ei tehtykään vuoden 2018 selvityksissä havaintoja.

Luonnonsuojelulailla on rauhoitettu luonnonsuojelualueiden lisäksi myös luonnonmuistomerk- kejä. Nämä tulee lisätä kaavaan.

sl-1, sl-2:

sl-1- merkinnällä on kaavassa osoitettu ne paikallisesti arvokkaat M-alueiden ulkopuoliset kohteet, joilla esiintyy lakikohteita (metsä/vesilaki), uhanalaisia luontotyypppejä, luonnonsuojelulla suojeltuja eläinlajien lisääntymispaikkoja tai arvokkaita soita. Näille kohteille on asetettu MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus puiden kaatoon sekä kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttämistöihin sekä näihin rinnastettaviin toimenpiteisiin. Kohteita on esitetty kaavassa yhteensä 24 kappaletta, pinta-alaltaan yhteensä 87 hehtaaria.

sl-2- merkinnällä on osoitettu ne edellä mainitut kohteet, jotka sijoittuvat kaavan M- alueille. sl-2 kohteita on rajattu kaavassa 33 kappaletta, yhteensä 161,4 hehtaaria. sl-2 kohteista lähes 70 prosentilla esiintyy uhanalaisia luontotyypppejä. sl-2 kaavamääräyksessä sanotaan seuraavaa: "alueen luonnonsuojellusarvoja ei saa heikentää aluetta suunniteltaessa ja hoidettaessa". Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen myötä M-alueille ei saa enää asettaa toimenpiderajoitusta puunkaatoon. Ympäristölautakunta katsoo, että uhanalaisia luontotyypppejä turvaamaan tulisi asettaa myös seuraava kaavamääräys: "avo- tai harvaan siemenpuuasentoon hakkuu sekä metsänauraus on kielletty".

sl-1- tai sl-2 -rajauksilla on esitetty direktiivilajeihin kuuluvien viitasammakoiden ja kirjoverkkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikat. Viitasammakoiden esiintyminen on merkitty mm. Palojoenpuiston alueelle sekä Palojoenmetsän varteen tulevaan hevoskylään. Viitasammakkotiedot ovat kuitenkin puutteellisia, sillä niitä on havaittu myös muualla, esimerkiksi Tuusulanjärven ranta- alueilla (mm. Anttilan ja Tuuskodon rannat, Tuusulanjoen varren lammikot sekä Matkoissuon alueen läheisyys).

Jokelan Palojoenpuiston alue on kaavassa esitetty Ares-merkinnällä (asumisen reservialue). Kohteelta on löydetty huomattavia luontoarvoja, joista kuitenkin vain osa on merkitty kaavakarttaan. Palojoenpuiston alueelle on merkitty kaksi sl-1 rajausta: viitasammakko ja liito- oravametsä sekä Virtalantien pohjoispuolinen lampi. Palojoenpuiston alueella viitasammakkoa esiintyy myös muualla, kuten radanvarren läheisyydessä olevassa lammessa ja alueen eteläpäässä. Kaikki Tuusulassa tehdyt viitasammakkohavainnot tulee tarkastaa ja puuttuvat tiedot lisätä kaavakartalle. Palojoenpuistosta on paikannettu myös useita erityisesti suojeltavan ja erittäin uhanalaisen (EN) lahokaviosammakon esiintymiä, jotka tulee lisätä kaavakartalle sl-rajauksilla.

Myös Jokelan Palojoenmetsän luontotietoja tulisi täydentää. Kohteelta puuttuu osa viitasammakkohavainnoista, lisäksi puuttuu mm. lepakoiden tärkeät ruokailualueet (IIalueet). Koska Eurobats- sopimus edellyttää näiden kohteiden huomioimista maankäytön suunnittelussa, ne tulisi merkitä kaavakartalle. Mikäli tärkeät II- alueet sijoittuvat M-alueille, tulee niille asettaa avo/harvaan siemenpuuasentoon hakkuukiello. Olemassa oleva lepakkotieto tulee lisätä myös kaavan muihin osiin.

Myös vuoden 2018 luontoselvitysten tulokset tulisi päivittää kaavaan. Nyt Kellokosken Keravanjoenvarteen on rajattu luo- kohteita, jotka perustuvat vanhoihin luontotietoihin. Uusien tietojen mukaan (*luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitykset Keravanjoen varrella sekä Rajalinnan ja Jusliinojan alueella, Faunatican raportteja 2018*) nämä kohteet tulisi rajata sl-1 merkinnällä, sillä ne sisältävät mm. vesilain kohteita ja myös uhanalaisia luontotyypppejä. Lisäksi arvokkaiden alueiden rajaukset ovat muuttuneet - uusia arvokohteita on löytynyt, toisaalta osa alueista on myös supistunut tehtyjen hakkuiden vuoksi. Tiedot tulee tarkastaa ja päivittää kaavakarttaan. Myös Tuusulanjärven alueella kesällä 2018 tehtyjen selvitysten arvokkaat luontotiedot tulee lisätä kaavakartalle (*Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitykset Aattolan, Anttilan, Tuuskodon sekä Rivieeran alueilla, Faunatican raportteja 2018*). Lisäksi kaavakartalta puuttuu Tuusulan itäväylän työpaikka- alueen selvityksen tulokset (*Faunatican raportteja 2019*).

Kirkonkylän lehtonotkon alueella on kunnan omistama arvokas lehtokohde, jossa on

myös vesilain suojaamia noroja. Tämä sijoittuu kaavassa AO- 3 alueelle. Luontoselvityksessä on todettu, että täydennysrakentamista ei voida sijoittaa kohteelle vaarantamatta pienvesien suojaisuutta ja ominaispiirteitä. Kohteelle olisi syytä jo yleiskaavassa sijoittaa vähintäänkin VL-alue ja sl-rajaus turvaamaan kohteen säilymistä. Tätäkin parempi vaihtoehto olisi suojeluvaraus (SL).

Ruotsinkylän tutkimusmetsä on merkitty kaavaan VR/tm (retkeily- ja ulkoilualue, metsäntutkimusalue). Kaavamääräyksissä todetaan, ettei merkintä rajoita kenttäkoetoimintaa eikä metsien käsittelyä tutkimusmetsissä. Valtiolla tulisi kuitenkin olla alueella samat velvoitteet uhanalaisien luontotyyppien ja lajiston suojeluun, kuin yleiskaavassa muillakin maanomistajilla. Mikäli alueelle on merkitty arvokkaita luontotyyppisiä, tulisi niiden säilyminen pyrkiä turvaamaan yhdenmukaisesti kaavamääräyksillä. Mikäli toimenpiderajoitusta ei aseteta puunkaatoon, tulisi vähintäänkin arvokkaiden luontokohteiden kaavamääräyksiin asettaa avo/siemenpuuasentoon hakkuu- ja metsänaurauskielto.

Kellokosken Rajalinnalle on osoitettu 70 hehtaarin työpaikka- alue (TP), jossa nykyinen rakentamisen alue kasvaisi noin 50 %. Alue rajautuu Keravanjoen ja sen sivu- uomien varteen/päälle. Joen varrella on mm. luonnonsuojelualue ja muita luontosuhteiltaan arvokkaita kohteita (*Tuusulan luontoselvitykset 2018*). Ympäristölautakunta esittää, ettei alueen eteläosassa rakentamista tule enää osoittaa joen ranta-alueille päin, vaan kohteet tulee kaavoittaa VL- alueeksi, jossa arvokuviot merkitään asianmukaisilla rajauksilla. Joenvarret ovat ekologisen verkoston ydinalueita, ja ne sisältävät vesilakikohteita ja arvokasta kasvilajistoa. Nämä tärkeät yhteydet tulisi jo yleiskaavassa kaavoittaa osaksi viheralueverkostoa. Puutteita esiintyy myös muualla, missä rakentamisen aluevarausten päälle on esitetty ekologistia yhteyksiä, vaikka alueet eivät ole vielä edes rakentuneet.

Vastine: Pohjavesialueiden rajat korjataan.

Vedenottamoiden vesioikeudelliset suoja-alueet on lisätty kaavaselostuksessa olevaan kuvaan.

Lahelanpelto III -alueella Lahelan vedenottamon läheisyydessä on asemakaavatyö vireillä. Asemakaavan tavoitteena on ennen kaikkea löytää tontti uudelle monitoimikampukselle. Tämän lisäksi kaavatyön aikana tutkitaan, onko asumiselle laajenemisedellytyksiä ja onko ns. Lahelan orrelle tarvetta tai onko se mahdollista toteuttaa. Lahelan orrelle esitetään kaksi vaihtoehtoa: joko yhteys Hyrylän keskustaan tai Sahatielle. Tiestä on tekeillä tarkempia suunnitelmia. Rakentamisen vaikutukset vedenottamoon ja pohjaveteen selvitetään ja arvioidaan tarkemmin asemakaavatyössä.

Takojan ja Focus-liikekeskuksen asemakaavatoissa tehdään tarvittavat määräykset pohjaveden turvaamiseksi.

Lentorata ja kaavaan lisätty Tallinna-tunneli on merkitty maanalaisen raideliikenteen yhteystarpeena. Määräyksen mukaan *radan rakentamisen yhteydessä tulee ottaa huomioon pohjaveden esiintyminen.*

Yleiskaavan tueksi on laadittu uusi pohjavesiselvitys: *Tuusulan yleiskaavaehdotuksen pohjavesivaikutukset*, Pöyry 2020. Rakentaminen pohjavesialueilla ratkaistaan lopulta asemakaavoissa, joissa voidaan antaa riittäviä määräyksiä pohjaveden suojelemiseksi ja antoisuuden turvaamiseksi. Yleiskaavan maankäyttömuotojen aluerajaukset ovat suuntaa-antavia.

Hulevesimääräys on muutettu muotoon: *Tarkemmassa suunnittelussa tulee ehkäistä hulevesien muodostumista ja huolehtia hulevesien riittävästä viivyttämisestä sekä käsittelystä ennen niiden pois johtamista.*

Hevoskylän ympäristövaikutukset: Hevoskylämerkinnät Jokelan hevoskylää lu-

kuun ottamatta poistetaan kaavakartalta. Jokelan hevoskylän ympäristövaikutukset selvitetään asemakaavatyössä.

Vesistökuormitus: Golf-kentän laajennuksen vesistökuormituksen vähentäminen kaavamääräyksellä: Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksesta on pyydetty muutolemaan kaavamääräys, jolla vesistökuormitusta voidaan vähentää golf-kentän mahdollisen laajentamisen yhteydessä.

Vesialueiden kaavamääräystä on muokattu seuraavasti: *"Lähialueelle rakennettaessa tulee turvata luontoarvot ja pintavesien tila. Alueelle voidaan suunnitella ja toteuttaa vesien tilaa parantavia vesiensuojelutoimia. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on vesiensuojelunäkökohdat otettava huomioon siten, ettei vesialueen käyttöä vedenhankintaan vaaranneta. Vedenhankinnan kannalta merkittäviä pintavesiä ovat: Tuusulanjärvi, Rusutjärvi, Tuusulanjoki, Vuohikkaanoja ja Vantaanjoki."* Luontoliitteeseen tehdään liitekartat niistä aiheista, joihin aineistot ovat saatavilla.

Yleiskaavaehdotukseen lisätään tietoja uusimmista yleiskaavan luontoselvityksistä. Taajamissa kohteiden rajaukset tarkentuvat asemakaavatyössä. Kaikki Paljoenpuiston lahojaviosammallöydökset osoitetaan kaavakartalla. Maanomistajilla on mahdollisuus jättää muistutus kaavan tullessa uudelleen nähtäville.

Paljoen metsän läpi osoitettu ohjeellinen tielinjaus voi toteutua joko ajoneuvo- tai joukkoliikenneväylänä tai ainoastaan pyöräilyn ja kävelyn yhteytenä. Väylä ei välttämättä tule ajankohtaiseksi vielä tämän yleiskaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä. Toteutuessaan väylä tulisi ylittämään Paljoen sillalla, jolloin voidaan turvata luontoarvojen säilyminen ja lajiston liikkuminen jokikanjonissa. Vastaavia ratkaisuja on mm. Vantaalta.

Jokelan hevoskylä: Hevoskylän alueesta oli eri luontoselvityksissä ristiriitaista tietoa, joten alueelle päätettiin tehdä maastokäynti, johon osallistuivat Tuusulan kaavoituksen lisäksi Uudenmaan liitto ja Uudenmaan ELY-keskus sekä luontokartoittajat Faunatica Oy:stä ja Enviro Oy:stä. Maastokäynnistä tehtiin muistio "Tuusulan Jokelan hevoskylä - Paljoen metsän arvokkaat luontokohteet ja niiden rajaukset. Maastokäynnin tiivistetty muistio 14.6.2019. Tuusulan kunta", joka on liitetty kaavamateriaaleihin.

Paljoen varsi oli luontoasiantuntijoiden mielestä kohteen arvokkain osa. Maastokäynnin huomioiden pohjalta havaittiin, että maakunnalliset luontoarvot keskittyvät Paljoen itärannalle, joten on perusteltua merkitä se luonnonsuojelualueeksi. Maakunnallisesti arvokkaaksi rajattiin myös Paljoen länsirantaa. Lännessä arvokkaan kohteen rajausta todettiin laajemmaksi kuin Uudenmaan liiton vuoden 2018 työpöytä tarkastelun LAKU-kriteerit täyttävä rajausta.

Idempänä ELY ja luontokonsultit Faunaticasta ja Envirosta totesivat metsän olevan nuorempaa ja siellä oli myös selvästi näkyvillä ihmisen toiminnan jäljet eli saaven otto tiilitehtaan tarpeisiin, ja myös ihmisen aikaisempi metsänhoito oli huomattavissa. Tässä kohtaa todettiin olevan syytä tarkentaa maakunnallisesti arvokkaan alueen rajausta suppeammaksi Uudenmaan liiton 2018 -raportin (Faunatica) rajauksesta.

Maastokatselmuksessa ratkaistiin arvokkaiden luontokohteiden aluerajaukset ja arvoluokitus. Paljoen varrelle lisätään luonnonsuojelualue (SL) hevoskylän alueelle. Itäisempään osaan merkitään paikallisesti arvokasta aluetta.

Ruotsinkylän tutkimusmetsän arvokkaiden luontokohteiden kaavamääräyksissä olevat maisematyöluvat säilytetään.

Kellokosken maankäyttöä jää ohjaamaan Kellokosken osayleiskaava, jota Tuusulan yleiskaava ei kumo. Kellokosken alueelle esitetään arvokkaat luontokohteet,

mutta esimerkiksi virkistys- ja työpaikka-alueet ovat haaleana vain havainnollistamassa kokonaiskuvaa, mutta eivät tule voimaan tällä yleiskaavalla. Rajalinna - Keravanjoen ranta-alueille merkitään luonnonsuojelualueita uusien luontoselvitysten (2018) tuloksena, ei kuitenkaan työpaikka-alueen eteläosaan joen ranta-alueille päin.

Lahelanpelto III -alueella Lahelan vedenottamon läheisyydessä on asemakaavatyö vireillä. Asemakaavan tavoitteena on ennen kaikkea löytää tontti uudelle monitoimikampukselle. Tämän lisäksi kaavatyön aikana tutkitaan asumisen laajenemisedellytykset sekä Lahelanorren linjausvaihtoehtojen tarve ja toteutusmahdollisuudet. Tuusulan yleiskaavaehdotuksen tullessa uudelleen ehdotuksena nähtäville, asemakaavatasoiset ratkaisut eivät ole vielä selvillä. Yleiskaavaehdotuksessa monitoimikampukselle osoitetaan alue Lahelanorren varrelta. Lahelanorelle esitetään kaksi vaihtoehtoa: joko yhteys Hyrylän keskustaan tai Sahatielle. Tieliikenteen yhteystarve muutetaan suoraksi nuoleksi, koska väylän sijainti ei ole vielä selvillä. Merkintä ei ota myöskään kantaa, onko kyseessä tieyhteys ajoneuvoliikenteelle, ainoastaan joukkoliikenteelle tai vain kävelylle ja pyöräilylle. Rakentamisen vaikutuksen vedenottamoon ja pohjaveteen selvitetään ja arvioidaan tarkemmin asemakaavatyössä.

31. Metsäkeskus

Tuusulan kunta on laatimassa koko kunnan oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleiskaava ei korvaa kaikkia aikaisemmin laadittuja yleiskaavoja.

Kunnat vaikuttavat maankäytön suunnittelulla hiilinielujen ylläpitoon, säilymiseen ja lisäämiseen. Maankäytön suunnittelussa on syytä huomioda, että metsäalueita ei pirstota muulla maankäytöllä ilman erityisiä perusteita. Tärkeintä on eheän yhdyskuntarakenteen tukeminen, haja-asutuksen leviämisen rajoittaminen ja yhtenäisten metsätalousvaltaisten alueiden säilyttäminen. Näin turvataan myös ekologiset yhteydet ja viherverkostojen sekä virkistysalueiden kehittäminen luonnonarvoja uhkaamatta.

Vaikutusten arvioinnissa on arvioitu yleiskaavan vaikutukset metsätalouteen. Vaikutusten arvioinnissa on hyvin huomioitu suojelumerkintöjen vaikutukset metsätalouteen. Arvioimatta on kuitenkin kokonaan jätetty virkistysalueiden toimenpiderajoitusten ja yleisten määräysten vaikutus metsätalouteen. Kaavan vaikutuksia arvioitaessa tulisi arvioida kaikki kaavan todelliset vaikutukset metsäelinkeinoon.

Kaavaa valmisteltaessa on hyvä huomioda, että Metsälakia (1093/1996) sovelletaan yleiskaavan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla. Muilla alueilla metsälaki ei ole voimassa. Metsälaki velvoittaa noudattamaan luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinaismuistolain (295/1963) säädöksiä. Kun metsälaki ei ole voimassa, aiheuttaa se seurannaisvaikutuksia muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten Kestävän metsätalouden määrääkaiseen rahoituslakiin (34/2015) (Kemera) ja Lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (Metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta.

Yleiset määräykset

Yleisissä määräyksissä todetaan, että "Metsänhoidossa tulee pyrkiä siihen, että peltoon, tiehen, asutukseen, jokeen tai muuhun vesialueeseen rajoittuva metsänreunavyöhyke säilyy maise-mallisesti yhtenäisenä.". Määräys on liian tulkinnanvarainen ja voi rajoittaa metsien käyttöä merkittävästi.

Suomen metsäkeskus lausuu, että yleismääräys tulee poistaa.

Luontoarvot

Suomen metsäkeskus näkee, että yleiskaavaa varten tehtyjä luontoselvityksiä ei voi pitää luotettavina ja riittävinä uusien suojelualuevarausten (SL-1) ja paikallisesti arvokkaiden alueiden määrittämiselle (sl-1, sl-2, luo-1 (2) ja luo-2 (2)). Yleiskaavan luontokuulemisessa jätetyistä vastineista käy selvästi ilmi, että luontokartoittaja ei ole käynyt tarkistamassa alueita maastossa. Vastineista selviää, että useassa tapauksessa rajausta on jouduttu tarkistamaan, koska alueet ovat sisältyneet maanomistajan pihapiiriin ja luontoselvityksen jälkeen alueilla on tehty hakuita.

Lisäksi luontoselvityksissä on rajattu useita metsälain 10§:n mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, jotka eivät löydy Suomen metsäkeskuksen metsävaratiedoista. Metsälakikohteiden rajausta kuuluu metsäkeskuksen viranomais tehtäviin. Yleiskaavan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla noudatetaan metsälakia, joka ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä sekä puiden kaatamista. Näillä alueilla ei ole tarvetta merkitä kaavaan metsälain 10 § mukaisia kohteita. Metsälaki turvaa luonnon monimuotoisuutta metsätalouden toimenpiteissä. Metsänhoitoa ja -käyttöä ei siten metsäalueilla ole useinkaan tarvetta ohjata metsälain kanssa päällekkäisillä kaavamääräyksillä.

Suojelualuevarausten ja paikallisesti arvokkaiden alueiden rajausten tulee olla luotettavia. ELY-keskus tekee perustamispäätöksen luonnonsuojelualueista ja vastaa alueiden rajauksesta. Metsäkeskuksen viranomais tehtävänä on metsälakikohteiden valvonta ja rajausta.

Ympäristöministeriön raportissa Metsämaa kaavoituksessa todetaan, että "Jos luo-merkinnällä osoitetaan metsälain 10 § mukaisia kohteita, kohteiden rajaukset eivät saisi olla ristiriidassa Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmän rajausten kanssa."¹

sl-2 -alueita perustellaan myös liito-orava havainnoilla. Luontoselvityksissä on useita melko vanhoja liito-orava havaintoja, joita ei kuitenkaan ole toimitettu Uudenmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Tällainen kohde on esimerkiksi sl-2 (35) Kolsan metsät, jossa on todettu Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimesta havainto liito-oravan papanoista. Miksi ympäristökeskus ei toimita havaintoja ELY-keskukselle? Vai onko alueen rajausta väärin? Alueen läheisyydestä löytyy kuitenkin liito-orava havaintoja vuodelta 2010.

Tuusulan yleiskaavaan 2040 rajataan myös sellaisia sl-2 alueita (esim. sl-2 (28) ja sl-2 (43)), jotka eivät ole oikeusvaikuttavia, koska alueelle jää voimaan oikeusvaikutteinen osayleiskaava. sl-2 merkinnöillä on tarkoitus ohjata myöhemmin laadittavia uusia osayleiskaavoja sekä asemakaavoja. Tällaisia merkintöjä ei tule kaavaan rajata. Uusia osayleiskaavoja sekä asemakaavoja laadittaessa on tehtävä jälleen riittävät selvitykset, jolloin tällaiset alueet tulevat kaavatyön yhteydessä selvittää. Voimaan jäävissä oikeusvaikutteisissa kaavoissa ei ole alueiden metsätaloustaloudelle rajoituksia, eli alueilla voidaan tehdä metsätalouden toimenpiteitä, mikä voi vaikuttaa alueen rajaukseen uusissa osayleis- ja asemakaavoissa.

Suomen metsäkeskus lausuu, että kaavaan ei rajata uusia suojelualuevarauksia. Alueet tulee rajata MY-alueiksi ja lopullisen suojelualueen rajaa ja päätöksen tekee ELY-keskus. Vaihtoehtoisesti, jos rajaukset tehdään kaavamerkintä SL- 1 muutetaan muotoon "Suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi, kuitenkin enintään viisi vuotta yleiskaavan voimaantulosta lukien, jonka jälkeen aluevaraus muuttuu MY-alueeksi."

Suomen metsäkeskus lausuu, että sl-1, sl-2, luo-1 (2) ja luo-2 (2) ei rajata alueille, joilla metsälaki on voimassa. Jos alueet rajataan, tulee kaavamerkinnän olla informatiivinen ja maininta "lopullisesta rajauksesta vastaa suojelusta vastaava viranomainen".

Suomen metsäkeskus lausuu, että metsälain 10 § kohteita ei rajata alueille, jossa metsälaki on voimassa, jos kohteet rajataan, ne eivät saa olla ristiriidassa Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmän rajausten kanssa.

Metsäkeskus lausuu, että kaavaa suunniteltaessa huomioidaan Ympäristöministeriön kirje liito-oravan huomioimisesta kaavoituksessa, jossa todetaan, että "Jos metsäalueella on kaavoituksen yhteydessä tehtyjen selvitysten tai aikaisempien tietojen mukaan erityisiä

luontoarvoja, esimerkiksi liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, voidaan käyttää luonnonarvoja korostavaa MY -merkintää. MY –alueeseen mahdollisesti liittyvän suojelumääräyksen selkeyteen on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota. Laajemmille yleiskaavojen M-alueille osoitettaviin pienialaisiin yksittäisiin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin on syytä suhtautua pidättyvästi. Yleiskaavojen rooli näillä alueilla on useimmiten hajarakentamisen periaatteita ohjaava.²

Vastine: Maanomistajat, joiden maille kohdistui yleiskaavassa arvokkaita luontokohteita, kuultiin erillisellä kuulemiskierroksella. Kuulemisen yhteydessä nousi esiin tarve tutkia, mitä taloudellisia vaikutuksia maanomistajille koituu suojelumerkinnöistä. Tässä yhteydessä ei pohdittu virkistysalueiden merkintöjä. Voimaan jäävien osayleiskaavojen alueilla ei esitetä virkistysalueita. Kumottavien osayleiskaavojen alueille merkityt virkistysalueet toteutetaan pääasiassa asemakaavoituksen yhteydessä.

Yleisistä määräyksistä poistetaan: *"Metsänhoidossa tulee pyrkiä siihen, että peltoon, tiehen, asutukseen, jokeen tai muuhun vesialueeseen rajoittuva metsänreuna-vyöhyke säilyy maisemallisesti yhtenäisenä."*

Tuusulan yleiskaavan luontoselvityksiä laatineet luontoselvittäjät kuuluvat Suomen kokeneimpiin luontoselvittäjiin. Yleiskaavatasolla luontoselvitykset eivät aina ole niin yksityiskohtaisia kuin asemakaavatasolla, jonka vuoksi rajaukset ovat joissakin tapauksissa ulottuneet pihapiireihin. Maanomistajien huomauttaneita ilmielviä virheitä on korjattu.

Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (MRL 41.2 §). Toisin kuin ehdollinen rakentamisrajoitus suojelumääräykset eivät ole luonteeltaan ehdollisia. Koska yleiskaavan suojelumääräyksiin ei liity MRL 101 §:n mukaista lunastus- ja korvausvelvollisuutta, niiden tulee olla maanomistajalle kohtuullisia. Määräyksiä voidaan kohtuullistaa esimerkiksi lievillä tai ajallisesti tai alueellisesti rajallisilla rajoituksilla. Oleellista on, että määräykset vastaavat tarkoitusta ja perustuvat riittäviin selvityksiin. Suojelumääräysten tulee olla yleiskaavan tavoitteiden mukaisia esimerkiksi siten, että ne tukevat alueen pääkäyttötarkoituksen tavoitteita. Toisaalta suojelu voi myös asettaa reunaehtoja käyttötarkoitukselle, jolloin pääkäyttötarkoituksen tulee tukea suojelutavoitetta. Suojelumääräyksillä voidaan rakentamisen lisäksi rajoittaa muun muassa metsän käsittelyä, ojitusta ja muuta maisemaa tai luonnonolosuhteita muuttavaa toimintaa sekä rakennusten purkamista.

Yleiskaavaehdotuksessa oleva suojelumääräys on ympäristöministeriön suosituksen mukainen. Ympäristöministeriön yleiskaavaoppaassa SL-1 –alueen suojelumääräys on seuraava:

"• Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnon-suojelulain mukaiseksi suojelualueeksi, kuitenkin enintään 5 vuotta tämän yleiskaavan voimaantulosta lukien.

• Alueella saa suorittaa toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sen suojeluarvon säilyttämiseksi tai palauttamiseksi."

Myös teknisesti olisi hankalaa muuttaa alueen käyttötarkoitusta luonnonsuojelualueesta (SL) maa- ja metsätalousalueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY).

Kaikissa Tuusulan kunnan teettämässä luontoselvityksissä selvitetään metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt, koska maankäyttö- ja rakennuslaki siihen velvoittaa. Kaavoitus tuottaa paljon tietoa alueen luontoarvoista ja on tarjonnut luontotietoja metsäkeskuksenkin käyttöön. Tämän pitäisi olla metsäkeskuksenkin mielestä hyvä asia. Olisi tärkeää, että saataisiin vuoropuhelu ja toimiva yhteistyömalli ja yhteisymmärrys metsäkeskuksen kanssa metsälakikohteista ja niiden rajauksista. Luonnon monimuotoisuuden huolestuttavan nopea väheneminen on maailmanlaajuinen ongelma ja on hyvä asia, jos luontoselvityksiä tehdään ja niissä löydetty arvokkaat luontokohteet säästetään, mikäli mahdollista.

Tuusulan maankäytön suunnittelussa pyritään rajoittamaan haja-asutuksen leviämistä ja keskittämään asutus taajamiin, joka edistää yhtenäisten metsätalousalueiden säilymistä.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus toimittaa liito-oravahavaintonsa Uudenmaan ELY-keskukselle. Kaavoitukselle ei ole tullut tietoa, mikäli näin ei ole toimittu. Yleiskaava laaditaan saatujen tietojen pohjalta, jotka ovat tässä tapauksessa Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tekemät liito-oravahavainnot Kolsan metsässä.

32. Rajatien tiekunnan osakkaat

Esitämme seuraavansisältöisen täsmennyksen Tuusulan yleiskaava 2040 - ehdotuksen **AO-4 kohtaan**.

Muistutus/muutosesitys:

Säilyvä omakotivaltainen asuinalue, jossa täydentävä rakentaminen sallitaan

Merkinnällä on osoitettu Vähä- Muorin ja Rajatien alueet. Alueet on tarkoitettu asemakaavoitettavan pientaloalueiksi. Lisäksi ennen asemakaavaa olevien rakennusten korvaaminen tai laajentaminen on sallittua.

Perustelu: Esittämämme otsikkotekstin täsmennys kuvaa mielestämme oikeammin kaavamerkintätekstin tarkoittamaa sisältöä ja vertautuu ja huomioi asiaa KHOn päätöksessä esitetyllä tavalla.

Rajatien tiekunnan muistutus AO-4- kohtaan yleiskaava 2040 - näkökulmia.

Tiekunnan kokouksessa 14.5.19 IT-museolla annettu selonteko esityslistan mukaisesti Rajatie - Rajakuja - Läntinen Kannistontie -alueen kehittämisenäkökulmista.

Allekirjoitettu Tuusulan kunnan yleiskaava 2040 **AO-4- muistutus** ja lisäksi sisällytetty näkökulmia ja painotuksia 16.5.19 yleiskaavasunnittelija Henna Lindströmin kanssa käydyn palaverin pohjalta.

Kestävän kehityksen ja ilmastomuutoksen ajankohtaisia ja merkityksellisiä näkökulmia säilyvän omakotivaltaisen Rajatien asuinalueen (Rajatie-Läntinen Kannistontie- Rajakuja) kohdalla:

Kestävä kehitys ja liikkumisen ratkaisut

Pääradan läheisyys ja helppo saavutettavuus alueelta. Hyödynnettävissä Keravan ja Savion asemilta kulkeva junaliikenne työ-, koulu- ja opiskelumatkustamisessa. Tätä tukee Tuusulan kunnan tuore HSL-sopimus.

Konkreettinen ilmastomuutosteko on vähentää yksityisautoilun kasvua erityisesti työmatkaliikenteessä Tuusulan ja Lahden moottoriteillä. Työmatkaliikenteen ilmasto- muutostavoitteena on järkevää panostaa pääradan junaliikenteen palveluihin ja vahvaan kehittämiseen sen lähipiirissä olevien sekä helposti saavutettavissa olevien Tuusulan alueiden kohdalta.

Pääkaupunkiseudulle suunnitellaan olevat tiemaksut Tuusulan ja Lahden väylillä tulevat veroluonteisina maksuina tulevaisuudessa kohdistumaan mm. työmatkayksityisautoiluun.

Asuntomessut 2020 Tuusula -alueelta voidaan kohtuullisin kustannuksin mahdollistaa ympäristöä huomioonottavat ja turvalliset kevytliikenneväylät Savion suuntaan. Ratkaisulla tarjotaan tuon alueen ihmisille lähijunaliikennepalveluja. Samalla Tuusulan kunnalle tarjoutuu mahdollisuus kannustaa alueella asuvia ihmisiä itse huolehtimaan terveydestään ja toimintakyvystään, kun liikutaan pyöräillen tai kävellen Savion tai Keravan asemille.

Savion alue ja kuntien välinen yhteistyö

Kerava panostaa asumisaluekehittämiseen Saviolla, jossa uusia tontteja kaavoitetaan mm. omakotitaloille. Rajatien tiekunnan alueen kehittäminen omakotivaltaiseksi asuinalueeksi tukee tällaista Kuuma-kuntien välistä yhteistyötä.

Väljästi rakennetun Rajatie-Rajakuja-Läntinen Kannistontie- alueen tiivistäminen täydentämällä nykyistä rakennuskantaa kohtuullisesti on mahdollista hyvin maltillisilla panoksilla.

Uusi työpaikka-alue

Uusi työpaikka-alue on tulossa välittömään läheisyyteen Tuusulan itäväylän varteen. Erinomainen ajoitus tukea työpaikka-alueen kehittymistä järjestämällä alueelle töihin tuleville mahdollisuus viihtyä asuinympäristöön, erinomaisesta sijainnista ja palvelujen välittömästä läheisyydestä.

Alueella on Tuusulan kunnan maita

Rajatie- Läntinen Kannistontie -alue omakotivaltaisena asuinalueena on vahva vetovoimatekijä. Lisäksi kestäväan kehitykseen nojaa merkittävästi pääradan lähijunaliikenne, Savion ja Keravan tarjoama moderni joukkoliikenteen muoto. Kohtuullisella panoksella on luotavissa toimivat kevytliikenneväylät tukemaan omaehtoista liikkumista. Rajatien aluetta kokonaisuutena kehittämällä tarjoutuu vahva ja monipuolinen mahdollisuus asettautua asumaan pysyvästi Tuusulaan.

Vastine: Yleiskaavamääräyksiä on selkeytetty. Rajatien - Läntisen Kannistontien alueelle merkitään sama omakotivaltaisen asuinalueen AO-merkitä kuin muihin osiin kuntaa. Määräyksen mukaan: *Alue varataan pääosin erillispientalojen rakentamiseen. Alueelle saa sijoittaa myös asumiselle tarpeellisia lähipalveluita ja virkistysalueita sekä ympäristöön soveltuvia työtiloja. Alueiden uudis- ja täydennysrakentamisessa tulee vaalia alueen ympäristön arvokkaita ominaispiirteitä sekä rakentamisen tapoja, parantaa kaupunkitilan viihtyisyyttä sekä kävelyn ja pyöräilyn mahdollisuuksia. Alueella tulee olla riittävästi virkistysalueita.*

Alueen täydennysrakentaminen ratkaistaan asemakaavalla. Alue on merkitty II-vaiheessa kaavoitettavaksi. Kaavan laadintaa ja rakentamista ohjaavat lisäksi lentokonemelumerkinnät. Melualueella Lden 55- 60 dB rakennusten ääneneristävyyden on oltava vähintään 35 dB. Lentokonemelumääräyksen mukaan olevia rakennuksia voidaan korvata ja laajentaa, mutta uudet rakennuspaikat ratkaistaan asemakaavalla. Osa alueesta on lentokonemelultaan vähäisempää, 50-55 dB, jolloin

uusien asuinrakennusten ja melulle herkkien toimintojen rakennusten ääneneristävyyden on oltava vähintään 32 dB.

33. Vantaa

Vantaan lausunto Tuusulan yleiskaavaehdotuksesta 2040

Vantaan kaupunki on lokakuussa 2014 antanut lausunnon Tuusulan yleiskaavan 2040 luonnoksesta. Luonnokseen verrattuna yleiskaavaehdotuksen ratkaisut ovat tarkentuneet ja osin muuttuneet.

Viheralueet

Vierumäellä, Korsossa ja Ilolassa pientaloalueet on rakennettu kiinni kuntien rajaan saakka. Rajan takana on nykyisin metsää. Tuusulan yleiskaavassa tulisi osoittaa työpaikka-alueen ja Vantaan pientaloalueiden väliin suojaavaa viheraluetta.

Kulokukkulan täyttömäki ulottuu rajan yli molempien kuntien alueelle. Mäestä on laadittu käytön jälkeinen maisemasuunnitteluun painottuva yleissuunnitelma (2013), jossa on tutkittu alueen jälkikäytön ja maisemoinnin edellytykset sekä määritellään hulevesien luonnonmukaisen käsittelyn ja hyödyntämisen, kasvillisuuden kehittämisen sekä valaistuksen periaatteet. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä Tuusulan kanssa. Vantaan yleiskaavassa 2007 ja yleiskaavaluonnoksessa 2020 Kulokukkula on urheilu- ja virkistyspalvelujen aluetta. Kulokukkulalla Kulomäentien eteläpuoli tulisi merkitä urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi, jotta täyttömäestä voidaan kehittää yhtenäinen kokonaisuus.

Ekologiset yhteydet

Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu viisi ekologista yhteystarvetta, jotka jatkuvat Vantaan luontoalueille. Kyseiset ekologiset yhteydet sijoittuvat pääosiltaan myös maakunnallisesti tärkeiksi tunnistetuille ekologisille käytäväalueille, ja on hyvä, että yhteyksien jatkuvuus varmistetaan yli kuntarajojen.

Vantaan ekologisten yhteyksien selvityksessä 2018 on tunnistettu ekologiset runkoyhteydet, jotka on viety Vantaan yleiskaavaluonnokseen 2020. Ainoa pääradan varren rakennettujen alueiden läpi menevä metsäinen ekologinen päälinja, joka on myös maakunnallinen ekologinen käytäväalue, kulkee Sipoosta ja Keravanjoen varresta Kylmäojankorven ja -metsän suojelualueille ja jatkuu siitä edelleen Tuusulaan. Tuusulan yleiskaavaehdotuskartalla se on merkitty ekologisenä yhteystarpeena työpaikka-alueen päälle. Ekologinen yhteys saisi enemmän turvaa, jos sille olisi varattu viheraluetta, eikä sitä olisi esitetty pelkkänä viivana.

Mualla Tuusulan ja Vantaan raja-alueilla ekologisten yhteyksien sekä viheryhteystarpeiden jatkuvuutta tutkitaan edelleen Vantaan yleiskaavatyössä (Vallinojan ja Kiilan pohjoisosassa).

Ulkoilureittiyhteydet

Seitsemän veljeksien vaellusreitin on aikaisemmissa suunnitelmissa (mm. Seitsemän veljeksien vaellusreitti, Tuusulan reittiosuus. Esiselvitys 31.8.2013.) ajateltu jatkuvan Vantaalta Tuusulaan Kuutamotien linjaa jatkaen. Yleiskaavaehdotuksessa reitti on siirretty Myllykyläntien varrelle. Vantaalla Myllykyläntien varrella on voimassa olevassa yleiskaavassa teollisuusaluetta ja yleiskaavaluonnoksessa 2020 tuotanto- ja varastotoimintojen aluetta. Tämän tyyppiset alueet eivät ole ulkona liikkumiseen kannustavia, joten reitille parempi kuntarajan ylityskohta olisi aikaisemmin suunnitellulla paikalla tai sen viereisellä viheralueella.

Energiahuolto

Yleiskaavaehdotukseen on merkitty nykyiset 400 kV ja 110 kV voimajohdot. Osa nykyisestä Vantaan puolelta tulevasta 400 kV linjasta Hankkallion/Senkkerinmäen kohdalta puuttuu kartasta.

Liikenne

Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa Kulomäentie on merkitty seututiekse / pääkaduksi. Vantaan kaupunki näkee merkinnän hyvänä, ja se on linjassa Vantaan yleiskaavaluonnoksen kanssa. Kulomäentie on Vantaan yleiskaavaluonnoksessa esitetty liikenneyhteytenä sekä osittain katukuvan kehitysalueena, ja Vantaan näkemyksen mukaan Kulomäentielle ei tule ohjata lisää raskasta liikennettä. Itä- länsisuuntainen kehämäinen tavaraliikenteen yhteys tulisi toteuttaa maantien 148 (Keravantien) kautta.

Tuusulan yleiskaavaehdotuksen eteläisen osan liikenneverkko perustuu maantien 152 rakentamiselle vähintään Kulomäentieltä Myllykyläntielle. Tuusulanväylän ja Myllykyläntien välisiä työpaikka-alueita rakentaessa tulee varmistaa, että alueilta on myös vaihteittain rakennettaessa yhteys Tuusulanväylälle, eikä etelään suuntautuva liikenne ole täysin riippuvainen Katriinantiestä.

Yleiskaavaluonnoksen lounaisosaan on osoitettu laaja maa-aineksen ottoalue (EO). Maa-ainesten kuljetuksesta aiheutuva liikenne suuntautuu nykytilanteessa merkittävältä osin Katriinantielle, jossa Hankkalliontien ja Myllykylän välisellä osalla on tien välittömässä läheisyydessä asutusta. Raskas liikenne häiritsee kyseistä asutusta. Vantaa pitää tärkeänä maantien 152 toteuttamista Kulomäentieltä EO-alueen läheisyyteen niin, että maa-aineskuljetukset voidaan johtaa maantien 152 kautta Myllykyläntielle ja Tuusulanväylälle. Vantaan kaupunki vaatii, että maa-aineksen ottoalueelle tulee tehdä ajoitusmääräys, joka estää nykyisen alueen laajentamisen ennen maantien 152 toteuttamista Tuusulanväylän ja Myllykyläntien välillä.

Tuusulan itäväylän ja Fallbackantien eteläpuolelle on Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa merkitty työpaikka-alue. Vantaan yleiskaavaluonnoksessa on esitetty kyseiseen alueeseen tukeutuvaksi tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alue. Yhteydet Vantaan puolella olevalle alueelle on ajateltu tulevan Tuusulan työpaikka-alueen kautta. Näiden yhteyksien tarve tulee huomioida laadittaessa työpaikka-alueella tarkempia suunnitelmia, mikäli Vantaan puolen alue jää yleiskaavaehdotukseen.

Vastine: Maakunnallinen ekologinen yhteys Kulomäentien työpaikka-alueella on ratkaisu asemakaavoissa. Kulomäentien työpaikka-alueen asemakaavassa alueelle on merkitty suojaviheraluetta (EV) ja laajasti Kulokukkulan alue VU-merkinnällä urheilu- ja virkistyspalvelujen alueeksi. Kulomäentien työpaikka-alue II asemakaavassa on Vantaan rajalle osoitettu kolmion muotoinen alue, jonka alueelle ei saa rakentaa eläinten liikkumista estäviä rakennelmia. Kulomäentie pohjoispuolella merkintä jatkuu lähivirkistysalueena (VL) Jääkukkapuistoon ja Metsäntutkimuslaitoksen metsiin, Mätäksen ulkoilualueille.

Asemakaavat ohjaavat alueen rakentamista ja yleiskaavan mittakaavan vuoksi alueelle on harkittu riittävän ekologinen yhteystarvemerkinä, joka kuvaa ennen kaikkea eläinten liikkumisväyliä, jotka tulee jättää riittävän leveiksi eikä tukkia rakentamisella. Uusimaa 2050 -kaavassa viheryhteystarpeen sijainti on tulkinnanvaraisempi.

Kylmäojarinmetsästä Tuusulaan kulkeva maakuntakaavan ekologinen yhteystarve on ratkaistu Kulomäentien työpaikka-alueen asemakaavassa.

Ruotsinkylä – Myllykylä II –osayleiskaavassa Seitsemän veljeksien vaellusreitti sijoittuu Kuutamotien jatkeeksi, Ulkoilureittitoimitusta ei ole kuitenkaan pidetty, eikä

reitti sijoitu kunnan omistamalle maalle. Yleiskaavatyön aikana on ollut vireillä Pro Agria Etelä-Suomen ja Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten vetämä hanke Seitsemän veljeksien reitillä, jossa on työstyetty kännykällä toimiva opastettu mobiilireitti Hyvinkäältä Tuusulaan. Yhteistyössä alueen kuntien, yhdistysten ja aiheesta kiinnostuneiden kanssa tuotettiin reitille sisältöä tarinoista, alueen maisema- ja kulttuuriarvoista sekä monimuotoisesta luonnosta. Reitin sisällössä hyödynnettiin myös Aleksis Kiven historiaa ja tuotantoa. Yleiskaavaan merkitään kyseinen mobiilireitti. Seitsemän veljeksien reitti ei kuitenkaan ole oikeusvaikutteinen voimaan jäävien osayleiskaavojen alueilla.

Voimalinjat tarkistetaan. Voimaan jäävien osayleiskaavojen alueille ne ovat kuitenkin taustatietona ja eivät tule oikeusvaikutteisiksi tällä yleiskaavalla.

Etelä-Tuusulan voimassa olevat osayleiskaavat mahdollistavat jo nykyisellään kiviaineksen ottamisen. Näissä osayleiskaavoissa kiviainesten ottoa ei ole sidottu Kehä IV:n (mt 152) toteuttamiseen, eikä Tuusula katso sitä edelleenkaan tarpeelliseksi. Tuusulan yleiskaava 2040 ei kumoa Focus-osayleiskaavaa eikä Ruotsinkylä - Myllykylä II -osayleiskaavaa lukuun ottamatta Senkkerin Metsätien ja Myllykyläntien välistä maa-ainesten ottoaluetta (EO), joka on uudessa yleiskaavaehdotuksessa osoitettu yhdyskuntateknisen huollon alueena. Toisin sanoen alueen tulevaa maankäyttöä on tarkennettu, mutta alueen toteuttaminen edellyttää yhä maa-ainesten ottoa sekä myöhemmin myös alueen tarkempaa suunnittelua asemakaavalla. Tuusulan kunta pyrkii edistämään maantien 152 / Kehä IV:n toteutusta, sillä uusi tieyhteys ratkaisisi alueen liikenteellisiä ongelmia.

34. Nurmijärvi

Elinvoimalautakunta päättää antaa Tuusulan yleiskaava 2040 ehdotuksesta seuraavan lausunnon:

Seitsemän veljeksien reitin osalta Tuusulan yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu reitti ohjeellisenä olemassa olevia teitä pitkin välille Myllykyläntie-Ruotsinkyläntie-Lahelantie-Nahkelantie Nurmijärven kunnan rajalle saakka. Palojoen osayleiskaavaluonnoksessa Seitsemän veljeksien reitti on osoitettu ulkoilureittitoimituksen perusteella Palojoentietä Palojoen ylittävän sillan itäpuolelta lähelle Vantaan, Nurmijärven ja Tuusulan yhteistä rajapistettä. Näin ollen Nurmijärven puolelta tulevalle reitille ei ole osoitettu jatkoa Tuusulan puolella.

Yleiskaavaehdotuksessa on esitetty ekologinen yhteystarve, jolle ei ole Palojoen osayleiskaavassa osoitettu jatkoa. Yhteystarve tulee Nurmijärven puolella avoimelle peltoalueelle. Palojoen osayleiskaava perustuu Nurmijärven koko kunnan ekologia yhteyksiä koskevaan selvitykseen. Sen mukaan paikallisesti merkittävä yhteystarve sijaitsee yleiskaavaehdotuksessa esitetyä pohjoisempana metsäalueilla.

Vastine: Seitsemän veljeksien vaellusreitti ja ekologiset yhteystarpeet eivät tule nyt laadittavalla Tuusulan yleiskaavalla lainvoimaisiksi voimaan jäävien osayleiskaavojen, kuten Nahkela-Siippoo-Rusutjärven, alueilla. Yleiskaavatyön aikana on ollut vireillä Pro Agria Etelä-Suomen ja Etelä-Suomen Maa- ja kotitalousnaisten vetämä hanke Seitsemän veljeksien reitillä, jossa on työstyetty kännykällä toimiva opastettu mobiilireitti Hyvinkäältä Tuusulaan. Yhteistyössä alueen kuntien, yhdistysten ja aiheesta kiinnostuneiden kanssa tuotettiin reitille sisältöä tarinoista, alueen maisema- ja kulttuuriarvoista sekä monimuotoisesta luonnosta. Reitin sisällössä hyö-

dynnettiin myös Aleksis Kiven historiaa ja tuotantoa. Mobiilireitti osoitetaan kaa-vaan, mutta voimaan se tulee ainoastaan kumottavan Hyrylän laajentumissuun-tien osayleiskaavan alueelle.

Ekologinen yhteys siirretään lausunnossa esitetyllä tavalla.